

TĒVJAS SARGS

MILITĀRAIS ŽURNĀLS

ZEMESSARDZEI 25

«NORTHERN STRIKE»

AUGUSTS
NR. 8
2016
€ 0,85

Ja esi Latvijas Republikas pilsonis vecumā no **18 līdz 39 gadiem** un esi ieguvis vai vasarā iegūsi vismaz vidējo izglītību, — tālākā informācija ir domāta **tieši Tev!**

Pat ja neesi vēl ieguvis vidējo, bet tikai pamata izglītību, arī Tev, ja esi pārliecināts par savām fiziskajām un garīgajām spējām, esi drosmīgs un vēlies savu karjeru saistīt ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, Latvijas valsts piedāvā:

KARJERAS IESPĒJAS

Nacionālos bruņotajos spēkos

Latvijas Republikas pilsoņi (vecumā no 18 gadiem) tiek aicināti pieteikties profesionālajā militārajā dienestā (PD) Nacionālajos bruņotajos spēkos (NBS) un Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (NAA).

Pieteikumu vari iesniegt, arī izmantojot internetu —
<http://www.mil.lv/Rekrutesana>

2016. gadā bruņotie spēki profesionālajā dienestā pieņems **700** karavīrus, 120 no viņiem — studijām Nacionālās aizsardzības akadēmijā. Savukārt 310 karavīrus uzņems dienestam Sauszemes spēku kājnieku brigādē, 45 — Speciālo uzdevumu vienībā, 55 — Štāba bataljonā, 35 karavīrus — Jūras spēku flotiles vienībā, 50 kara-
vīrus — Gaisa spēku aviācijas bāzes vienībā. Šogad plānots rekrutēt arī 20 instruktorus speciālistus, kā arī 65 karavīrus speciālistus dienestam specializētajās vienībās.

PD kurss	PD pieņemamo skaits	Plānotais PD uzsākšanas datums
ŠBn/SUV/GS	20/5/10	06.01.2016.
ŠBn/JSF/GS/SUV	10/10/10/5	20.01.2016.
SzS/SUV	50/5	10.02.2016.
SzS/SUV	50/5	09.03.2016.
IS	7	11.03.2016.
ŠBn/JSF/GS/SUV	10/10/10/5	06.04.2016.
ŠBn/JSF/GS/SUV	5/10/10/5	11.05.2016.
ŠBn/JSF/GS/SUV	10/5/10/5	01.06.2016..
SzS/SUV	50/5	27.07.2016.
SzS/SUV	50/5	07.09.2016.
NAA	120	12.09.2016.
SzS	55	16.11.2016.
SzS	55	21.12.2016.

Plānojot kandidēt uz kādu no iesaukumiem, rēķinies, ka mums būs nepieciešamas vismaz 2 nedēļas, lai pārliecinātos par Tāvu atbilstību PD prasībām

Neatliec pieteikšanos līdz pēdējam brīdim!!!

Nacionālie bruņotie spēki Tev NODROŠINĀS:

- Karavīra atalgojumu, sākot **ar pirmo dienu** — apmēram **€ 780** pēc nodokļu nomaksas;
- Bezmaksas **medicīnisko aprūpi**;
- **Formastērpu** un ekipējumu;
- **Bez maksas** — visu nepieciešamo **izglītību** karjeras uzsākšanai un turpināšanai;
- Pilnu militāro **sociālo garantiju** komplektu (**pabalsti, izdienas pensija, kompensācijas u.c.**);
- **Ārvalstu komandējumus**;
- Pašattīstības un izaugsmes iespējas;
- **Karjeru** visa darba mūža garumā;
- **Sociāli respektablu profesiju.**

Pretendentiem jābūt krimināli nesodītiem, ar atbilstošu veselības stāvokli, fizisko sagatavotību un psiholoģisko noturību.

INFORMĀCIJA

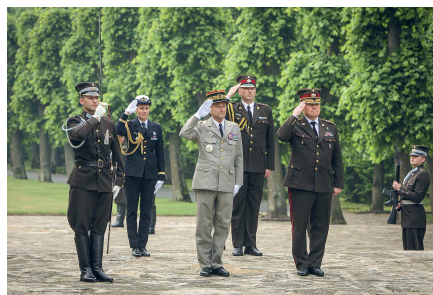
www.mil.lv

Rekrutēšanas un atlases centrā (adrese: Rīga, **Krustabaznīcas iela 9**)

Apmeklētāju pieņemšanas laiks — darba dienās no plkst. 9.00 līdz 16.00. Tālrunis: **67137137**

LATVIJAS ZIŅAS 2

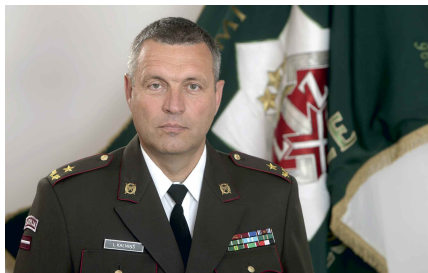
PAR FRANCIJAS BRUŅOTO SPĒKU PRIORITĀTĒM 4

LATVIJAS KARAVĪRI 6 MĀCĪBĀS «NORTHERN STRIKE» ASV APLIECINA AUGSTU PROFESIONALITĀTI

VALSTS PREZIDENTA 8 UZRUNA ZEMESSARDZES 25. GADADIENAS SVINĪBĀS

AIZSARDZĪBAS 8 MINISTRA RAIMONDA BERGMAŅA UZRUNA ZEMESSARDZES 25. GADA- DIENAS SVINĪGAJĀ PARĀDĒ

BRIGĀDES ĢENERĀLIS 9 LEONĪDS KALNIŅŠ: ZEMESSARDZĒ VISSVARĪGĀ- KAIS VIENMĒR BŪS CILVĒKS

JĀ VISS BŪTU 12 JĀUZSĀK NO JAUNA, ES UZŅEMTOS UN DARĪTU

LATVIEŠU STRĒLNIEKI 16 CĪŅĀS PIE SMĀRDES 1916. GADA AUGUSTĀ PIEMINOT VĒSTURISKO KAUJU SIMTGADI

ATZĪMĒJOT 22 25. GADADIENU, ZEMESSARDZE PIEPILDA RĪGAS IELAS AR PRIEKU

LATVIJAS 24 ZEMESSARDZE VĒSTURES GRIEŽOS (1991. — 2010.)

ENERĢIJA RODAS 26 NO BŪŠANAS KOPĀ

SPORTS 28

MAZĀK ZINĀMIE 29 PIEMINEKĻI STRĒLNIEKIEM

ĢENERĀLIM KAZIMĪRAM 31 OLEKŠAM — 130

ĀRZEMJU ZIŅAS 34

MILITĀRĀ APVĒRSUMA 36 MĒĢINĀJUMS NATO DALĪBVALSTĪ

Reģistrācijas apliecība nr. 90009222536
Izdevējs — Jaunsardzes un informācijas centrs
Dibinātājs — LR Aizsardzības ministrija

Redakcijas adrese: K. Valdemāra ielā
10/12, Rīgā, LV-1473
Tālr. 67335383, fakss 67335384, e-mail:
redakcija@sargs.lv

Eiropas Militārās
preses asociācijas biedrs
www.empamil.eu

Iespiests Latvijas Ģeotelpiskās
informācijas aģentūrā
O. Vācieša ielā 43, Rīgā
Iespieduma veids — ofsets
Metiens — 5000 eks.

Galvenā redaktore **Līga Lakuča** —
67335383
Literārā redaktore
Rasma Priekule — 67335391
Žurnālists **Taivo Trams** — 67335391
Žurnāliste **Džoanna Eglīte** — 67335391

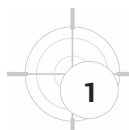
Fotoredaktors **Gatis Dieziņš** —
67335399
Fotogrāfs **Normunds Mežiņš** —
67335399
Fotogrāfs **Gatis Indrēvics** — 67335391
Fotogrāfs **Ēriks Kukutis** — 67335391
Makets **Aigars Nesters** — 67335391

Red. pārstāvis ASV **I. Zuševics**.
7214 Elberton Avenue, Greendale,
WI 53129 USA.
Tālrunis: 4144213934
e-pasts: ivarsvz@yahoo.com

Red. pārstāve Austrālijā **I. Abele**.
Tālrunis 03 9432 3603,
e-pasts: ilzel.abele@gmail.com

Red. pārstāvis Kanādā **J. Bilinskis**.
210-570 Proudfoot Lane,
London, ON N6H 4Z1, Canada.
Tālrunis 519 474 1080
e-pasts: jbilinskis@rogers.com

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar
autoru viedokli.
Autoru manuskriptus atpakaļ neizsūnīd.

19. jūlijā, uzsākot darba vizīti ASV, aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis Vašingtonā tikās ar ASV aizsardzības ministra vietnieku Robertu Vorku un Mičiganas Nacionālās gvardes komandieri ģenerālmajoru Gregoriju Vadnaju, lai pārrunātu Latvijas un ASV sadarbību aizsardzības jomā.

Tiekoties ar ASV aizsardzības ministra vietnieku R. Vorku, R. Bergmanis pateicās par ASV ilggadējo ieguldījumu drošības un aizsardzības nodrošināšanā Baltijas reģionā. Abas puses apsprieda Latvijas un ASV turpmāko sadarbību aizsardzības jomā, tai skaitā Varšavas samita lēmumu īstenošanu. ASV ir viena no četrām ietvarvalstīm, kas nule kā notikušajā NATO samitā Varšavā apliecināja apņemšanos turpināt nepārtrauktu klātbūtni Baltijas jūras reģionā, stiprinot un nodrošinot atturēšanu un reģiona aizsardzības spēju celšanu.

R. Bergmanis ar Mičiganas Nacionālās gvardes komandieri ģenerālmajoru G. Vadnaju pārrunāja Mičiganas Nacionālās gvardes un Nacionālo bruņoto spēku ilgstošo sadarbību spēju attīstības un apmācības, kā arī militāro mācību jomā, tai skaitā šī gada augustā plānotajās militārajās mācībās Latvijā «Lielais zobens», kurās piedalīsies Mičiganas Nacionālās gvardes karavīri, un militārajās mācībās ASV «Northern Strike», uz kurām dosies gaisa atbalsta kontrolieri no Latvijas. R. Bergmanis arī pateicās Nacionālās gvardes komandierim par Mičiganas sniegto atbalstu šogad kopīgi īstenotajos projektos, tai skaitā gaisakuģu bremzēšanas sistēmu sertificēšanā militārajā lidlaukā «Lielvārde» un Rēzeknes novada Silmalas bērnu dārza renovācijā.

20. jūlijā R. Bergmanis piedalījās pret teroristisko organizāciju «Daesh» vērstās starptautiskās koalīcijas valstu aizsardzības ministru sanāksmē ASV, Vašingtonā. Sanāksmi vadīja ASV aizsardzības ministrs Eštons Kārters. Tās ietvaros tika apspriesta pašreizējā situācija koalīcijas operāciju rajonos un panākta vienošanās par turpmāko stratēģisko viziju cīņā pret teroristisko organizāciju «Daesh».

21. jūlijā Norvēģijā, Håkonsvernas ostā Jūras spēku flotiles Mīnu kuģu eskadras mīnu kuģis M-04 «Imanta» pievienojās NATO 1. pastāvīgajai jūras pretmīnu grupai, kas ir daļa no alianses Reaģēšanas spēku jūras komponentes.

Dežūras aktīvā fāze Baltijas jūrā un Ziemeļjūrā ilgs līdz decembra beigām.

NATO 1. pastāvīgās jūras pretmīnu grupas galvenais uzdevums ir būt gataviem veikt pretmīnu darbību jūrā noteiktā gatavības laikā. Ikdienā grupas kuģi piedalās apmācībā, veic manevrēšanas vingrinājumus, kuģošanas treniņu, piedalās arī militārajās mācībās, kurās iznīcina mīnas. Viens no pakārtotajiem uzdevumiem ir patrulēšana, kuras laikā NATO klātbūtnē tiek demonstrēta gan jūrā, gan krastā ostu vizīšu laikā. Šajā grupā iekļauti astoņi kuģi no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Beļģijas, Lielbritānijas, Nīderlandes, Norvēģijas un Vācijas.

NATO 1. pastāvīgā jūras pretmīnu grupa ir viena no četrām NATO pastāvīgajām Jūras spēku grupām. NATO pastāvīgās Jūras spēku grupas veido NATO Reaģēšanas spēku jūras komponenti, kas darbojas kā tūlītējas reaģēšanas spēki. NATO 1. pastāvīgā jūras pretmīnu grupa ir viena divām alianses jūras komponenta daudz nacionālām vienībām, kas speciāli izveidota mīnu iznīcināšanas operāciju veikšanai un NATO Reaģēšanas spēku sastāvā ir spējīga nekavējoties veikt operācijas jebkurā vietā.

Latvijas bruņotie spēki NATO 1. pastāvīgajā jūras pretmīnu grupā piedalās kopš 2007. gada.

No 24. līdz 27. jūlijam pēc Polijas armijas militārā biskapa Juzefa Guzdeka ielūguma Latvijas Nacionālo bruņoto spēku karavīri pirmo reizi piedalījās Pasaules jauniešu dienās, kas notika Krakovā. Pasaules jauniešu dienas organizē katoliskā baznīca, un to dibinājis 1985. gadā bija pāvests Jānis Pāvils II. Pirmās Pasaules jauniešu dienas notika Romā 1986. gadā. Pēc tam regulāri ar divu vai trīs gadu intervālu tās svin ikreiz citā pasaules malā.

Līdztekus civilajām jauniešu dienām arī karavīri organizē tikšanos ar citu valstu kolēģiem, lai garīgā gaisotnē stiprinātu savstarpējo sapratni un sadarbību. Kā atzīmēja organizatori — armijai jāceļ tilti, ne tikai tie, pa kuriem ejam, bet miera, vienotības un draudzības tilti, un, ja jūs satiekat savas armijas karavīru, tad ziniet, ka esat satikuši draugu.

Militārajās jauniešu dienās piedalījās 700 karavīri — 300 karavīri no Lietuvas, Latvijas, Austrijas, Jaunzēlandes, ASV un Francijas, kā arī 400 karavīri no Polijas. Kopā ar karavīriem Polijā bija ieradušies arī ārvalstu armiju militārie biskapi un armijas kapelāni.

Sagatavošanās posmā Varšavā karavīri tika izmitināti Armijas tehniskās augstskolas telpās, bet vēlāk Krakovā, Gaisa spēku desanta brigādes teritorijā īpaši uzceltā telšu pilsētā.

Pasaules jauniešu dienu militārā sadaļa sākās 24. jūlijā ar ziedu nolikšanu pie Nezināmā karavīra kapa un svēto misi Varšavas militārajā katedrālē, vēlāk tika pacelts Militāro jauniešu dienu karogs. Par šī gada devīzi bija izvēlēti vārdi no Bībeles Izceļošanas grāmatas, kurā aprakstīta kauja starp izraēliešiem un amalekiešiem, — «Kungs ir mans karogs». Armijā karogam ir īpaša nozīme, katrai vienībai un karavīram tas simbolizē godu, uzticību un vīrišķību. Karavīra pienākums ir sargāt savu karogu. Līdz ar karoga zaudēšanu zūd kaujas gars, bet vienība tiek izformēta.

Šo dienu laikā karavīri tika iepazīstināti ar Polijas vēsturi un apmeklēja Katīņas muzeju, Polijas armijas un Varšavas sacelšanās muzejus. Dalībnieki devās arī uz Polijas garīgo galvaspilsētu Čenstohovu un pāvesta Jāņa Pāvila II dzimto pilsētu Vadovici. Īpaši aizkustinoša bija diena, kad karavīri apmeklēja Aušvicas-Birkenavas koncentrācijas nometni.

27. jūlijā karavīri devās uz Krakovu, lai, tāpat kā civilie Pasaules jauniešu dienu dalībnieki, piedalītos publiskajos pasākumos kopā ar Romas pāvestu Francisku — svētajās misēs, Krusta ceļā un adorācijā. Krakovā notika arī katehēzes (kristīgās ticības pamatmācības izklāsts) dažādās valodās. Mūsu karavīri satikās ar jauniešiem no Latvijas un piedalījās kopīgā katehēzē, ko vadīja Latvijas Romas katoļu baznīcas arhibīskaps Zbignevs Stankevičs.

Jauniešu dienu pasākumos bija reģistrējušies 500 000 cilvēku, taču kopējās lūgšanās un misēs piedalījās līdz 2 miljoniem cilvēku.

Šogad Pasaules jauniešu dienas notika pastiprinātās drošības apstākļos. Polija uz laiku bija atjaunojusi robežkontroli, autoostās, vilcienu stacijās un muzejos notika pastiprināta mantu un personu pārbaude. Lielajos pasākumos kopā ar pāvestu visu laiku patrulēja policisti, torņos bija redzami speciālo uzdevumu vienības snaiperi, bet debesis virs dalībnieku galvām riņķoja helikopteri. Par drošību gādāja 30 000 karavīru, robežsargu, ugunsdzēsēju, policistu un citu militārizēto formējumu pārstāvju. Polijas bruņotie spēki Pasaules jauniešu dienas nodrošināja ar teltīm, gultām, ūdeni, elektroenerģiju un medicīnu.

26. jūlijā Aizsardzības ministrijā aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis un Nacionālo bruņoto spēku vadības pārstāvis brigādes ģenerālis Ivo Mogilnijs tikās ar karavīriem, kuri drīzumā dosies pildīt dienesta pienākumus pretterorisma operācijā «*Inherent Resolve*» Irākā, Eiropas Savienības pretpirātisma operācijā «*Atalanta*», kā arī ANO vadītajā stabilizācijas operācijā Mali *MINUSMA*.

Aizsardzības ministrs uzsvēra atbildību, kas Latvijas karavīrus sagaida starptautisko operāciju rajonos: «Karavīra dienests ir viena no sarežģītākajām un visgrūtākajām profesijām pasaulē. Tā nav viegla izvēle. Tāpēc novēlu jums godam starptautiskā vidē pārstāvēt Latviju, saglabāt ne tik daudz fizisko, cik morālo izturību — esot prom no mājām, kā arī apliecināt sabiedrotajiem, ka viņi var uzticēties Latvijas karavīru profesionalitātei.»

Brigādes ģenerālis I. Mogilnijs karavīriem pateicās par gatavību pildīt dienestu starptautiskajās operācijās un viņu ģimenēm par atbalstu: «Vēlu veiksmīgi jums integrēties starptautisko operāciju vienību sastāvā un godam nest Latvijas karogu!»

Jau tradicionāli svinīgajā pavadīšanas ceremonijā karavīri no aizsardzības nozares vadības saņēma ceļmaizi — Latvijas karogu un rudzu maizes klaipu.

Pretterorisma operācijā Irākā Latvija piedalās ar sešu karavīru lielu apmācības grupu, kas integrēta Dānijas kontingenta sastāvā. Irākā starptautiskās koalīcijas spēku karavīri veic Irākas drošības spēku apmācīšanu cīņai pret teroristisko grupējumu. Šobrīd ASV vadīto koalīciju veido jau vairāk nekā 65 valstis, tostarp arī Latvija.

ANO vadītajai operācijai Mali ir centrālā loma situācijas stabilizēšanā šajā valstī. Līdz ar atbalstu šai operācijai tiek stiprinātas ANO pozīcijas Mali un reģionā kopumā, lai nodrošinātu mieru, īstenotu samierināšanas procesu, aizsargātu civiliedzīvotājus un veicinātu cilvēktiesību ievērošanu, kā arī novērstu krīzes eskalāciju kaimiņu valstīs.

Eiropas Savienības pretpirātisma operācija ir Eiropas Savienības Jūras spēku militārā operācija, kas palīdz novērst un ierobežot pirātismu un bruņotās laupīšanas pie Somālijas krastiem. Šī ir pirmā jūras operācija, kas tiek veikta Eiropas Savienības Kopējās drošības un aizsardzības politikas ietvaros.

Šobrīd Latvija dažādos apmēros piedalās arī Eiropas Savienības Apmācības misijā Mali, NATO apmācības operācijā «*Resolute Support*» Afganistānā un ES Jūras spēku Vidusjūras reģionā «*EUNAVFOR Med*» militārā operācijā «*Sophia*», kas vērsta pret cilvēku kontrabandas un tirdzniecības tīklu.

27. jūlijā Rekrutēšanas un atlases centrā 60 jaunie karavīri, kuri sekmīgi pabeidza atlasi, sāka dienestu bruņotajos spēkos.

Lai kļūtu par profesionālu dienesta karavīru, kandidātiem veica veselības pārbaudi. Viņi kārtoja arī psihodiagnostikas un fiziskās sagatavotības pārbaudes testus. Turpmākajās 13 nedēļās viņi apgūs kareivja pamatiemaņas Sauszemes spēku kājnieku brigādes Apmācību rotā.

Kareivja pamatapmācības kursā jaunie karavīri apgūst pamatus darbībai ar ieročiem, taktikā, darbā ar karti un kompasu, kā arī pirmās palīdzības sniegšanu, lauka kaujas iemaņas un vairākus citus militārās apmācības priekšmetus.

Kurss ir sadalīts divās daļās. Pirmās septiņas nedēļas noslēdzas ar zvēresta ceremoniju, līdz tam lielākoties notiek teorētiskā apmācība. Otrajā posmā, kas ilgst sešas nedēļas, iegūtās zināšanas nostiprina praktiski — jaunie karavīri mācās dzīvot lauka apstākļos un praktiski apieties ar ieroci, kā arī apgūst lauka kaujas iemaņas.

27. jūlijā Ādažu militārajā poligonā aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis atklāja Nacionālo bruņoto spēku Sauszemes spēku kājnieku brigādes apgādes uzsākšanu ar kaujas izlūkošanas kāpurķēžu bruņutehniku, piešķirot bruņutransportieru modeļiem latviskos nosaukumus — «Virsaitis», «Zobens», «Pērkons», «Vairogs» un «Glābējs», kuri tika izraudzīti Aizsardzības ministrijas rīkotajā konkursā skolēniem.

«Šis vērienīgais mehanizācijas projekts ir nozīmīgs solis NBS vispusīgu kaujas spēju attīstībā. Vienlaikus tā ir ilgtermiņa investīcija Latvijas, reģiona un NATO drošībā un aizsardzības spēju stiprināšanā,» uzrunā uzsvēra R. Bergmanis.

«Mehanizācijas projekts, par kuru starpvaldību līgums tika parakstīts jau 2014. gada septembrī, noslēgsies 2020. gadā, kad Latvijai tiks piegādātas visas 123 bruņutehnikas vienības. Patlaban esam saņēmuši trīs no pieciem kaujas izlūkošanas kāpurķēžu bruņutehnikas modeļiem,» norādīja aizsardzības ministrs.

R. Bergmanis atzina, ka līguma izpilde norit atbilstoši plāniem, un tas vēlreiz uzskatāmi pierāda to, ka vērienīgi tehnikas un bruņojuma piegādes projekti militārajā jomā īstenojas pakāpeniski. Tie prasa ciešu iesaisti no visiem partneriem, tie jāizpilda precīzi un kvalitatīvi, jo tās nav vienreizējas īstermiņa investīcijas, bet fundamentāls ieguldījums valsts aizsardzībā.

Aizsardzības ministrs pateicās sadarbības partneriem no Lielbritānijas: bruņoto spēku pārstāvjiem, diplomātiem no Lielbritānijas vēstniecības, kā arī Lielbritānijas kompānijai «*BAE Systems*» — šīs bruņutehnikas izgudrotājam un pirmajam ražotājam, kas arī veiks tās ilgtermiņa atbalstu un uzturēšanu.

R. Bergmanis arī svinīgi pieteica 25. jūlijā notikušo Saprašanās memoranda parakstīšanu starp Latvijas Drošības un aizsardzības industriju federāciju un Lielbritānijas bruņutehnikas ražotāju «*BAE Systems Global Combat Systems Limited*» un norādīja, ka šis memorands paredz operatīvu atbalstu visā tehnikas ekspluatācijas dzīves ciklā, cieši iesaistot arī Latvijas uzņēmējus, kas ir ļoti nozīmīga sadarbības sadaļa.

Tāpat R. Bergmanis pateicās tiem 178 skolēniem no visiem Latvijas novadiem, kas piedalījās Aizsardzības ministrijas rīkotajā konkursā par latviskajiem nosaukumiem pieciem bruņutransportieru modeļiem, un apsveica konkursa uzvarētājus, kuri balvā saņēma izbraucienu ar bruņutransportieriem pasākuma laikā.

Pasākumā piedalījās Nacionālo bruņoto spēku, aizsardzības nozares, diplomātiskā korpusa pārstāvji un citas augstas amatpersonas, kā arī uzņēmuma «*BAE Systems Global Combat Systems Limited*» un Latvijas Drošības un aizsardzības industriju federācijas pārstāvji.

Pasākuma laikā bija iespēja aplūkot trīs no pieciem kaujas izlūkošanas kāpurķēžu bruņutehnikas modeļiem — kaujas vadības nodrošināšanas bruņutransportieri «*Sultan*», kam tika piešķirts nosaukums «Virsaitis», izlūkošanas kaujas mašīnu «*Scimitar*», kas saņēma nosaukumu «Zobens», un kaujas elementu piegādei paredzēto bruņutransportieri «*Spartan*», kam konkursā izvēlēts nosaukums «Pērkons».

Latviskie nosaukumi tika piešķirti arī pārējiem diviem bruņutehnikas modeļiem, kas tiks piegādāti laikā līdz 2020. gadam: evakuācijas un remonta bruņutransportieris «*Samson*» saņēma nosaukumu «Vairogs», un medicīnas bruņutransportieris «*Samaritan*» — nosaukumu «Glābējs».

Šī kāpurķēžu bruņutehnika ir Latvijas apstākļiem piemērota kaujas tehnika ar augstu mobilitāti. Tehnika var pārvietoties pa visiem Latvijas ceļiem, tiltiem, grāvju pārvadiem, kā arī ārpus ceļu tīkla — visur, kur nav purva. Tehnika ir viegli transportējama gan pa dzelzceļu, gan jūru, gan ar gaisa transportu.

Apmācību rotā šis būs jau trešais kareivja pamatapmācības kurss. Jauno karavīru apmācība notiek Kājnieku skolā Alūksnē, bet, ņemot vērā nepieciešamību izmitināt un apmācīt teju divreiz lielāku karavīru skaitu, Sauszemes spēku kājnieku brigādē gada sākumā izveidoja jaunu apakšvienību — Apmācību rotu.

Šogad bruņotie spēki profesionālajā dienestā pieņems 700 karavīrus, 120 no viņiem — studijām Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā.

Savukārt 310 karavīrus uzņems dienestam Sauszemes spēku kājnieku brigādē, 45 — Speciālo uzdevumu vienībā, 55 — Štāba bataljonā, 35 karavīrus — Jūras spēku flotiles vienībās, 50 karavīrus — Gaisa spēku aviācijas bāzes vienībās. Šogad plānots rekrutēt arī 20 instruktorus speciālistus, kā arī 65 karavīrus speciālistus dienestam speciālizētajās vienībās.

Pēc AM Preses nodaļas relizēm apkopojusi **Ieva Ozoliņa**.
Foto — Raimonds Lauskis, Armīns Janiņš, Normunds Mežiņš,
ASV Aizsardzības departaments, Ordynariat Polowy.

Par Francijas Bruņoto spēku prioritātēm

Līga Lakuča

Foto — Armīns Janiks.

Šā gada 20. jūnijā divu dienu darba vizītē Latvijā ieradās Francijas bruņoto spēku komandieris ģenerālis Pjērs de Viljērs, lai apspriestu aktualitātes, kas saistītas ar gatavošanos NATO samitam Varšavā, Latvijas un Francijas divpusējo sadarbību aizsardzības jomā, kā arī drošības situāciju Eiropā un pasaulē. Viņš sniedza interviju arī militārajam žurnālam «Tēvijas Sargs».

— Kādi, jūsuprāt, būs NATO lielākie izaicinājumi nākamajā desmitgadē?

— Starptautiskā vide mainās ļoti ātri, un katru dienu ir saskatāmi apdraudējumi mūsu drošībai. Tāpēc sabiedrotajiem laikā, kad NATO pamatvērtības saskaras ar regulāriem izaicinājumiem, ir veicami šādi uzdevumi:

- ik dienu ir jāakcentē NATO vienotība, solidaritāte un saliedētība;
- jāapsver visi mūsu stratēģiskās vides aspekti;

► jāpārskata alianses un līdzīgo organizāciju loma dažādu jauno draudu un drošības izaicinājumu risināšanā;

► jāizpilda visas mūsu saistības, kas attiecas uz aizsardzības izdevumu apjoma palielināšanu.

Alianse ir spērusi daudzus izšķirīgus soļus, jo īpaši attiecībā uz NATO Gatavības rīcības plāna īstenošanu, un tagad tiek apsvērta iespēja, kā nodrošināt priekšējās līnijas klātbūtni pie alianses austrumu robežām.

— Kas, jūsuprāt, nākotnē būs Francijas un arī Baltijas valstu drošības un aizsardzības svarīgākais jautājums?

— Pašreizējā stratēģiskā un starptautiskā drošības situācija, salīdzinot ar 2014. gadu, ir ļoti atšķirīga, it īpaši Baltijas reģionā pēc Ukrainas krīzes. Alianse savā attīstības procesā ir ņēmusi vērā šīs tendences. Attiecīgi Eiropas austrumu robežu aizsardzības nodrošināšana arī turpmāk būs viena no galvenajām alianses prioritātēm, jo tas ir mūsu organizācijas pamatzdevums. Savukārt Francija kā alianses dalībvalsts ir atkārtoti apliecinājusi savu atbalstu Baltijas valstu drošības aizstāvēbai. Francijas Bruņotie spēki šobrīd ir un arī nākotnē būs kopā ar saviem sabiedrotajiem Austrumeiropā.

Šajā kontekstā es saskatu četras kopīgas mūsu galvenās darbības:

- turpināt drošības garanta stratēģiju, to pielāgojot atbilstoši drošības situācijas novērtējumam Austrumeiropā;
- turpināt attīstīt NATO Sevišķi ātras reaģēšanas apvienotos spēkus un risināt jautājumus, kas attiecas uz šajos spēkos iesaistīto dalībvalstu bruņoto spēku spēju sadali;
- regulāri nodrošināt kopīgas apmācības;
- pilnveidot sadarbību izlūkošanas datu apmaiņā un kiberaizsardzībā — šo uzdevumu īstenošana ir arī Francijas un Igaunijas Bruņoto spēku divpusējās sadarbības pamatā.

— Runājot par Latvijas, arī pārējo Baltijas valstu un Francijas sadarbību, kā galvenā jāmin gaisa telpas patrulēšana, eksperta darbība NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centrā un starptautiskās militārās mācības. Kā jūs vērtējat līdzšīnējo sadarbību, un kādi ir sadarbības plāni nākotnē?

— Ši ir Francijas Bruņoto spēku komandiera pirmā vizīte Latvijā kopš tās neatkarības atgūšanas 1991. gadā — tāpat šī ir īpaša diena! Par mūsu divpusējo sadarbību — iekļaujoties NATO gaisa telpas patrulēšanas

operācijā virs Baltijas valstīm, Francija apliecina, ka vienmēr ir bijusi ciešas sadarbības partneris saviem Baltijas sabiedrotajiem, jo īpaši Latvijai. No 2016. gada septembra līdz decembrim Francija pārņems Baltijas gaisa telpas patrulēšanas misiju — mūsu Gaisa spēku iznīcinātāji tiks izvietoti šajā

reģionā, lai nodrošinātu gaisa telpas patruļēšanu. Francija līdz šim ir bijusi otrs lielākais šīs patruļēšanas misijas atbalstītājs pēc Vācijas. Kopš misijas darbības uzsākšanas Šauļos, Lietuvā, 2007. gadā, esam tajā piedalījušies jau piecas reizes.

2014. gadā mēs uzsākām mūsu sesto misiju Malborkā, Polijā, kur darbojamies kā NATO kolektīvās aizsardzības garants. Kopš tā laika Francijas Gaisa spēki ir veikuši regulārus NATO izlūklidmašīnu (AWACS) lidojumus Baltijas gaisa telpā.

Stratēģiskā komunikācija, kiberaizsardzība un enerģētiskā drošība ir jautājumi, kas attiecas uz abām mūsu valstīm. Mums jau ir izveidojusies stabila sadarbība ar NATO Kiberaizsardzības izcilības centru Tallinā un NATO Enerģētiskās drošības izcilības centru Viļņā. Tika nolemts nosūtīt pa vienam franču virsniekam arī darbā uz NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centru Rīgā un uz NATO Kiberaizsardzības izcilības centru Tallinā.

Starptautiskās militārās mācības ir nepieciešamas savietojamības uzturēšanā un uzlabošanā. Francijas Bruņotie spēki 2015. gadā ir piedalījušies ne mazāk kā 20 NATO mācībās. Uzskatu, ka mums ir lieliska sadarbība NATO militārajās mācībās un vingrinājumos, un mēs turpināsim iesākt sadarbību. Arī mūsu Jūras spēki regulāri piedalās NATO Jūras spēku mācībās Baltijas jūrā. Pavisam nesen Francijas Jūras spēku kuģi piedalījās Baltijas jūrā notikušajās militārajās mācībās «BALTOPS 2016» un «Open Spirit». Turklāt, ja tiks pieņemts lēmums par NATO

priekšējās līnijas klātbūtnes nodrošināšanu alianses austrumu pierobežā, Francija šo iniciatīvu atbalstīs.

— Jūs Rīgā tikāties ar valsts amatpersonām, piedalījāties diskusijās, kas bija šo sarunu galvenais temats? Vai gaidāmas kādas novitātes mūsu valstu sadarbības jomā?

— Šajās sarunās galvenokārt tika analizēta mūsu līdzšinējā sadarbība, vienojāties turpināt un pastiprināt mūsu sadarbību katrā no iepriekš minētajām jomām.

Es pateicos jūsu aizsardzības ministram un Nacionālo bruņoto spēku komandierim par Latvijas atsaucību Francijas prezidenta aicinājumam pēc 2015. gada novembra uzbrukumiem Parīzē. Latvija bija viena no pirmajām Eiropas valstīm, kas reaģēja uz Eiropas (Lisabonas) līguma savstarpējās palīdzības klauzulu (līguma 42.7. punkts). Francijas Bruņotie spēki novērtē Latvijas atbalstu, NBS karavīriem piedaloties ES bruņoto spēku apmācības misijā Mali (EUTM Mali) un Apvienoto Nāciju Organizācijas misijā Mali MINUSMA.

— Terorisms ir viens no galvenajiem Eiropas drošības darba kārtības jautājumiem. Kādas izmaiņas ir notikušas aizsardzības jomā Francijā?

— Terorisma draudiem nav robežu, tas ir mūsu kopīgais ienaidnieks. Ja mums patiešām ir svarīgi sargāt alianses austrumu robežas, tad mums ne mazāk svarīgi ir būt gataviem cīnīties ar draudiem, kas vēršas pret

NATO dalībvalstīm no dienvidiem. Francijas Bruņotie spēki Mali, Sāhelas reģionā, vada operāciju «Barkhane», kuras ietvaros notiek cīņa pret bruņotajām teroristu grupām un islāmistu nemierniekiem piecās Āfrikas valstīs: Mali, Čadā, Nigērā, Mauritānijā un Burkinafaso. Esam iesaistīti arī starptautiskās koalīcijas Apvienoto spēku militārajā pretterorisma operācijā Irākā «Inherent Resolve». Eiropas dienvidu robežas nedrošība ir draudi Francijai un arī pārējām valstīm. Arī starptautiskā sabiedrība ir nobažījusies par šī jautājuma attīstību, un tam būtu jāmeklē efektīvs risinājums.

Francija cīnā pret terorismu darbojas vienlaikus divos virzienos: ārzmēs un Francijā — operācijas «Sentinelle» ietvaros. Šīs misijas prasa lielus līdzekļus, bet tās ir nepieciešamas. Tas ir izaicinājums mūsu pašreizējam aizsardzības modelim, tomēr Francijas Bruņotie spēki ir gatavi šādiem izaicinājumiem.

— Kāda, jūsuprāt, ir bruņoto spēku vieta un loma cīņā pret terorismu?

— Mana galvenā prioritāte ir nodrošināt mūsu pilsoņu aizsardzību Francijā un ārvalstīs. Mana stratēģija ietver divas sadaļas: agrinās aizsardzības stratēģiju un stratēģiju, kas sekmē tēvzemes drošību. Tā ir gan dalība operācijās «Barkhane» un «Chammal» ārzmēs, gan operācijā «Sentinelle» Francijā. 34 000 franču karavīru, kas iesaistīti šajās operācijās, to īsteno katru dienu. **TS**

Tulkotājs NBS rezerves virsleitnants Kārlis Līdaks.

LATVIJAS KARAVĪRI MĀCĪBĀS «NORTHERN STRIKE» ASV APLIECINA AUGSTU PROFESIONĀLITāti

No 8. līdz 20. augustam Nacionālo bruņoto spēku gaisa atbalsta kontrolieri un apvienotā uguns atbalsta priekšējie novērotāji piedalījās Mičiganas Nacionālās gvardes organizētajās apvienotajās sauszemes un gaisa spēku mācībās «*Northern Strike 2016*» ASV, Greilingas un Alpenas poligonā. Mācībās kopā trenējās vairāk nekā 5000 karavīru un jūras kājnieku no ASV, Kanādas, Polijas un Latvijas. Gaisa atbalstu sniedza lidmašīnas A-10, iznīcinātāji F-16, bumbvedēji B-1, transporta lidmašīnas C-130 un degvielas uzpildes lidmašīnas KC-135, kā arī JSTARS E-8C.

Apvienotā uguns atbalsta priekšējie novērotāji un gaisa atbalsta kontrolieri ir spējas, ko Latvijas bruņotie spēki attīstījuši augstā līmenī, pateicoties partnerībai ar Mičiganas Nacionālo gvardi.

«Gaisa atbalsta kontrolieru spējas ir ļoti nozīmīgas valsts un reģiona aizsardzības kontekstā. Tik augsta līmeņa prasmes, spējas un pieredzes līmenis, kāds ir Latvijas gaisa atbalsta kontrolieriem un apvienotā uguns atbalsta priekšējiem novērotājiem, palielina Latvijas konkurētspēju citu valstu vidū,» uzsver Mičiganas Nacionālās gvardes komandieris ģenerālmajors Gregorijs Vadnajs. «Mēs ļoti priecājamies par Latvijas karavīriem, viņi uzliek ļoti augstu līmeni citu valstu profesionāļiem. Viņiem ir ļoti liela pieredze un ekspertīze savā jomā, un mēs šajās mācībās uzticam viņiem apmācīt arī mūsu jaunos gaisa atbalsta kontrolierus.»

Arī Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, kas vizītes laikā ASV apmeklēja mācības «*Northern Strike*», bija gandarīts par Latvijas karavīru profesionalitāti. «ASV esmu saņēmis daudz atzinīgu vārdu par Latvijas

gaisa atbalsta kontrolieru un apvienotā uguns atbalsta priekšējo novērotāju prasmēm,» atzīst ģenerālleitnants R. Graube. Viņš norāda, ka ilggadējā sadarbība ar Mičiganas Nacionālo gvardi ir ne tikai sekmējusi Latvijas bruņoto spēku kaujas spēju attīstību un sniegusi būtisku pieredzi Latvijas karavīriem starptautiskā vidē, bet arī stiprinājusi ciešās draudzības saites starp Latviju un ASV.

Mičiganas Nacionālā gārde organizē mācības «*Northern Strike*» jau sesto gadu, bet tieši šogad mācības bija daudz plašākas un sarežģītākas. Sauszemes spēku vienībās bija integrēti dažādu valstu gaisa atbalsta kontrolieri, tai skaitā no Latvijas, kas pildīja uzdevumus kopā ar Nacionālo gvardi un Jūras kājniekiem, izsaucot vienību atbalstam Gaisa spēku lidmašīnas.

Gaisa atbalsta kontrolieri mācību laikā katru dienu atradās citā vietā, strādājot kopā ar dažādām sauszemes spēku vienībām no vada līdz bataljona līmenim un nodrošinot vienību ar tuvo gaisa atbalstu, izsaucot lidmašīnas un kaujas helikopterus,

kā arī koordinējot netiešo uguns atbalstu, strādājot kopā arī ar apvienotā uguns atbalsta priekšējiem novērotājiem.

«Mācības mūsu vienībai ir nozīmīgas, jo varam trenēties citā vietā, bet līdzīgā ap-

vidū, kāds ir Latvijā, kā arī iepazīt citu valstu, īpaši ASV, pieredzi, jo viņiem ir vieni no augstākajiem standartiem gaisa atbalsta kontroles jomā,» uzsver majors Armands Rutkis, Sauszemes spēku kājnieku brigādes Kaujas atbalsta bataljona Gaisa atbalsta kontroles vienības komandieris, kas mācībās «Northern Strike» piedalās jau trešo gadu. Viņš atzīst, ka gaisa atbalsta kontrolieriem ļoti nozīmīgas ir individuālās prasmes, kas regulāri jāatjauno un jāuzlabo. Rotas, bataljona un brigādes līmenī tas ir darbs komandā, kur ļoti svarīga ir informācijas apmaiņa un atbalsts sarežģītās situācijās, un katra komandas locekļa profesionalitātei jābūt augstā līmenī, lai varētu nešaubīgi cits uz citu palauties.

«Gaisa atbalsta kontrolieriem reizi 18 mēnešos ir jāatjauno kvalifikācija, un regulārs treniņš ir daļa no šī procesa,» par karavīru augsto profesionalitātes līmeni stāsta kaprālis Toms Lepsis. «Greilingas un Alpenas

poligoni ASV ir lieliska vide, kur var trenēties ar augsti kvalificētu personālu — pilotiem un sauszemes spēku vienībām. Gaisa atbalsta kontroles vienība ir prestiža, tā dod iespējas realizēt sevi augstākā līmenī, strādāt ar ļoti modernām tehnoloģijām, lidmašīnām un helikopteriem, būt dinamiskā vidē, piedalīties mācībās, nestāvēt attīstībā uz vietas. Progress ir šīs vienības sastāvdaļa.»

Ari ASV jūras kājnieki, kas trenējās kopā ar Latvijas karavīriem, ar sadarbību bija apmierināti. «Mums ir ļoti svarīgi trenēties kopā ar citu valstu karavīriem no citiem spēku veidiem. Mums šādi treniņi nenotiek bieži, bet, domājot par to, ka mums var nākties kopā piedalīties konfliktos vai starptautiskās operācijās, kur mēs bieži sadarbojamies ar sabiedroto valstīm, tai skaitā Latviju, ir labi, ka pirms tam jau ir nodibinātas labas attiecības, radusies izpratne par standarta operāciju procedūram, veikti kopīgi treniņi,» uzsver kapteinis Dereks Kešs, ASV 25. Jūras kājnieku pulka 2. bataljona uguns atbalsta rotas komandiera vietnieks.

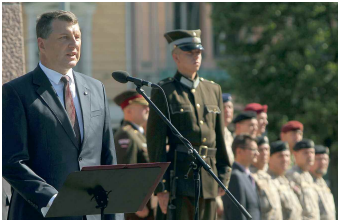
Gaisa atbalsta kontrolieris mācībās un arī kaujā no priekšējām līnijām koordinē un tieši vada tuvo gaisa atbalstu un cita veida gaisa atbalstu operācijās. Tuvais gaisa atbalsts ietver gan lidmašīnu, gan helikopteru gaisa operācijas pret ienaidnieka objektiem tuvā distancē no pašu karaspēka vienībām.

Savukārt apvienotā uguns atbalsta priekšējais novērotājs pieprasa, koriģē un kontrolē uguni no sauszemes un jūras platformām, kā arī nodrošina visu nepieciešamo informāciju par mērķi, lai gaisa atbalsta kontrolieris varētu iznīcināt pretinieku no gaisa platformām.

Sagatavojusi **Daina Ozoliņa**, AM Preses nodaļa.
Foto — Ēriks Kukutis.

Valsts prezidenta uzruna Zemessardzes 25. gadadienas svinībās

Augsti godātais aizsardzības ministra kungs!
Godātais Nacionālo bruņoto spēku komandier!
Godātais zemessardzes komandier!
Zemessargi!
Mūsu draugi un sabiedrotie!
Dāmas un kungi!

Šodien, stāvēt šeit — Brīvības pieminekļa pakājē —, mēs no sirds varam teikt — par Tēvzemi un brīvību!

Mūsu Latvijas Zemessardze dzima trauksmainajā laikā pirms 25 gadiem, kad tikko bijām atjaunojuši savu valstisko neatkarību un bija jāpieliek visas pūles, lai to nosargātu un nostiprinātu. 1991. gadā brīvība vēl bija tik trausla. Latvijas dēli un meitas stājās savas zemes sardzē un veidoja atjaunotās Latvijas drošības sistēmu.

Šodien mēs svinam mūsu Zemessardzes 25. gadadienu. Mēs svinam mūsu valstisko neatkarību un brīvību. Mēs godinām Latvijas ļaudis, kuri dzimtenes mīlestības dēļ ir bijuši un aizvien ir gatavi sargāt Latvijas valsti, netaupot spēkus, veselību un dzīvību.

Toreiz un tagad Zemessardze ir mūsu Latvijas paš aizsardzības stūrakmens.

Zemessargi!

No sirds pateicos jums un jūsu ģimenēm par pašizliedzīgo kalpošanu Latvijai. Jūs aizstāvat savas ģimenes un mājas. Jūs sargājat mūsu zemi un stāvat mūsu vērtību sardzē. Brīvība, demokrātija un vienādas tiesības visiem — tās ir vērtības, uz kurām balstās mūsu valsts.

Es pateicos, ka ar savu paraugu jūs palīdzat jauniešiem izkopt Tēvzemes mīlestību un iedrošināt viņus pievienoties Jaunsardzei un Zemessardzei. Gribasspēks, pienākuma apziņa, atbildība un disciplīna ir īpašības, kas veido spēcīgu mugurkaulu un stāju, kas nekad nelocīsies līdzīsi svešiem vējiem. Jūs veidojat Latvijas nākotni.

Mēs visi lepojāmies ar jums!

Dāmas un kungi!

Mūsu Latvija ir tik stipra, cik stipra ir mūsu griba to aizstāvēt. Savu ieguldījumu valsts aizsardzībā var sniegt ikviens no mums. Zemessardzes rindu paplašināšana ar patriotiskiem ļaudīm joprojām ir viens no būtiskākajiem Latvijas paš aizsardzības uzdevumiem. Aicinu ikvienu pulcēties zem Latvijas karoga zemessargu rindās!

Ir jādara viss nepieciešamais, lai aizsargātu savu valsti. Mēs turpinām stiprināt savas aizsardzības spējas. 2018. gadā valsts aizsardzībai paredzētais budžeta finansējums būs 2% no iekšzemes kopprodukta. Mēs modernizējam aizsardzības ekipējumu, veicam apmācības un paaugstinām savu militāro gatavību. Mēs nostiprinām savas valsts robežu. Mums ir spēcīgi partneri un uzticami draugi pasaules spēcīgākajā militārajā alianšē NATO.

Tomēr atcerēsimies, ka neviena alianse, neviens draugs vai sabiedrotāis neaizstās mūsu pašu gribu un vēlmi cīnīties par neatkarīgu Latviju, to aizstāvēt un par to atdot dzīvību. Tikai kopā mēs veidojam spēku, ko citiem nebūs iespējams pārspēt.

Esmu pārliecināts, ka esam gatavi aizstāvēt Latviju. Nekad vairs nebūs iespējams 1940. gads, kad Latvija bija jāatdod bez neviena šāviena, jo valdība izlēma nepretoties agresijai. Ikvienam komandierim un karavīram negaidīta militāra iebrukuma gadījumā ir pienākums aizsargāt Latviju, negaidot īpašu pavēli.

Esmu drošs, ka mūsu Tēvzemes sargiem pavēle aizsargāt Latviju nebūtu nepieciešama.

Mūsu draugi un sabiedrotie!

No sirds pateicos, ka kopīgiem spēkiem varam sargāt mieru un garantēt drošību Latvijas robežās un reģionā. Jūs palīdzējāt atstāt Latvijas Zemessardzi un sniegtāt mums atbalstu pirms 25 gadiem. Jūs stāvat ar mums kopā, plecu pie pleca arī šodien.

Es pateicos par jūsu draudzību un apliecinu Latvijas Zemessardzes gatavību arī turpmāk piedalīties starptautiskajās miera nodrošināšanas misijās un mācībās. Kopīgiem spēkiem veidosim drošāku pasauli!

Sirsniīgi sveicu visus zemessargus jubilejā!

Lai stāvam stipri par Latviju!

Aizsardzības ministra Raimonda Bergmaņa uzruna Zemessardzes 25. gadadienas svinīgajā parādē

Augsti godātais Valsts prezidenta kungs!

Zemessargi! Karavīri!

Man ir patīss gods, lepnums un prieks būt kopā ar mūsu zemessargiem šajos nozīmīgajos svētkos — Zemessardzes dibināšanas 25. gadskārtā.

Šodien vēlos sveikt visus: gan bijušos zemessargus un Zemessardzes komandierus, kas godam kalpojuši Latvijas valsts neatkarībai un mūsu cilvēku drošībai, gan šobrīd esošos zemessargus un zemessargu rindās aktīvi papildinošos. Šī ir īpaša diena jums un mums visiem!

Būt zemessargam — tā ir pašizliedzība un pilsoniska atbildība. To augsti novērtē sabiedrība. Paldies jums visiem par apņēmību un vēlmi kalpot mūsu Latvijai, tieši un nepārprotami apliecinot, ka esat gatavi par šo zemi atdot pašu dārgāko, kas katram no mums ir, — savu dzīvību!

Vārds «zemessargs» jēgpilni ataino to, kādēļ jūs esat izlēmuši kļūt par karavīriem! Zemessargs ir savas zemes sargātājs. Zemessargs ir pilsonis, kas sargā Latviju, ziedojot savas dzīves laiku, zināšanas un pieredzi.

Un tā nav tikai prasme rīkoties ar ieročiem, kas ir aizsardzības spēju pamats, bet arī gatavība iesaistīties civilajai sabiedrībai nozīmīgos brīžos: vai tā ir pazudušu cilvēku meklēšana, vai palīdzība iekšlietu spēkiem dažādās civilās dienēs un katastrofās, vai vienkārtīgu palīdzības sniegšana sabiedriskās kārtības nodrošināšanā, kad vien tas ir nepieciešams.

Šodien Zemessardzei uzticas un Zemessardzi ciena. Un tas ir visaugstākais novērtējums, kādu var nopelnīt. Mēs zinām, ka šajos 25 gados ir bijuši dažādi laika posmi un arī sabiedrības vērtējums ir bijis atšķirīgs, bet šodien es varu droši teikt, ka šī uzticēšanās ir pamatoti iemantota, ik gadu tā kļūst arvien lielāka!

Zemessardze savos 25 gados ir apliecinājusi, ka pat materiāli un tehniski grūtā laikā, kad aizsardzības jomai tika viskrasāk samazināts finansējums, zemessargi nezaudēja ticību savai būtībai, lai gan zinu, ka nereti vāreja nolaisties rokas.

Tāpēc man ir patīss gandarījums, ka šobrīd varam atdot Zemessardzei gadu garumā krāto parādu, modernizējot ekipējumu, paplašinot telpas un uzlabojot mehanizāciju. Tā ir valsts attieksme, un cilvēki to jūt. Protams, viss nenotiek vienā dienā, tas notiek pakāpeniski, bet šis process neatgriezeniski ir sācies!

Par vienu no saviem pirmajiem uzdevumiem aizsardzības ministra amatā izvirzīju visu Zemessardzes vienību apmeklēšanu, lai klātienē iepazītos ar situāciju tajās un cilvēkiem novados. Pēc redzētā varu teikt, ka Zemessardze ir pamats un paraugs pilsoniskai atbildībai par savu valsti. 25 gados noietais ceļš un gūtā pieredze ir devusi rezultātus, kas šodien ļauj droši raudzīties nākotnē.

Kāda ir mūsu Zemessardze? Tie ir Zemessardzes kājnieku bataljoni Liepājā, Ventspilī, Dobelē, Jelgavā, Gulbenē, Rēzeknē, Aizkrauklē, Jēkabpilī, Valmierā, Cēsīs. Rīgā atrodas viena no zināmākajām Zemessardzes kājnieku vienībām — Zemessardzes Studentu bataljons.

Zemessardze attīstās un aug līdzīsi laikam. Ir izveidoti četri specializētie Zemessardzes bataljoni. Zemessardzes 17. pretgaisa aizsardzības bataljons, Ogres 54. inženiertehniskais bataljons, kura sastāvā darbojas Nesprāgušās municijas neitralizēšanas rota, kas bāzējas Ogrē, Saldū un Rēzeknē. Šī bataljona dalībai NATO ātrās reaģēšanas spēku operācijās ir sagatavota Nesprāgušās municijas neitralizēšanas vienība.

Atbalstu aizsardzībā pret masu iznīcināšanas ieročiem NBS vienībām sniedz Zemessardzes 31. aizsardzības pret masveida iznīcināšanas ieročiem bataljons, kas bāzēts Alūksnē. Tā ir vienīgā NBS vienība ar šādu specializāciju. Bet lielgabalu un minmetēju apkalpēm nepieciešamās zināšanas ir Zemessardzes 34. artilērijas bataljona zemessargiem Daugavpilī.

Uz kājnieku bataljonu bāzes ir izveidoti trīs specializētie Zemessardzes nodrošinājuma bataljoni — 19. nodrošinājuma bataljons Stopiņu novadā, 45. nodrošinājuma bataljons Kuldīgā un 35. nodrošinājuma bataljons Preiļu novadā.

Līdzās kājnieku un specializētajiem bataljoniem Zemessardzei ir arī atsevišķas vienības — Zemessardzes Kiberaizsardzības vienība, Zemessardzes Speciālais psiholoģisko operāciju atbalsta vads, kā arī Zemessardzes veterānu apvienība un Zemessardzes orķestris un koris.

Esmu gandarīts, ka vakar arī Aizsardzības ministrijā tika izveidota Zemessardzes vienība un svinīgi dots zvērests.

Godātie zemessargi!

Godātie svētku dalībnieki!

Lai šī diena un svētku noskaņa nostiprina pārliecību un ticību tam, ka mūsu pašu rokās ir Latvijas nākotne, neatkarība un drošība! Tik ilgi, cik mēs ticēsim savai valstij, tik ilgi būs — Latvijai! Skaista un droša valsts mūsu bērniem un bērnu bērniem!

Paldies jums visiem un priecīgs šos svētkus!

Brigādes ģenerālis Leonīds Kalniņš: Zemessardzē vissvarīgākais vienmēr būs cilvēks

Taivo Trams

Foto — Gatis Dieziņš.

Pirms 25 gadiem Latvija bija tikko atguvusi savu neatkarību, jaunās valsts iekšējā un ārējā drošība bija gana trausla. Talkā nāca jaunizveidotā Zemessardze — pilsoņu un patriotu kopums, kas laika gaitā izveidojies par valsts aizsardzības sistēmas būtisku balstu. Pēdējos piecus gadus Zemessardzi vadījis brigādes ģenerālis Leonīds Kalniņš, kam šī gada augusts ir dubulti nozīmīgs — tajā gan godam jāatzīmē Zemessardzes ceturtdaļgadsimta jubileja, gan arī jānodod savs amats pēcnācējam.

— Ar kādām izjūtām atstājat amatu un nododat Zemessardzes vadību citās rokās?

— No šī amata aizeju ar diezgan liela gandarījuma izjūtu. Zemessardze šajos piecos gados ir sasniegusi patiešām daudz, man pat grūti uzskaitīt visas lietas. Kā organizācija šajā laikā esam būtiski mainījušies, ieguvuši daudzas jaunas spējas. Piemēram,

kiberaizsardzība ir pavisam jauna spēja, ko sākām ieviest, un nu jau esam sasnieguši vērtīgu kompetences līmeni.

Arī kultūras dzīve un iesaiste sociālajos procesos ir augusi — visā Latvijā un arī aiz tās robežām cilvēki pazīst Zemessardzes orķestri un kori, mums ir ļoti populārs saksofonu kvartets, arī bigbends. Tomēr vislielākā uzmanība tiek pievērsta zemessargu apmācībai, ekipēšanai un sagatavošanai, lai sekmīgi pildītu savu uzdevumu — valsts aizsardzības nodrošināšanu. Esmu pilnīgi pārliecināts, ka arī turpmāk Zemessardze ies iepriekšējos gados aizsāktu aktīvas attīstības ceļu, turpinās pilnveidoties un kļūs par vēl efektīvāku valsts aizsardzības sistēmas daļu. Domāju, ka arī nākamajam Zemessardzes komandierim ir šāda attīstības vīzija.

— Ja mēs pašlaik mēģinātu pavisam konspēktīvi aprakstīt Zemessardzes ceļu šajā ceturtdaļgadsimtā, kādi būtu būtiskākie atskaites punkti?

— Zemessardzes ceļš daļēji būs atspoguļots mūsu vēstures grāmatā, kuras atvēršana notiek mūsu lielās jubilejas priekšvakarā — ikviens interesents šajā grāmatā atradīs daudz detalizētāku ieskatu mūsu veikumā. Bet tā,

atskatoties uz šo ievērojamo laika posmu, svarīgākais droši vien ir Zemessardzes būtiskā loma Latvijas drošības sardzē un šajos gados notikušās izmaiņas mūsu organizācijā. Laikā, kad Zemessardze tikai veidojās, Latvijai kā jaunai valstij nebija savas militārās un aizsardzības struktūras, tāpēc Zemessardze reaģēja uz aktuālajām vajadzībām un iesaistījās gan iekšējās kārtības nodrošināšanā, gan valsts robežu aizsardzībā. Zemessardzei sākotnēji bija ļoti daudz netipisku uzdevumu, taču laika gaitā mēs no tiem atteicāmies, un nu esam kļuvuši par sauszemes spēkiem absolūti identisku formējumu Nacionālo bruņoto spēku ietvarā. Mūsu apmācību sistēma, ekipējums, bruņojums, procedūru ievērošana pilnībā atbilst NATO standartiem. Savukārt Zemessardzes attīstības līmenis šodien jau ir tik augsts, ka spējam īsā laikā sagatavot vienību dalībai ES Kaujas grupā vai starptautiskajās operācijās.

Mūsu kompetenci un profesionalitāti apliecina daudzie atzinības vārdi, ko esam saņēmuši gan no Aizsardzības ministrijas un NBS vadības, gan no ārvalstu partneriem.

Un, protams, visus šos gadus mēs nemainīgi esam bijuši ne tikai valsts aizsardzības

Turpinājums 10. un 11. lpp.

Sākums 9. lpp.

būtiska sastāvdaļa, bet arī esam turpinājuši atbalstīt sabiedrību, iesaistoties gan pazudušo cilvēku meklēšanā, gan ugunsgrēku vai plūdu seku likvidēšanā. Mūsu darbību spektrs ir ļoti plašs, taču no sev neraksturīgajām funkcijām esam atteikušies. Tiesa, nepieciešamības gadījumā specifiskās situācijās mēs atbalstām Valsts policijas aktivitātes, arī ar Valsts robežsardzi mums visā šajā laikā ir bijusi ļoti laba sadarbība.

— Kāda izskatās mūsu Zemessardze savā 25. dzimšanas dienā, kaut vai salīdzinot ar tās pirmajiem darbības gadiem?

— Pilnīgi noteikti — nav vērojams nekāds pagrimums vai sabiedrības intereses kritums par Zemessardzi. Katru gadu konsekvēnti mūsu rindās tiek uzņemti 800 — 1000 jauni zemessargi. Mēs pilnveidojamies un ātri pielāgojamies aktuālajai situācijai un izaicinājumiem. Veidojot jaunas spējas, mēs ne tikai attīstām Latvijas aizsardzības spējas, bet arī dodam iespēju Latvijas pilsoņiem atrast savu vietu un realizēt sevi valsts aizsardzībā. Zemessardzē katrs var atrast kaut ko sev piemērotu un savām interesēm atbilstošu — piemēram, datorspeciālistiem mums ir spēcīga IT joma, savukārt fiziski aktīvākiem cilvēkiem būs interesantas taktiskās darbības. Mēs nosedzam faktiski visas bruņoto spēku spējas valsts aizsardzībā.

— Vēl pirms dažiem gadiem ir nācies dzirdēt viedokli, ka Zemessardze valsts aizsardzības sistēmā reizēm ir tādā kā pabērna lomā.

— Jāsaprot, ka valstij nebija pietiekama finansējuma aizsardzībai un tā nespēja nodrošināt adekvātu ekipējumu gan profesionālajai armijai, gan Zemessardzei. Taču pēdējos gados situācija ir radikāli mainījusies — ir skaidri redzams, ka gan Aizsardzības ministrijas, gan Nacionālo bruņoto spēku vadības ieskatā galvenais uzdevums ir nodrošināt, lai regulārajos spēkos visi būtu vienlīdz labi apmācīti, nodrošināti un ekipēti. Mums visiem ir vienādas formas, Zemessardzē notiks pārāpbruņošana, vieglie kājnieku ieroči Zemessardzes bataljonos jau daudz lielākā skaitā būs tādi paši kā Sauszemes kājnieku brigādei, un jau tagad ZS apakšvienību apbruņojumā parādās ieroči, ar ko iespējams atvērt pretinieka smago tehniku — progress ir jūtams un acīmredzams.

Būtiski ir arī tas, ka pēdējo gadu laikā zemessargi arvien vairāk piedalās valsts aizsardzībā tieši ar savu intelektuālo potenciālu. Ļoti progresē Zemessardzes pretgaisa aizsardzības spējas, attīstās arī Kiberaizsardzības

vienība. Zemessardzes rīcībā ir viena no lielākajām kapacitātēm IT jomā, ko nodrošina Latvijas pilsoņi ar savām specifiskajām zināšanām, kuri civilajā dzīvē ir atzīti un vadoši savā nozarē, bet atrod laiku arī valsts aizsardzībai.

Šodien par Zemessardzi pilnīgi noteikti vairs nevar runāt kā par aizsardzības jomas pabērnū. Ja nozarē kaut kā pietrūkst — tāpat tā pietrūkst visiem, nevis tikai specifiski Zemessardzei. Es gribētu teikt, ka nu jau visas aizsardzības struktūras ir kā satiecīga ģimene, kas pieejamo resursu sadala visiem objektīvi un vienlīdzīgi.

— Tad varam uzskatīt, ka pašlaik ar līdzekļiem viss ir kārtībā?

— Nekad nav tā, ka labāk vairs nevar būt. Objektīvi ņemot, ar pieejamo finansējumu visam nepietiek. Mums ir jāattīsta savas mobilitātes spējas, jāuzlabo infrastruktūra, kas nav skarta kopš 90. gadu sākuma. Zemessardzei ir daudzi jauni, ambiciozi projekti, taču tas viss prasa laiku un finansējumu. Tomēr es ceru uz ļoti konkrētu rezultātu jau pēc diviem, četriem gadiem, kas kardināli uzlabos Zemessardzes spējas.

— Kāds ir plašākas sabiedrības viedoklis par Zemessardzi?

— Sabiedrības attieksme uzlabojas. Jau kopš krīzes laika ir jūtams, ka sabiedrība mobilizējas, pieaug atbalsts aizsardzības spēju attīstīšanai — mēs to izjūtam vieni no pirmajiem. Vēl kāds interesants moments — esmu novērojis, ka tieši pēdējā laikā ar aizsardzības jomu pilnīgi nesaistīti cilvēki bieži nāk ar savām iniciatīvām par to, kā attīstīt Zemessardzi, uzlabot valsts aizsardzību kopumā. Kaut gan turpinās cilvēku izbraukšana no valsts, kaut gan cilvēki sāk pierast pie tā,

ka Austrumukrainas krīze, kas bija ļoti spēcīgs patriotisma katalizators, ir ieilgusi, tomēr mums arī šogad līdz 1. augustam ir jau vairāk nekā 600 jaunu zemessargu — tas ir ļoti spēcīgs arguments, kas raksturo pozitīvo sabiedrības attieksmi un viedokli

par valsts aizsardzību. Pēc manām domām, sabiedrība arvien vairāk sevi asociē ar valstiskuma jēdzienu, demonstrējot augstu pilsonisko atbildību un izcilu patriotismu. Ļoti pozitīvi ir arī tas, ka Zemessardzē stājas galvenokārt jaunieši, 18—23 gadus veci. 82% zemessargu ir vecumā līdz 35 gadiem, un tas ir ļoti labs rādītājs un vēl viens apliecinājums, ka Zemessardze saglabā attīstības tempu, labu formu un vietu aizsardzības struktūrā. Protams, stājas arī 40—45 gadus veci cilvēki, mēs viņus ņemam atplestām rokām. Tie ir cilvēki ar uzkrātu dzīves pieredzi, viņu bērni ir jau izauguši, un ir parādījusies iespēja ziedot sevi valsts drošībai.

— Bet krīzei un cilvēku izbraukšanai tomēr ir bijusi sava ietekme...

— Protams, taču, manuprāt, tā nav tāda, kā to varēja prognozēt. Sākoties krīzei un cilvēku aizbraukšanai, bija uzskats, ka viena daļa sabiedrības izbrauks un zaudēs saikni ar Latviju, ka drīz vien viņiem sekos arī citi. Taču ir noticis pretējais — palikušie arvien vairāk konsolidējas un nenorobežojas no Latvijas vajadzībām. Viņi saprot — ja mēs būvējam savu valsti, mums ir ekonomiskā attīstība, tad ir jābūt arī adekvātai valsts aizsardzībai. Turklāt šī aktīvā sabiedrības pozīcija dod skaidru signālu arī uz āru — Latvija attīstās, nekāda katastrofa nav notikusi. Daļa aizbraukušo to redz un atgriežas. Nav jau arī tā, ka aizbraukušie ir Latvijai pilnībā zuduši. Piemēram, arī Zemessardzē cilvēki no tuvākajām valstīm brauc uz mācībām.

Tie ir ļoti pozitīvi piemēri, kas ļauj man nākotnē skatīties ar optimismu un ticēt, ka Latvija izdzīvos.

— Pašlaik ārvalstīs droši vien dzīvo arī daudzi zemessargi.

— Ja cilvēks ir beidzis pamatapmācības kursu, mums ir viņa kontakti, un viņš kaut reizi gadā ierodas Latvijā un piedalās Zemessardzes aktivitātēs — mēs viņu neizslēdzam. Izslēdzam tikai tos, ar kuriem kontakti ir zuduši, jo tad nevaram krīzes situācijā uz viņiem paļauties. Tajā pašā laikā mums ir stingra personāla uzskaitē, un formāli mēs nevienam sarakstos neturam, lai tikai nodrošinātu iespaidīgu skaitlisko sastāvu, kā tas ir novērots dažās kaimiņvalstīs. Kaujas gatavības pārbaudēs personālsastāvu pārbaudām katru gadu, un šie skaitļi ir visai pozitīvi un dod pārliecību, ka ar Zemessardzes skaitlisko sastāvu viss ir kārtībā.

Vidējais dienesta ilgums Zemessardzē ir astoņi gadi. Šajā laikā cilvēks ne tikai apgūst militārās iemaņas, bet arī saug ar šo vidi. Manuprāt, Zemessardze dod daudz racionālāku efektu valsts aizsardzības sistēmā nekā obligātais militārais dienests, kur cilvēks pēc 10 mēnešus ilgas apmācības aiziet no militārās jomas un, iespējams, savā turpmākajā dzīvē ar to vairs nesaskaras.

— Vai Zemessardzei pietiktu resursu, ja, piemēram, pēkšņi sāktos vēl lielāks patriotiski noskaņotu pilsoņu pieplūdums?

— Ja mums būs jāuzņem 5000 jaunu zemessargu, mēs viņus uzņemsim. Zemessardzei pietiek gan ieroču, gan munīcijas, gan formastērpu. Varbūt uzreiz nebūs pieejamas kādas specifiskākas lietas, piemēram, guļammaisi, taču pamatekipējumu mēs nodrošināsim. Tādēļ visi Latvijas pilsoņi ir laipni aicināti, visiem atradīsim vietu savās rindās. Ja esat vecumā no 18 līdz 55 gadiem, nesodīti un turat rūpi par Latvijas drošību, vērsieties tuvākajā Zemessardzes bataljonā vai arī zvaniet uz mūsu mājaslapā atrodamajiem kontakttālruniem.

— Kādi būs būtiskākie uzdevumi nākamajam Zemessardzes komandierim?

— Domāju, ka radikāli nekas nemainīsies. Arī nākotnē mūsu prioritārais uzdevums būs rūpes par zemessargu. Būs jāturpina strādāt ar cilvēkiem, jāieinteresē viņi iestāties Zemessardzē, jāapmāca un jāiekļūst.

Otra lieta — mēs noteikti nevaram apstāties savā attīstībā, jāapgūst arvien jaunās spējas un jāattīsta jau esošās. Jauni izaicinājumi parādās katru gadu, jo mūsdienās ļoti dinamiski mainās militāri taktiskā vide.

Kas derēja vēl pirms desmit gadiem, šodien jau ir nēglābjami novecojis.

— Ar ko nodarbosieties turpmāk?

— Būšu NBS Apvienotā štāba priekšnieks. Darbam būs cita specifika, taču kopumā tā ir zināma. Iepriekš esmu bijis gan Latvijas kontingenta komandieris Irākā, gan Zemessardzes štāba priekšnieks, aiz muguras ir arī daudzi mācību kursi — tagad visu šo pieredzi likšu lietā jaunajā amatā. Protams, tas ir jauns izaicinājums, kuram es esmu gatavs. Izveidojot labu komandu un efektīvi strādājot, mēs attīstīsim visus jau esošos un jaunus projektus nu jau visu bruņoto spēku līmenī.

Runājot par šo jauno pieredzi — es uzskatu, ka militārpersonai ir nesvārstoties jāpieņem visi izaicinājumi, kas tai dod iespēju attīstīties un realizēt savas idejas. Šāda attieksme man vienmēr ir bijis pats galvenais, tā palīdzējusi īstenot visus uzdevumus un izaicinājumus gan dzīvē, gan militārajā karjerā.

— Atskatoties uz Zemessardzes komandiera amatā aizvadīto laiku — vai kāds notikums ir īpaši nozīmīgs?

— Diemžēl jāatzīst, ka atmiņā visspēcīgākā iespiedies kāds visai skumjš un traģisks notikums. Kad uzsāku darbu šajā amatā, 2011. gada oktobrī vingrinājuma laikā Ādažu poligonā mēs zaudējām zemessargu, vēl pieci cilvēki tika ievainoti bezjēdzīgā incidentā, eksplodējot granātai, ko kāds mācību dalībnieks bija ielicis savā mugursomā. Tas uz mani atstāja milzīgu psiholoģisko iespaidu. Par tādām traģēdijām vispirms ir atbildīgs komandieris, un viens no sāpīgākajiem iespējamajiem momentiem šajā darbā ir kāda sava karavīra zaudēšana. Šādas traģēdijas liek mobilizēt visu savu intelektuālo potenciālu,

lai nākotnē nekas tamlīdzīgs neatkārtotos, lai mācību process būtu pēc iespējas drošāks.

Visādi citādi — vienmēr esmu priecājies kopā ar savas komandas locekļiem par sekmīgi izpildītiem uzdevumiem. Gan pēc pirmajām misijām Afganistānā, kur strādājām vēl bez regulārās armijas atbalsta un no kurām atgriezāmies ar apbalvojumiem un pateicībām, gan 2006. gadā pēc misijas Irākā, kur kopā ar savu vienību sekmīgi paveicām uzdevumus un atgriezāmies bez zaudējumiem. Jāatzīst, ka starptautiskās operācijas ir optimālākais veids, kā sagatavot zemessargus un profesionālā dienesta karavīrus militāro uzdevumu izpildei. Treniņos savā vidē ir kāda robeža, ko var sasniegt un pāri tai netikt. Tālāk jau ir multinacionālā vide un citi, lielāki izaicinājumi.

— Vai šādā darba intensitātē vispār atliek laika kam citam?

— Būtībā visu šo laiku esmu bijis zemessargs 24 stundas diennaktī, jutos gandrīz organiski saaudzis ar Zemessardzi. Pretējā gadījumā es nevarētu ar pilnu atdevi realizēt idejas, kas radušās, es nebūtu uz viena vadības un ideju viļņa ar saviem zemessargiem. Mana ģimene jau ir pieradusi pie šāda dzīves ritma. Viņi zina, ka man ir nepieciešama vieta, kur realizēt sevi.

— Ko jums gribētos novēlēt zemessargiem lielajā jubilejā?

— Es novēlu jums, zemessargi, nekad neapstāties, ejot pa cildeno Latvijas drošības garanta ceļu. Pilnveidojiet sevi, esiet dāsni, daloties degsmē ar citiem, un nekad nezaudējiet to lielisko auru, kas uztur organizācijas spēku, lai turpinātu īstenot tos mērķus, kurus ir noteikusi Latvijas tauta, kura izveidoja Zemessardzi pirms divdesmit pieciem gadiem. **TS**

Ja viss būtu jāuzsāk no jauna, es uzņemtos un darītu

*Intervija ar Ģirtu Valdi Kristovski,
pirmo Latvijas Zemessardzes štāba
priekšnieku (1991.—1993.) un bijušo
LR aizsardzības ministru (1998.—2004.)*

Līga Lakuča

Foto — Jānis Deinats.

— Pastāstiet, lūdzu, par savu izvēli iesaistīties Zemessardzes veidošanā.

— Vēl pirms 1990. gada 4. maija balsojuma par neatkarību, būdams viens no Augstākās padomes jaunākajiem deputātiem, izšķīros par iesaistīšanos Iekšlietu un aizsardzības komisijas, tas ir, valsts aizsardzības atjaunošanas darbā. Man toreiz bija 28 gadi. Protams, bija jautājums, vai man ir pietiekamas zināšanas, vai tas būs manos spēkos. Taču, tā kā abi mani vectēvi bija piedalījušies Latvijas Brīvības cīņās, bija kalpojuši Latvijai izšķirīgajos laikos ar ieročiem rokās, sapratu, ka daudz svarīgāka ir piedalīšanās un zināšanas jāpapildina dalības procesā. Kopš bērnības uz mani milzīgu iespaidu bija atstājis arī tas, ka mana vectēva kāzu bildē visi kungi bija tikai Latvijas armijas virsnieku formas tērpos. Īpašs iedvesmas avots bija vectēva brālis pulkvedis-leitnants Aleksandrs Kristovskis, kurš kopš 1919. gada marta kā bijušais cara armijas virsnieks bija piedalījies Latvijas armijas izveidē un cīņās Kurzēm. Viņa pēdējie amati

bija gan Latvijas Karaskolas saimniecības priekšnieks, kā arī no 1939. gada Armijas štāba Administratīvās daļas priekšnieks. Diemžēl Baigajā gadā viņa dzīve aprāvās Butirku cietumā Maskavā kā daudziem latviešu augstākajiem virsniekiem. Līdz ar to zināju, ka arī man ir jāpiedalās Latvijas aizsargāšanā, lai ko tas maksātu. Toreiz, kad apkārt bija PSRS bruņotie spēki, VDK un citas komunistiskajam režīmam uzticamas represīvas sistēmas, līdzdalība Latvijas aizsardzības sistēmās, kur nu vēl bruņotu vienību izveidē bija ļoti liela uzdrīkstēšanās. Tomēr 1991. gada Janvāra barikādes apliecināja, ka patriotisko ļaužu pulks, kas šādā gluži bezcerīgā situācijā gatavi ar kailām rokām iziet cīņā par Latvijas neatkarību, ir ievērojams. Tieši barikādēs, sapratu, ka no valsti aizstāvēt gribošas vāji organizētas cilvēku kopas pēc iespējas ātri ir jāizveido vādāma un rīcībspējīga sistēma. Pretējā gadījumā jau nākamajā sadursmē ar totalitāro varu mūsu tautai nāksies piedzīvot apkaunojošu haosu, nevis pašcieņas pilnu zaudējumu.

Pēc ceturtdaļgadsimta, protams, redzu, ka atsevišķus attīstības procesus Latvijā varēja veiksmīgāk virzīt. Tomēr toreiz bija pieejams tas zināšanu un tehniskā nodrošinājuma apjoms, kas Latvijas sabiedrībai vai katram atsevišķam cilvēkam piemita. Es to apzinājos, tomēr degsmes un pārliecības netrūka kā toreiz, tā arī tagad. Ja būtu viss jāuzsāk no

jauna, protams, es uzņemtos un darītu. Tagad gan būtu lielāka mērķtiecība un vairāk pārliecības par saviem spēkiem, taču arī toreiz tās nebija maz.

— Kā tas viss sākās?

— Lai gan kopš 1990. gada maija aizsardzības aspektu aizmetņu izsvēršanā vadošo konsultantu lomu uzņēmās Latviešu strēlnieku apvienība — Jānis Baškers, Georgs Stiprais, Auseklis Pļaviņš, Voldemārs Jaronis un virkne citu, no viņiem neatkarīgi bija uzsākta brīvprātīgo kārtības sargu vienību veidošana. Uzņemtos tādu kā brīvprātīgā Augstākās padomes (AP) kuratora lomu. Gāju uz šo vienību sanāksmēm, tikos ar to cilvēkiem, mēģināju saprast, ko no šī spēka Latvijas valsts var sagaidīt tai priekšā stāvošajā cīņā par pilnīgu neatkarību. Vēlāk barikāžu laikā pārliecinājos, ka organizētības pamaz. Bez atsevišķa likuma un stingras vadības neko vērā ņemamu nav iespējams sasniegt. Tā kā barikāžu laikā bija paveicies, ka PSRS režīms nespēja izšķirties par to fizisku iznīcināšanu, sapratu, ka starplaiks līdz nākamajai sadursmei ar Maskavas varu ir jāizmanto sistēmiskas tautas aizsardzības organizācijas izveidošanai. Pieteicos brīvprātīgi uzsākt likuma par Zemessardzi rakstīšanu sadarbībā ar Tautas frontes Aizsardzības darba grupas aktivistiem. Ir jāuzsver, ka likums par Zemessardzi tapa PSRS

represīvās sistēmas totālā ielenkumā. Par šiem centieniem nācās uz klausīt draudus un nīrgāšanos no Augstākās padomes «Līdztiesības» frakcijas deputātiem, PSRS aktīvajiem armijas virsniekiem. Paralēli bruņotas valsts aizsardzības sistēmas izveides iespējām okupācijas situācijā es strādāju arī pie Nevardarbīgās pretošanās centra nolikuma. Tas bija sava veida paradokss, mēģinot likt pamatus gan bruņotas, gan nevardarbīgās pretošanās sistēmām vienlaikus. Studēju gan Latvijas pirmskara Aizsargu organizācijas pieredzi, gan arī sazinājos ar profesoru Džinu Šārpū no Masačūsetas universitātes, kas tolaik bija galvenais nevardarbīgās pretošanās ideologs pasaulē, kas, manuprāt, bija ticis pakāpi tālāk par Mahatmu Gandiju. Viņš 1991. gada pavasarī man atsūtīja veselu kasti ar grāmatām par šo tēmu. Sākotnēji bija domāts, ka Zemessardzes veidošanu pēc likuma pieņemšanas uzticēs Odisejam Kostandam. Tomēr Augstākās padomes prezidijs 1991. gada jūnija beigās bez manas klātbūtnes un formālas piekrišanas par Zemessardzes vienību veidotāju apstiprināja tieši mani. Tomēr, tā kā vēl turpināju Nevardarbīgā pretošanās centra koncepcijas gatavošanu, Augstākā padome augstā manī bija nosūtījusi uz pasaules nevardarbīgās pretošanās treniņnometni Nīderlandē, lai saprastu, kā šo cīņas veidu praktizē Rietumos. Tur biju ieradies kopā ar AP deputātu Juri Dobeli, un tur mūs pārsteidza 1991. gada Augusta pučs. Nekavējoties devāmies uz Hāgu prasīt Latvijas neatkarības atzīšanu. Tikāmies ar Nīderlandes parlamenta Ārlietu komisiju, mūs intervēja radio, televīzijā, skaidrojām, kāpēc Latvijai ir jāsniedz atbalsts un nekavējoša neatkarība. Pa to laiku Augstākā padome, pirms vēl atgriezos no Nīderlandes, mani bija apstiprinājusi par Zemessardzes štāba priekšnieka vietas izpildītāju, savukārt tā laika valsts augstāko amatpersonu Augstākās padomes priekšsēdētāju Anatoliju Gorbunovu par Zemessardzes priekšnieku. Tas bija taktiski gudrs lēmums, jo viņš tālākajā, ārkārtīgi sarežģītajā Zemessardzes izveides procesā nodrošināja spēcīgu politisko atbalstu.

— Kādi bija pirmie darbi šajā amatā?

— Sākums patiesībā bija diezgan kuriozs. Tevi nozīmē par visas valsts Zemessardzes štāba priekšnieku, bet tev nav neviena līdzgaitnieka. Nav ne darba telpu, ne konkrētu cilvēku, tikai Augusta puča laikā pieņemtais manis virzītais likums «Par Latvijas Republikas Zemessardzi», kas nosaka galvenos darbības principus un tiesības. Pirmie entuziasti, kurus ar Daiņa Ivāna pavadvēstuli man atsūtīja Tautas fronte, pirmās divas trīs nedēļas strādāja Augstākās padomes speciāli mums izbrīvētā telpā. Pie deputātu darbam

paredzētajiem galdiem sasēdās raiba publika, un tomēr vajadzēja uzreiz novērtēt, ko kuram vari uzticēt, kas kuram varētu būt pa spēkam. Ar konkrētību izcēlās Ogres zemessargu aktīvistu grupa, kurā bija vēlākais pulkvedis Jānis Hartmanis un ģenerālis Gundars Ābols, militārās vēstures entuziasts Voldemārs Eihenbaums. Viņu atbalsts un pienums ļāva noticēt, ka ar kopēju pārliecību un neatlaidību varam salikt kopā Zemessardzes struktūru situācijā, kad tautā bija liela vēlēšanās iestāties Zemessardzē. Viņi tūlīt katrs uzņēmās izstrādāt kādu aizsardzības sistēmas virzienu, kādu darbības reglamentu. Piemēram, V. Eihenbaums, kā militārais vēsturnieks strādāja pie Zemessardzes heraldikas, vienību un personāla atšķirības zīmotnēm. Divatā ar Ministru kabineta lietu pārvaldnieku, kuram bija milzīgs atslēgu saišķis no dažādām Rīgas ēkām, braukājām pa Rīgu, meklējot piemērotu un patstāvīgu vietu Zemessardzes štābam. Tā piemēram, Latgales priekšpilsētā, PSRS kara komisariāta telpās pirmo reizi es satiku vēlāko Zemessardzes un NBS komandieri Juri Eihmani, kura vadībā bija pārņemtas šīs telpas. Ieejot komisariātā tagadējā O. Kalpaka bulvārī, nācās elpot nepārtraukti dedzinātu dokumentu smārdu, jo tur vēl atradās brūkošās PSRS armija. Vēl pāris nedēļas pavadījām kādā plašākā dzīvoklī Elizabetes ielā, un tikai pēc tam nokļuvām Kalnciema ielā, kur pirmos gadus bija LR Zemessardzes štābs, bet tagad atrodas NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centrs «StratCom». Tur paligos no studentu rotas pieteicās tagadējie Latviešu virsnieku apvienības vadītāji Aleksejs Ozoliņš un Sarma Līne. Pulkvedis Juris Vectirāns Zemessardzes štāba apsardzībai iedeva pirmos divus sargus ar automātiem un Saeimas Drošības dienesta mikroautobusu. Pēc dažām dienām Zemessardzes štāba apsardzi jau pārņēmām paši, jo to uzņēmās ducis pirmo zemessargu, bijušie brīvprātīgo kārtības sargu vienību aktīvisti, kuru starpā bija pašreizējais NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, vēlākie pulkveži Normunds Alekšis, Egils Nilenders un citi, kas veica ļoti nozīmīgu darbu turpmākajā Zemessardzes izveides un NBS attīstības gaitā. No šīs vienības un dažiem studentu rotas aktīvistiem sāka formēties speciālo uzdevumu vienība «Vanags» pulkvežleitnanta Viļa Skujas vadībā. Uz kopējām sanāksmēm no visas valsts sāka ierasties pašvaldību nozīmētie vienību komandieri, kas drīz vien ieguva bataljona komandieru statusu. Viņi visi nekavējoties pieprasīja skaidru sistēmisku pieeju, atalgojumu un, protams, ieročus, ekipējumu un transportu! Mazāk vai vairāk darbības uzsākšanai vajadzīgās telpas piešķīra pašvaldības.

Man, 29 gadus vecam Zemessardzes štāba priekšnieka vietas izpildītājam, ar to visu vajadzēja tikt galā, arī tāpēc, ka Latvijas sabiedrībai un Augstākai padomei, tās priekšsēdētājam Anatolijam Gorbunovam bija jāapliecina, ka Zemessardze ir uz pareizā attīstības ceļa, ka nestāvam uz vietas, ka Zemessardze tiešām tiks izveidota. Tā bija nenormāla slodze un stress. Saspringts konceptuālas attīstības un organizatorisku jautājumu piesātināts intensīvs darbs no agra rīta līdz vēlām vakara stundām, bez brīvdienām, strādājot kā sestdienas, tā arī svētdienas.

Pašvaldību nozīmētajiem vietējo vienību komandieriem katrā sanāksmē, reizi ik pa pāris nedēļām, bija jāliek priekšā jauni strukturālie risinājumi, kāds reglaments. Sākām arī izdot Zemessardzes izdevumu, kur publicēt reglamentus un rakstus. Laiks gāja, bet vēl novembra sākumā valdība nebija piešķīrusi finansējumu. Viss, ko vajadzēja nodrošināt, iepirkt, tika veikts par iesaistīto cilvēku personīgajiem līdzekļiem vai arī solot norēķināties tad, kad tiks piešķirts Zemessardzes finansējums. Algas joprojām netika maksātas. Situācija kļuva draudīga, jo Zemessardzes bataljonu komandieri jau sāka pieprasīt izdalīt viņiem ieročus. Diemžēl šajā situācijā nesāņēmu Aizsardzības un iekšlietu komisijas atbalstu. Šāda attieksme man bija nepatīkams pārsteigums. Sabiedrība bija paudusi savu gribu, tūkstošiem cilvēku pieteikušies Zemessardzē, un te pēkšņi tāda attieksme no Saeimas atbildīgās komisijas. Sapratu, ka atkāpšanās ceļa nav, nedrīkst pievilt cilvēkus, kas ir izšķīrušies par kalpošanu savai valstij. Valsts nedrīkstēja likt viņiem vilties. Šajā brīdī man ticēja un atbalstu sniedza tieši Zemessardzes priekšnieks Anatolijs Gorbunovs. Līdz ar to arī Ministru prezidents Ivars Godmanis galu galā pēc vairāku mēnešu domāšanas piekrita novirzīt no Valsts kases pirmos līdzekļus Zemessardzei. Tas, protams, bija ļoti niecīgs finansējums, tikai pašu nepieciešamāko izdevumu segšanai. Mana alga toreiz bija aptuveni 75 ASV dolāru apmērā. Pārējās bija vēl mazākas.

— Tātad varēja būt tā, ka Zemessardzes nebūtu, būtu tikai bruņotie spēki?

— Tā varēja būt. Taču līdzīgas brīvprātīgo militārās paš aizsardzības organizācijas attīstījās arī Lietuvā un Igaunijā, līdz ar to Zemessardzes noliedzējiem bija arvien grūtāk noliegt tās attīstības nepieciešamību. Turklāt Latvijas Zemessardze bija izteikts līderis uz kaimiņvalstu fona. 1991. gada pašā nogalē kopā ar Lietuvas zemessargu komandieri

Turpinājums 14. un 15. lpp.

Sākums 12. un 13. lpp.

tiku uzaicināts uz raidījumu Lietuvas televīzijā. Tā gaitā Lietuvas zemessargu komandieris nepārtraukti akcentēja Latvijas Zemessardzi kā paraugu, kurai lietuviešiem jālidzinās. Tas bija apliecinājums, ka mēs Latvijā īsā laikā mērķtiecīgā darbā esam spējusi jau šo to panākt. Šādu procesu apstūrēt bija grūti. Turklāt cilvēki tolaik bija pacēlumā, patriotiski noskaņoti, un daudzi paraugu atrada savu ģimeņu iepriekšējās paaudzēs — strēlniekos un leģionāros. Cilvēki bija arī ļoti nepacietīgi, viņi prasīja ekipējumu un bruņojumu, kas nepieciešams elementāru mācību organizēšanai. Ja, pa vismistiskākajiem ceļiem sarūpēts, tas neparādītos līdz 1991. gada beigām, tad nebūtu brīnums, ka Zemessardzi kā neiespējamu projektu sāktu noliegt paši tās veidotāji. Vienību komandieri sāka draudēt ar neuzticības izteikšanu, ja bruņojums neparādīsies. Kārtējās tikšanās reizē ar vienību komandieriem novembrī man tika pieprasīts parādīt savu personisko ieroci. Man tāda nebija. Gluži vai paradoksālā kārtā «izglāba» Krievijas armijas pārstāvji, kas iztirgoja šo to no viņu noliktavām Zemessardzes vajadzībām. Šādā veidā Zemessardze tika pie pirmā bruņojuma, ekipējuma, sakaru līdzekļiem.

— Tad tā ir taisnība, ka lielu daļu ieroču dabūjāt no krievu virsniekiem?

— Tieši tā. Krievu virsnieki nereti ieradās pie manis un citiem Zemessardzes komandieriem, lai izteiktu piedāvājumus. Līdz ar to daļa viņu bruņojuma tika atstāta Latvijā, netika aizvesta. Daudzas vienības šim mērķim pašas sameta savus personiskos līdzekļus. Sākumā šāda padomju bruņojuma puslīgālā iegāde bija vienīgā iespēja, kā tikt pie pirmajām Makarova un Margoļina pistoļiem, Kalašņikova automātiem. Taču līdz ar to radās nākamā problēma — kā nodrošināt, ka izsniegtie ieroči tiek atbilstoši uzglabāti. Te spēcīgs palīgs bija Zemessardzes bruņojuma priekšnieks majors Vilnis Beverts, kas izveidoja labu bruņojuma pārvaldes sistēmu. Lai gan kopumā tā funkcionēja labi, tomēr atsevišķi pārkāpumi un neveiksmes, lietojot ieročus vienībās, bija, tādējādi raisot plašu un negatīvu rezonansi sabiedrībā. Tie bija smagi brīži. Taču bija arī veiksmes. Par tādu var uzskatīt Anatolija Gorbunova ieteikumu jau pirmajās Zemessardzes izveides nedēļās uzsākt sadarbību ar šūšanas uzņēmumu «Daba», kas no medniekiem pārkvalificējās uz zemessargu pirmo formas tērpu šūšanu. Tika šūts uz parađa, taču līdz ar pirmajiem zemessargu formas tērpiem pieauga ticība mūsu nodomu nopietnībai. Tomēr liela daļa pirmo gadu formastērpu,

uzkabes, kuru lietoja mācībās, nāca arī no Krievijas armijas noliktavām.

Rezultātā jau novembra beigās zemesargi bataljonos saņēma pirmās pistoles un pirmās triecienšautenes, RPG granātmētējus. Vērts pieminēt, ka trīs mašīnu kravas ar padomju parauga Simonova SKS karabinēm par zemessargu saziņoto naudu nopirkām no Baltkrievijas decembra sākumā. Tas bija īsts pārdzīvojums divu trīs dienu garumā. Vilni Bevertu ar pāris viņa nodaļas cilvēkiem un jau iegādāto karabinu kravām atceļā uz Latviju arestēja Baltkrievijas VDK. Kā viņus atbrīvot un ar visu kravu dabūt Latvijā — šo problēmu man nācās risināt starpvaldību līmenī. Tomēr pasākums bija grūtību un riska vērts. Ap Ziemassvētkiem mēs izsludinājām mācību trauksmi sešām

septiņām rotām no tuvākajiem Kurzemes un Zemgales Zemessardzes bataljoniem. Uzdevums bija pilnā bruņojumā ierasties konkrētā Ziemassvētku kauju vietā. Kad šīs rotas, bruņotas ar SKS karabinēm, jau daļēji tērpušās Zemessardzes formastērpos un noformētas saskaņā ar vienību atšķirības zīmēm, ieradās norādītajā vietā un laikā, jutos patiesi gandarīts par sasniegto. A. Gorbunovs pieņēma parādi, un varēju ziņot par izpildīto uzdevumu. Tajā vakarā pacilātā noskaņojumā kopējā maršā nostaigājām Tīrelpurva strēlnieku kaujas ceļu. Tā bija liecība mūsu sasniegtajam nepilnos četros mēnešos. Pirmās triecienšautenes Latvijai 1992. gada janvārī nopirkām jau Prāgā, kur kopā ar Aizsardzības spēku pārstāvi Jevgēņiju Bogdanu un mežsaimniecības ministra vietnieku Arni Skulti veicām bartera darījumu. Mainījām apaļkokus pret čehu kalašņikoviem. Tāds bija tas laiks. Vai tad Zemessardzes vienībām bija jāapsargā Latvijas robežas? Taču tajā laikā bija jārisināja atbilstoši valsts iespējām un vajadzībām. Vēlāk, uz pavasari, šo funkciju loģiski pārņēma Latvijas Valsts robežsardze.

— Kas bija pirmie Zemessardzes uzdevumi?

— Bija divi skaidri virzieni — sabiedriskās kārtības sargāšana un valsts aizsardzība, policejiskā un militārā funkcija. Sākotnēji Zemessardze sevi pierādīja tieši sabiedriskās kārtības sargāšanā. Tomēr tieši šīs darbības virziens prasa visaugstāko profesionalitāti un pēc brīvprātības principa ir pildāms īstermiņā, pieļaujams tikai atsevišķās vēsturiskās situācijās, kāda toreiz bija Latvijā. Esot gan Augstākās padomes Aizsardzības un iekšlietu komisijas loceklis, gan arī līdztekus mācoties Juridiskajā fakultātē, biju guvis atbilstošas zināšanas, un man nebija šaubu par šādas nostājas pamatotību. Jāpatur prātā, ka par bataljonu komandieri ieceltie vīri paši nespēja orientēties uz

juridiskiem principiem balstītās policejiskā darba finēsēs, kur nu vēl zemessargi, kuru profesionālā pieredze stāvēja tālu no tiesību jomas. Tā bija un ir problēma, notika pārkāpumi, rezultātā bija cietušie un bojāgājušie. Tādās reizēs kritikas krusa bira tieši par Zemessardzes štāba priekšnieka Kristovska galvu. Runa ir un bija par to, vai zemessargs spēj pietiekami kvalitatīvi savākt un nostiprināt tiesiskos pierādījumus, kas tālāk izmantotami tiesu procesos vai pat krimināllietās. Neapšaubāmi šo 17 000 vidū bija arī tādi cilvēki, kas piederību zemessargiem izmantoja savtīgi, paši pastrādāja pārkāpumus. Tas viss norādīja, ka policejiskās darbības virziens nevar būt Zemessardzes attīstības noteicošais pamatvirziens.

Līdz ar to ir loģiski, ka Zemessardzes organizācija un struktūra, bruņojums, ekipējums un darbība tika veidota pēc militāra parauga. Laika gaitā tā jau tika precizēta saskaņā ar NATO struktūru. Tas tika uzsākts 1992. gada rudenī, kad par manu militāro padomnieku vienu gadu darbojās britu speciālo uzdevumu bataljona komandieris majors Edvards Bovens. Viņa līdzdalībai bija ievērojama un paliekoša nozīme. Kopš tā

laika Zemessardzes struktūra kļuva saprotama Rietumu sabiedrotajiem, jo viņi tajā atpazīna NATO raksturīgos principus un detaļas, sākām izmantot mazu vienību kaujas vešanas doktrīnu. Diemžēl pārējie Latvijas Aizsardzības spēki sākotnēji attīstījās saskaņā ar padomju militāro pieredzi, un tāpēc gadsimtu mijā to struktūru nācās būtiski mainīt atbilstoši NATO organizatoriskajiem standartiem. Tomēr, neskatoties uz šādām konceptuālām atšķirībām, man bija pārliecība, ka Zemessardze ir dzīvotspējīga tikai ciešā sadarbībā ar bruņotajiem spēkiem, Aizsardzības ministriju, ka tai jābūt vienotas aizsardzības sistēmas sastāvdaļai.

— Kāds bija skatījums uz Zemessardzi kā jūsu izveidotu struktūru, kad kļuvāt par aizsardzības ministru?

— Zemessardzē biju līdz 1993. gada augustam, kad mani iecēla par Latvijas iekšlietu ministru. Zemessardzē tobrīd bija ap 17 000 cilvēku. Turpat divu gadu darbības periodā bija izveidojies pietiekami labs priekšstats, lai varētu apgalvot, ka tik lielu militāru spēku par pieejamo finansējumu nav iespējams ne pienācīgi apgērbt, ne apbruņot, ne ekipēt, ne arī apmācīt, ka nāksies to pārstrukturēt, saglabājot motivētāko zemessargu daļu, lai koncentrētu pieejamo finansējumu tieši viņu sagatavošanai. Diemžēl 1998. gada nogalē, kad kļuva par aizsardzības ministru, nācās konstatēt, ka Zemessardzes struktūra nebija īpaši mainījusies kopš tās izveides sākuma, kaut gan zemessargu skaits bija sarucis par četriem pieciem tūkstošiem, turklāt zemessargu skaits atsevišķos bataljonos vairākas reizes atšķīrās. Tie nebija NATO prasībām atbilstoši un savietojami bataljoni. Šajā laikā Latvijas aizsardzības sistēma un Zemessardze bija nogājuši jau pietiekami ilgu ceļu, lai apzinātos kaujas spēju un NATO savietojamības prasības, prognozētu, ko par valsts atvēlētajiem vai nākotnē sagaidāmiem līdzekļiem ir iespējams sasniegt. Tāpēc uzreiz uzstāju, ka Zemessardzei ir jātiecas sasniegt jaunas virsotnes un tās ir sasniedzamas tikai caur sistēmas pilnveidošanu, vienību standartizēšanu un specializāciju, uzlabotu nodrošinājuma un apmācību sistēmu, dziļāku integrāciju vienotā valsts aizsardzības sistēmā. Patiesībā šis process turpinājās visu manu piecapus gadu ilgo aizsardzības ministra darbības laiku.

— Daudziem bruņotajos spēkos bija iebildumi pret Zemessardzes apvienošanu ar bruņotajiem spēkiem.

— Tas bija padomju karjeras virsnieku augstprātības rezultāts, kas radās deviņdesmito gadu sākumā, kad viņi atgriezās Latvijā un sāka veidot Aizsardzības spēkus.

Šādu uzskatu paušanu pat varēju saprast, jo Zemessardzē, saprotamu iemeslu dēļ pārsvarā bija ļaudis ar rezerves virsnieku pieredzi vai tādu, kas gūta obligātā militārā dienesta laikā, kas bija atšķirīga. Tomēr stils, kādā veidā par to runāja viens otrs Aizsardzības spēku virsnieks, nebija pieņemams. Domāju, ka no Krievijas atsevišķi virsnieki atgriezās ar norādēm bremzēt Latvijas aizsardzības spēju, tajā skaitā Zemessardzes attīstību, apgrūtināt Latvijas virzību uz dalību NATO. Nevēlos neko konkretizēt, taču bija pazīmes, kas par šādu iesūtītu vīru klātbūtni neapšaubāmi liecināja.

— Tagad, pēc 25 gadiem skatoties uz Zemessardzi, vai ir pārliecība, ka tas bija tā vērts — likt pamatus, un vai tie pamati bija pareizi? Varbūt ir kas tāds, kas Zemessardzei jāņem vērā tagad?

— Ja pamati būtu pareizi, tad neko nebūtu jāreformē, varētu dzīvot ar esošo struktūru simtiem gadu. Taču tas nav izdevies nevienas valsts militārai sistēmai. Tomēr jāuzsver, ka pamati, kas tika likti 1991. gadā, Zemessardzei bija vienīgie iespējamie. Toreiz Anatolijs Gorbunovs izdeva pavēli — visiem organizēties Zemessardzē. Es domāju, ka viņam pašam toreiz nebija nekāda priekšstats, kas jādara un kas notiks tālāk. Es par to biju domājis jau vesela gada garumā, līdz ar to man bija konkrētāka vīzija. Vai varēja tajā vēsturiskajā situācijā rīkoties citādi? Acīmredzot nevarēja. Vai pareizāk būtu bijis gadu abstrakti veidot Zemessardzes struktūru, nākamā gada valsts budžetā piešķirt finansējumu un tikai tad aicināt kādu pieteikties? Domāju, ka ikviens saprot, ka šāds risinājums nesasniegtu mērķi. Būtu nokavēts moments, un būtu pazudusi sabiedrības līdzdalības vēlme un motivācija. Līdz ar to sākotnēji nekas nebija dziļi izplānots. Bija tā, kā bija. Daudz ko nācās apgūt un eksperimentēt jaunās pieredzes gūšanas procesā. Vienīgi laiks varēja apstiprināt, vai Zemessardze varēs izpildīt kādas konkrētas policejiskas vai militāras funkcijas plašākā vai šaurākā apjomā. Bija jāiziet cauri empiriskam attīstības ceļam, lai nonāktu pie secinājumiem, kas liek pārstrukturēt Zemessardzi, jau apzinoties, kāpēc tas ir nepieciešams. Sekojošā gadsimtu mijas reforma manas darbības aizsardzības ministra amatā laikā dažiem un dažviet nepatika. Bija iebildes, ka tiek apvienoti bataljoni, ka tiek savādāk strukturēta nodrošinājuma sistēma, ka tiek izvīrītas stingrākas prasības ieroču glabāšanai utt. Joprojām man par to tiek pārmests, kaut gan reformu detaļas prasīju izstrādāt Zemessardzes vadībai, Zemessardzes komandieriem — pulkvežiem

Jānim Kononovam un Jurim Kiukucānam. Protams, piedalījās arī NBS štābs. Diemžēl kritikas paudēji parasti paši neko, kas uzlabo Zemessardzi, nespēja piedāvāt. Tā ir vecu vecā patiesība. Taču objektīvi izvērtējot reformas nepieciešamību, nopietni domājoši speciālisti ir pārliecināti, ka bija, ir un būs jāreformē bruņotie spēki, tajā skaitā Zemessardze. Šodien redzam, ka Latvijas valsts aizsardzībai līdzekļu joprojām nepietiek, bet attīstības tempi ir jāpalielina, kaujas spējas ir jāpaaugstina, zemessargiem ir jāpiedāvā labākas iespējas pilnveidot profesionālās iemaņas.

— Kāds būtu novēlējums Zemessardzei?

— Katram apzināties savas līdzdalības nozīmīgumu Zemessardzes rindās, celt savu profesionalitāti, uzturēt savu degsmi un pārliecību par to, kāpēc esi Zemessardzē. Zemessardzes komandieriem un profesionālā dienesta personālam ir jānodrošina tāds Zemessardzes sadzīves un apmācību process, kas sniedz gandarījumu, attaisno katra brīvprātīgā ziedošanos — sava dzīves laika un līdzekļu atvēlēšanu valsts un sabiedrības interesēm. Protams, turpināt veidot optimālo Zemessardzes struktūru, uzturēt dienestu iespējami augstākajā kvalitātē, jo tieši kvalitāte sniedz gandarījumu miera laikos un mazina zaudējumus krīzes un kara situācijās.

— Ņemot vērā notikumus pasaulē, Zemessardzei tagad ir otrā elpa, ļoti daudzi stājas zemessargos ar to pašu motivāciju, kas bija, veidojot Zemessardzi, — aizstāvēt savu valsti. Varētu teikt, ka zināms aplis ir noslēdzies.

— Es domāju, ka jaunas zemessargu paaudzes ienākšana pašlaik liecina, ka Zemessardze pastāv, tā attīstās tiešām aplveidīgi, taču pa spirāli uz augšu. Tātad tās izveide pirms 25 gadiem bija objektīva un ilgaicīga nepieciešamība. Tas apliecina to, ka arī pašreiz daudziem, līdzīgi kā man Zemessardzes pirmsākumu laikā, ļoti svarīga ir paša līdzdalība Latvijas drošības veidošanā, tādējādi turpinot savas ģimenes, visas tautas iepriekšējo paaudžu cēnienus. Runa ir par strēlniekiem, leģionāriem, visiem, kas kaujas laukos saglabāja ticību saviem tuviniekiem un Latvijas valstij, kas nākamajās paaudzēs raisa cieņu un apbrīnu. Iespējams, ka pašreiz Zemessardzē ienākošā jaunā paaudze jau mūsos, tās aizsācējos, saskata ko līdzīgu, kas viņus motivē kalpot Latvijai. Ir redzama vēlme turpināt savu priekšgājēju aizsākto, dot Zemessardzei spēku un nodrošināt tās pastāvēšanai turpinājumu. Patiesībā, tas vien jau ir apliecinājums, ka 25 gados esam sasnieguši daudz. **IS**

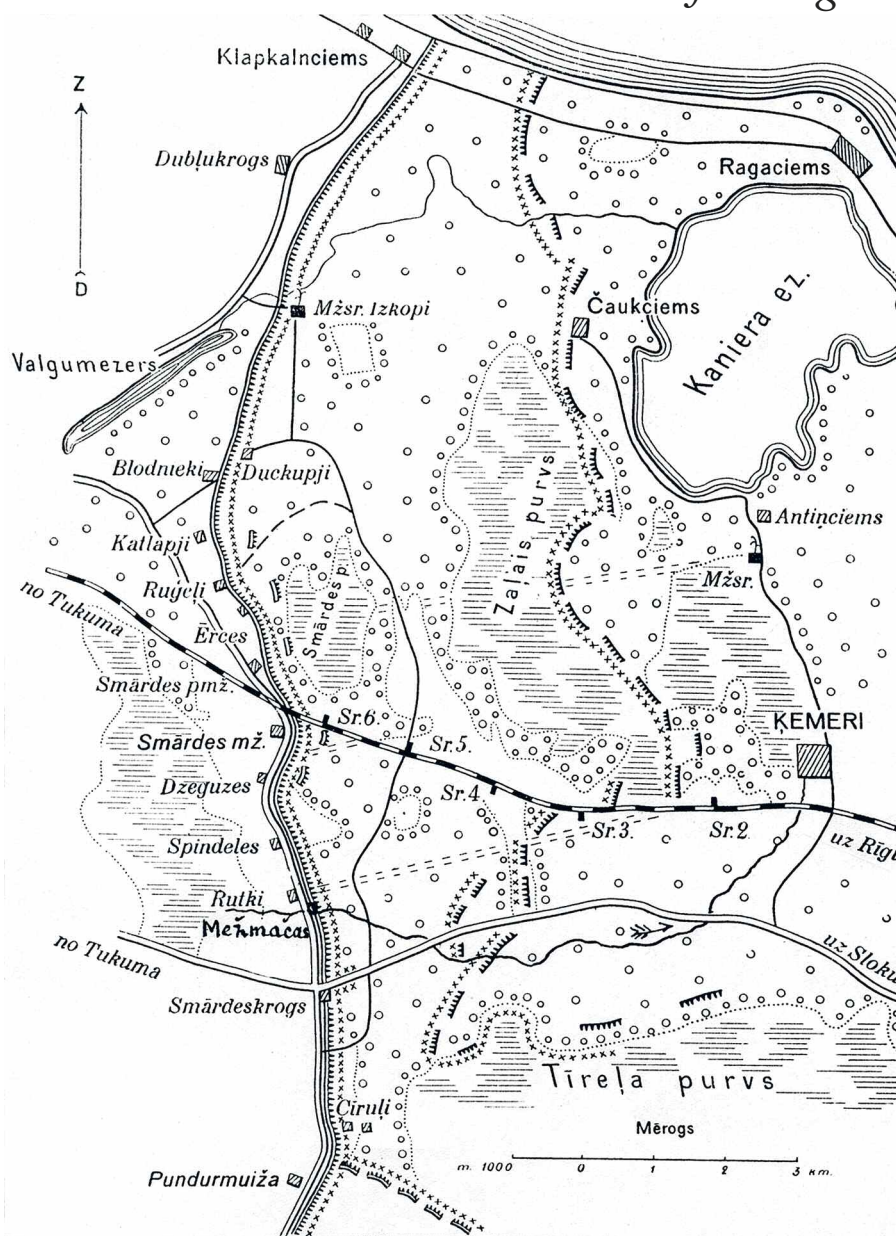
Latviešu strēlnieki cīnās pie Smārdes 1916. gada augustā

Pieminot vēsturisko kauju simtgadi

*Nav nekā, ir tikai traka uguns,
Šautenes kā ūdens rokās vārās
Skaļi. Stāvs viss stindzis vienā alkā:
Šaut bez mitas, apturēt tos kaskās,
Tos, kas nāk starp dūmiem baisā solī.*
(Aleksandrs Čāks. «Trieциens naktī»)

Kaujas darbība Rīgas nocietinātā rajona teritorijā 1916. gada vasarā aktivizējās, jo to noteica situācija citos Krievijas armijas frontes sektoros — apjomīgais ģenerāļa Brusilova uzbrukums Austroungārijas karaspēkam, kā arī cīņas Rumānijā. Rīgas frontē krievu ģenerāļi neplānoja plašus stratēģiskus uzbrukumus, šeit galvenais uzdevums bija piesaistīt lielākus Vācijas spēkus. Pēc neveiksmīgā jūlija uzbrukuma Ķekavas tuvumā Krievijas 12. armijas vadība tūlīt sāka gatavot kaujas operāciju iebrukumam Kurzemē. Trieциens notiktu divos virzienos — pie Rojas no 12 transportkuģiem, kurus apsargātu Baltijas kara flotes kuģi, tiktu izcelts kājnieku un kavalēristu desants. Tālāk šie karavīri nekavējoties dodas uz Tukumu, vienlaikus pie Smārdes sākas frontāls uzbrukums vācu aizsardzības pozīcijām. Dažādu iemeslu dēļ, kurus apskatīsim raksta noslēgumā, operācijas galvenā daļa netika realizēta. Tomēr kaujas plānā paredzēto pirmo posmu — platās neitrālās joslas ieņemšanu — latviešu strēlnieki godam paveica. Tobrīd mūsu astoņiem bataljoniem jau bija lielāka un mazāka cīņu pieredze, latviešu strēlnieku vienību kaujas spējas paliecinājās. Katrā bataljonā noorganizēja 5. un 6. rotu, izveidoja bumbmetēju un grenadieru komandas. Iepriekšējās kaujās latviešu strēlnieku bataljoni pamatā cīnījās katrs atsevišķi, bet Smārdes operācijas laikā pieci mūsu bataljoni bija apvienoti vienā brigādē, kuru komandēja pulkvedis Andrejs Auzāns. Šajā apvienotajā brigādē jau jūlija beigās Jūrmalā tika sapulcēti vienkopus pieci latviešu strēlnieku bataljoni — 2. Rīgas, 4. Vidzemes, 5. Zemgales, 7. Bauskas un 8. Valmieras bataljons. Nāves salas pozīcijās tobrīd atradās 3. Kurzemes bataljons, bet 1. Daugavgrīvas un 6. Tukuma bataljons iepriekšējās kaujās bija cietis ievērojamus zaudējumus, tāpēc šīs divas vienības atradās rezervē.

Kopā Smārdes uzbrukuma operācijai nozīmēja 32 kājnieku bataljonus, piecus latviešu strēlnieku bataljonus, 144 lielgabalus un bruņuvilcienu. Ja izdotos fronti pārraut, tad uz priekšu dotos no rezerves pieci kavalērijas pulki ar vairākām bruņu automašīnām. Vācijas armijas pozīcijās šeit izvietojās pastiprinātās 29. landesvēra brigādes vienības ar spēcīgu artilērijas grupu. Engures ezerā dislocējās vācu hidroplānu vienība,

Smārdes frontes iecirknis 1916. gada vasarā (žurnāls «Latviešu Strēlnieki», nr. 19, Rīga — 1937, lpp. 1863).

Rīgas jūras līci kontrolēja Krievijas kara flote. Pašā Kurzemē garo jūras piekrasti aizsargāja nelieli vācu spēki — pamatā kavalēristi un landšturma jeb zemessardzes rotas.

Apvienotās latviešu strēlnieku brigādes uzdevums operācijas sākuma posmā bija Smārdes frontes iecirkņa vairāku kilometru platajā neitrālajā joslā maksimāli tuvu vācu nocietinājumiem izveidot jaunu ierakumu līniju. To vajadzēja nostiprināt, attiecīgi iekārtot un paralēli dzelzceļa līnijai Ķemeri—Tukums izbūvēt koka seguma apgādes līniju, kuru vēlāk nosauca par «Latviešu ceļu». Krievu ģenerāļu nodoms bija šajā taktiski svarīgajā vietā gar dzelzceļu izveidot placdarmu uzbrukumam. Pirmo pozīciju pārceļšanu uz priekšu šajā purvainajā vietā latviešu strēlnieku rota bez zaudējumiem

paveica naktī uz 26. jūliju. Vācu karavīri, kuri iepriekš tur mierīgi pirms saviem ierakumiem plāva zāli un ganīja lopus, tika pārsteigti. Pretinieks no dzelzceļa sarga mājas Nr. 6 atkāpās uz saviem pamatierakumiem. Turpmākajās dienās vācu pretestība pieauga, visas aktivitātes nācās maskēt, kā arī daudz ko paveikt naktīs. Tālāk sekoja dažāda veida aizsardzības pozīciju izbūves darbi. Visi nepieciešamie materiāli bija jāpienes vismaz no viena līdz divu kilometru attāluma, ierakumus nācās celt uzbērumu veidā. Naktī uz 17. augustu ar kauju 5. Zemgales, 7. Bauskas un 8. Valmieras bataljons kopā ar 54. Sibīrijas strēlnieku pulku ieņēma neitrālās joslas lielāko daļu un sāka veidot jaunus nocietinājumus. No ierindas šajā naktī cīnā

Turpinājums 21. lpp.

tika izsisti pavisam 95 latviešu bataljonu karavīri, no kuriem vismaz 25 krita. Pozīciju celtniecības darbi turpinājās ar lielu sparū. Pretinieks saprata šādu aktivitāšu bīstamību, un tāpēc vācieši veica vairākus nakts uzbrukumus, kā arī aktīvi izmantoja artilēriju.

Par ciņām pie Smārdes 1916. gada augustā savās atmiņās dalās bijušais 7. Bauskas latviešu strēlnieku bataljona 6. rotas karavīrs Pēteris Bergens:

«Netālu no Ķemeriem bija pirmā aizsardzības līnija — pozīcijas, bet lielais gabals — meži un purvi — līdz vācu nostiprinātajiem ierakumiem pie Smārdes muižas laukiem ietilpa neitrālajā joslā. Te daļa strēlnieku izdarīja izlūkojumus, un kādā nakts sadursmē ar fričiem sīvā kaujā vairāki strēlnieki krita un guva ievainojumus.

Drīz pēc tam viss bataljons kaujas gatavībā izgāja uz Smārdes rajonu. Nonākot Smārdes purvā, kur meži izbeidzās, tika nostiprināta aizstāvēšanās līnija. Naktis bija tumšas, bieži liņāja lietus. Strēlnieki ļoti nervozēja, jo nebija vēl sadzijušas jūnija un jūlija kaujās sistās brūces. Arī friči nervozēja, naktis raidīja raķetes, nāca izlūkojumos, un tā bieži notika apšaudīšanās. Pa labi no dzelzceļa, purva malā, vairākas naktis ierakumus aizstāvēja 6. rota. Naktis strēlnieki negulēja, visi bija kaujas gatavībā.

Naktis daudz kareivju piedalījās pretinieka izlūkošanā un novērošanā. Dažreiz visā kaujas rajonā iestājās it kā kapa klusums, un tad pie aizstāvēšanas līnijas arī kāds, noguruma nomāks, iesnauās. Ja nu modināsiet, tad no tādiem saņemsiet tikai vienu atbildi: «Es neguļu!» Strēlnieku daļas pamazām ieņēma friču nostiprināto līniju līdz Smārdes muižas laukiem. Pa labi no dzelzceļa aiz Smārdes purva bija vēl palicis neieņemts viens nostiprināts friču rajons. Šo rajonu uzdeva ieņemt mūsu 6. rotai. Pavēli uzbrukumam saņēmām vakarā. Bija jāpāriet apmēram kilometru plats atklāts purvs. Uzdevums nebija viegls... Pirms izejas sajūta bija tāda: ja fričis laikā mūs pamanīs, tad rīta gaismas daudziem no mums vairs neredzēt. Lai nemanītu virzīšanos uzbrukumā, rotas komandieris podporučiks K. Rubulis norunāja komandas dot ar kādu strēlnieku, kas ļoti labi atdarināja suņa riešanu...

Nakts bija ļoti tumša. Purvā lieli ciņi, apauguši ar vaivariem; vietām izsistas dziļas granātu bedres, kas pilnas ar ūdeni. Vairāki strēlnieki naktī izpeldējās granātu bedrēs un izmīrka līdz kaklam. Purva vidū rota raustījās gan pa labi, gan pa kreisi, un tā vien likās, ka friči pamanīs un mums atpūtas vieta būs tepat zem purva velēnām... Pa priekšu rotai gāja retas izlūku ķēdes. Aiz purva, kur drīz sākās meža josla, pie Smārdes muižas laukiem strēlnieku ķēde savilkās

4. Vidzemes latviešu strēlnieku bataljona štābs kauju laikā pie Smārdes (Latvijas Mākslas vēstures muzeja fonds).

cieši kopā, nogulās un sakārtojās triecienam. Pārejot purvu, mēs bijām novirzījušies pa labi. Friču galvenais nostiprinātais punkts bija mazliet pa kreisi. Atskanēja granātu sprādzieni un kliegšana. Izlūki bija fričus pārsteiguši; friči atšaudoties metās bēgt. Viņi nebija gaidījuši, ka pa atklātu, klaju purvu tiem uzbruks; laikam arī tumšās nakts un lietainā laika dēļ priekšā izliktie novērotāji nav bijuši modri. Rotas ķēdē skriešus devāmies mežā, pārgriezām friču dzeloņstieplu žogus un apstājāmies mežu joslā pie lielā grāvja. Te strēlnieki tūlīt nostiprinājās, izrokot katrs sev apmēram pēdu dziļu bedrīti (dziļāk tūlīt bija ūdens), uzmetot priekšā velēnas, lai pasargātos no ložmetēju un šautņu uguns. Nepaspējām vēl ierakties, kad friči atklāja šrapneļu uguni uz purvu, kur mēs nācām uzbrukumā, bet tur jau vairs neviena nebija. Drīz pārnese uguni uz meža joslu, kur mēs atradāmies. Vairāk cieta rotas kreisais spārns, tur vairāki strēlnieki tika ievainoti un krita.

Atceros, kādā dienā uz mūsu ķēdi friči atklāja elišķu uguni, vairāk uz rotas kreiso spārnu. Pie mums ieradās bij. bataljona komandieris pulkvedis A. Auzāns un lika rotas kreiso spārnu atvilkt vairāk pa labi. Tādā stāvoklī mēs pavadījām kādas trīs dienas un naktis. Bieži lija lietus. Strēlnieki bija galīgi izmīrkuši un novārguši. Ceturtajā naktī mums pienāca maiņa.»

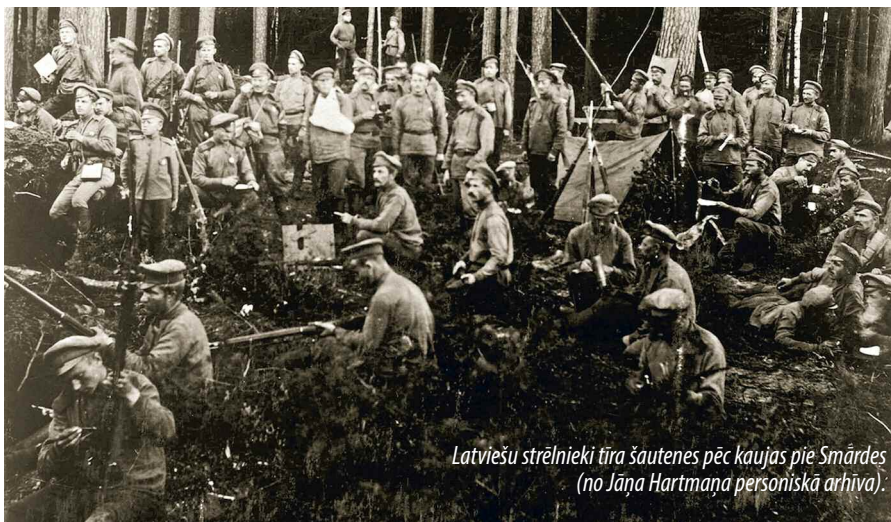
Dažas dienas pēc latviešu strēlnieku bataljonu sekmīgā nakts uzbrukuma Krievijas armijas Ziemeļu frontes pavēlniecība plānoto apjomīgo uzbrukumu pie Smārdes atcēla. Iemesli jāmin vairāki, tas notika neatkarīgi no latviešu vienību darbības. No Rīgas frontes

12. armijas vadība pēc attiecīgas pavēles bija spiesta vairākas divīzijas pārcelt uz Rumānijas kauju laukiem, jo rumāņu karaspēks tobrīd cieta sakāves un atkāpās. Turklāt krievu artilērijai trūka pietiekošā skaitā lādiņu, lai Smārdes frontes iecirknī sagrautu spēcīgos vācu nocietinājumus. Vācu izlūkošana ātri fiksēja Bolderājas reidā noenkurtos 12 transportkuģus, kuri bija paredzēti desanta izcelšanai pie Rojas. Tātad uz kaut kādu pārsteiguma momentu iespējamās operācijas gaitā nevarēja cerēt. Kopumā šāda notikumu gaita latviešu strēlnieku bataljonu apmierināja, jo viņu uzbrukumam paredzētais apvidus iepretim spēcīgajām vācu Smārdes pozīcijām bija ļoti atklāts un klajš. Iespējamās ofensīvas gadījumā mūsu strēlnieku zaudējumi būtu milzīgi.

Apvienotā latviešu strēlnieku brigāde Smārdes frontes iecirknī pozīcijas aizstāvēja līdz 17. septembrim, kad bataljoni pārgāja uz Rīgas Jūrmalas rajonu. Šajā laikā karavīri strādāja pie 1. un 2. aizsardzības līnijas nostiprināšanas, kā arī aktīvi izlūkoja.

Smārdes kauju laikā iegūto pieredzi bataljonu sadarbībā, kaujas izlūkošanā, manevrēšanā segtā apvidū, ciņās naktī latviešu strēlnieki pīrka par dārgu cenu — krita apmēram 50 karavīru, vairāk nekā 250 virsnieku, apakšvirsnieku un strēlnieku bija izsisti no ierindas, viņi tika nosūtīti ārstēties uz hospitāļiem. Godinot mūsu karavīru varonību Smārdes kauju laikā, 1936. gada 21. jūnijā pie Smārdes dzelzceļa stacijas tika atklāts tēlnieka Kārļa Zāles veidots pieminēklis ar uzrakstu: «Latviešu veco strēlnieku un nacionālās armijas varoņu piemiņai, 1915 — 1920».

Sagatavojis Jānis Hartmanis, rezerves pulkvedis.

Latviešu strēlnieki tīra šautenes pēc kaujas pie Smārdes (no Jāņa Hartmaņa personiskā arhīva).

Atzīmējot 25. gadadienu,

20. augusts bija īpaša diena ne tikai Zemessardzei, bet arī visiem tiem, kas piedalījās un bija kopā ar savējiem un svinēja Zemessardzes 25. gadadienu visas dienas garumā, pulcējoties Doma baznīcā, pie Brīvības pieminekļa, 11. novembra krastmalā, kā arī Latvijas Kara muzejā. Saulainais sestdienas rīts Rīgas sirdi sākās ar svinīgo dievkalpojumu Doma baznīcā, kur vienību godināšanai tika ienesti visi Zemessardzes vienību karogi un dziedāta valsts himna. Dievkalpojumā, kuru vadīja Nacionālo bruņoto spēku virskapelāns Elmārs Pļaviņš, piedalījās Valsts augstākās amatpersonas, uzaicinātie viesi, kā arī zemessargi no visām Zemessardzes vienībām.

Uzreiz pēc svinīgā dievkalpojuma Zemessardzes vienības pulcējās Brīvības pieminekļa pakājē, kur plkst. 11, pēc godasardzes maiņas, Valsts prezidents Raimonds Vējonis

pieņēma Zemessardzes 25. gadadienu velītoto militāro parādi, uzrunāja parādes dalībniekus un iedzina piemiņas naglu «Zemessardzei 25» Zemessardzes karoga kātā. Savā uzrunā Valsts prezidents pateicās Latvijas tautas sargiem: «Zemessargi ir mūsu tautas stūrakmens. Ar savu paraugu jūs iedrošināt visus latviešus mīlēt savu zemi. Jūsu atbildība, disciplinētība un patriotisms veido mūsu tautas mugurkaulu, mēs lepojamies ar jums! Es pateicos jums, ka stāvat kopā plecu pie pleca, un kopīgiem spēkiem mēs veidosim drošu Latviju.»

Arī aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis savā uzrunā uzsvēra: «Šī diena ir īpaša. Būt zemessargam ir pašaieliedzība

un augsta atbildība. Būdami šeit, jūs apliecināt, ka esat gatavi atdot pašu dārgāko par savu valsti — savu dzīvību. Šodien vēlos pateikties jums, ka grūtībās neesat zaudējuši ticību un turpināt iesākt. Jūs esat pamats un paraugs pilsoniskajai atbildībai, jo mūsu rokās ir Latvijas neatkarība, drošība un brīvība.»

Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube ar lepmumu uzrunāja klātesošos: «Tieši barikādēs radās pārliecība un nepieciešamība veidot Zemessardzi. Tāpēc Latvijas neatkarības *de facto* atjaunošanas dienā pirmais lēmums, kas tika pieņemts, bija veidot Zemessardzi. Jūs esat atbilde visiem skeptiķiem, kuri saka, ka mēs dosimies prom no šīs valsts, kad būs grūti. Netrūkst arī tādu zemessargu, kas dzīvo ārvalstīs, bet regulāri brauc un piedalās mācībās, un tas runā pats par sevi. Šodien vēlos pateikties visiem par dienestu, arī jūsu ģimenēm, darba devējiem, kas atbalsta to, ko jūs godam pildāt. Lepojieties ar sevi, tam ir pamats.»

Pirmo reizi atskaņojot Zemessardzes maršu, ko sakomponējis Zemessardzes orķestra diriģents virsleitnants Andis Karelis, 600 karavīru un zemessargu sastāvā tika uzsākts parādes gājiens. Gājienam pa priekšu brauca militārā moto kluba «Patrioti» motociklisti ar uzaicinātajiem moto klubu biedriem no Igaunijas un Lietuvas. Zemessardzes vienības militārajā gājienā uz 11. novembra krastmalu veda pulkvedis Imants Ziediņš.

Svinīgos pasākumus krastmalā ar uzrunu atklāja Zemessardzes komandieris brigādes ģenerālis Leonīds Kalniņš: «Katrš no jums Zemessardzes vēstures grāmatā ir ierakstījis spilgtu lappusi, mēs esam meklējuši un arī atraduši spējas un iespējas, esam audzējuši muskuļus. Jūsu profesionalitāte

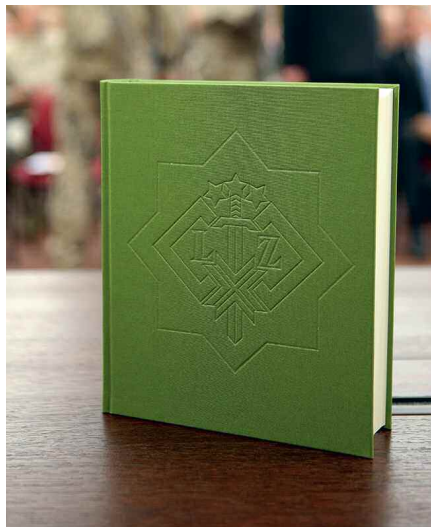
Zemessardze piepilda Rīgas ielas ar prieku

un degsme ir radījusi pārliecību Latvijas tautai, ka mūsu iedzīvotāji ir drošībā. Šodien ir īpaša diena, izbaudiet, sviniet un dalieties priekā! Apsveicu jūs visus un novēlu turpināt šo cildeno ceļu, kā esam to darījuši līdz šim. Paldies par dienestu!»

11. novembra krastmalā Nacionālo bruņoto spēku dienā piedalījās visas Nacionālo bruņoto spēku regulārās vienības un Zemessardze, demonstrējot gan tehniku un ekipējumu, gan dažādas aktivitātes interesentiem. Piedalījās arī Jaunsardze, militārā moto kluba «Patrioti» dalībnieki un armijas amatieru sporta komanda «Patria». Apmeklētāji varēja aplūkot arī divus kaujas izlūkošanas kāpurķēžu bruņutehnikas CVR(T) modeļus — izlūkošanas kaujas mašīnu «Scimitar» un kaujas elementu piegādei paredzēto bruņutransportieri «Spartan», kā arī ASV bruņoto spēku tanku «Abrams» un kaujas mašīnu «Bradley».

Muzikālais pasākums krastmalā tika atklāts, pirmo reizi atskaņojot Zemessardzei sarakstīto himnu «Esmu zemessargs». Zemessardzes himnas vārdu autors ir seržants Jānis Vēberts, mūzikas autors — Zemessardzes orķestra diriģents virsleitnants Andis Karelis. Turpinājumā varēja klausīties Zemessardzes orķestra un kora koncertu, kuru diriģēja virsleitnants Andis Karelis. Koncerta programmā tika atskaņota tautā iemīļota latviešu kino, estrādes un teātra mūzika. Plašu un profesionālu defilē programmu demonstrēja Nacionālo bruņoto spēku Štāba bataljona Godasardzes rotas karavīri. Pēc tam koncertu sniedza Zemessardzes koris «Stars» diriģenta Ārija Šķepasta vadībā.

Savukārt Latvijas Kara muzejā notika svinīgā ceremonija, kurā piedalījās Nacionālo bruņoto spēku komandieris, visi bijušie

Zemessardzes komandieri, kā arī uzaicinātie viesi. Zemessardzes komandieris pateicās bijušajiem Zemessardzes komandieriem, dāvinot īpašas piemiņas plāksnes ar gravējumu, kā arī atklāja Zemessardzei veltītās grāmatas atvēršanu. Grāmata aptver svarīgākos notikumus Zemessardzē, tās veidošanos, attīstību, pārmaiņas un ieskatu mūsdienās. Grāmatā ir iekļauti arī ļoti daudzi atmiņu stāsti.

Agrā pēcpusdienā notika bērnu un jauniešu konkursa «Zemessardzei 25» uzvarētāju apbalvošana. Zemessardzes komandieris pasniedza uzvarētājiem diplomus un piemiņas balvas. Īpaša pateicība tika izteikta Cēsu pilsētas Pastariņa sākumskolas 1. klases audzinātājam Ivetai Daigai un Valmieras vārdzirdīgo bērnu internātskolas 2. klases audzinātājam Sandrai Grāvēitei par piedalīšanos konkursā pilnā klases sastāvā.

Svētku turpinājumā apmeklētājus priecēja Alītas Motorizētās brigādes orķestris diriģenta Viktora Ščetilnikova vadībā no Liepūvas, Nacionālo bruņoto spēku orķestra

defilē priekšnesums diriģenta Andra Grizāna vadībā, Igaunijas Brīvprātīgās aizsardzības līgas («*Kaitseliit*») orķestra muzicēšana Kaido Kivi vadībā, Alītas Motorizētās brigādes orķestra defilē programma Ramūna Valaiša vadībā un Zemessardzes bigbenda un kora koncerts Anda Kareļa vadībā.

Koncerta laikā Latvijas Transatlantiskās organizācijas (LATO) valdes loceklis Juris Ulmanis svinīgi pasniedza Zemessardzes komandierim iepirktās naktsredzamības iekārtas, kuras tika sarūpētas par Latvijas tautas saziņotajiem līdzekļiem. Šī ziedošanas kampaņa tika uzsākta jau pagājušajā gadā. Kopumā tika saziņoti 63 tūkstoši eiro, un naktsredzamības iekārtas tiks nodotas Zemessardzes mācību centram Dobelē.

Zemessardzes 25. gadadienas svētku noslēguma koncertā īpašie viesi bija Uldis Marhilēvičs un Liene Šomase, kas kopā ar solistiem Ievu Vēveri, Alisi Kanti, Ilmāru Milleru, Artūru Kuzminu, Ingu Meijeri un Aleksandru Dimitrovu atskaņoja koporķestra sagatavoto muzikālo priekšnesumu. Koncerta izskaņā tika nolasīta pavēle un uzaicinātie viesi saņēma Zemessardzes komandiera pateicības rakstus.

Zemessardze pateicas par sniegto atbalstu 25. gadadienas pasākumu sekmīgā norisē SIA «Saldus pārtikas kombināts», AS «Cēsu alus», SIA «Liče», SIA «Rūjienas saldējums», «Maxsound», SIA «Rozenbergi», SIA «Mūzikas serviss», Nartiss.lv un Rīgas domei.

Sagatavoja **Guna Freimane**,
Zemessardzes štāba Vadības grupa.
Foto — Gatis Dieziņš.

*Zem Latvijas karoga
Esam brīvi, lepnī un modri,
Mēs kopā ar jums
Ejam ar mīlumu sirdī
Savas Tēvzemes ārēs un laukos
Savu dzimteni sargāt
Ar lepnumu un prieku
Redzēt Latviju brīvu
Dārgums lielākais mums
Zemessardze stiprā —
Es paldies saku jums!*

/Pauls Baijers/

Latvijas Zemessardze vēstures griežos

(1991. — 2010.)

Zemessardze izveidojās tūlīt pēc mūsu valsts neatkarības atjaunošanas. Zemessardze joprojām ir lielākais militārais formējums Latvijā, un bez tās atjaunotās Latvijas Republikas vēsture nav iedomājama. Zemessardzes vēsture joprojām tiek rakstīta, un mēs visi esam tās veidotāji. Zemessardzes dibināšanas 25. gadadienā piedāvājam ielūkoties tās tapšanas un izaugsmes norisēs.

1991. gada 25. maijā Latvijas Republikas Augstākā padome (LR AP) pieņēma lēmumu «Par neatliekamiem pasākumiem sakarā ar PSRS bruņoto vienību vardarbīgām akcijām Latvijas teritorijā», kurā cita starpā bija paredzēts parlamenta Aizsardzības un iekšlietu komisijai nekavējoties uzsākt likumprojekta «Par Zemessardzi» izstrādi.

1991. gada 23. augustā LR AP kā vienu no pirmajiem mūsu atjaunotās valsts likumiem pieņēma «Likumu par Latvijas Republikas Zemessardzi». Likums noteica, ka Zemessardze (ZS) ir brīvprātīgs sabiedrības paš aizsardzības formējums un tās mērķis ir iesaistīt valsts iedzīvotājus valsts un sabiedrības aizsardzībā. ZS pakļauta LR AP priekšsēdētājam, kurš vienlaikus skatījās ZS priekšnieks. Jau nākamajā dienā — 24. augustā — tika izdota Zemessardzes priekšnieka pirmā pavēle sākt zemessargu kandidātu reģistrāciju pašvaldībās.

1991. gada 17. oktobrī LR AP namā zvērestu deva Zemessardzes priekšnieks A. Gorbunovs, štāba priekšnieka vietas izpildītājs G. V. Kristovskis, štāba darbinieki un bataljonu komandieri — pavisam 60 cilvēki.

1991. gada 25. septembrī tika izdota Zemessardzes priekšnieka pavēle par Zemessardzes apakšvienību formēšanu, saskaņā ar kuru bija paredzēts uzsākt 35 teritoriālu (valsts administratīvajos rajonos) un tiešās pakļautības bataljonu formēšanu.

1991. gada decembrī izdota Zemessardzes štāba priekšnieka pavēle par Atsevišķās studentu rotas formēšanu pie 11. Rīgas Centra rajona Zemessardzes bataljona. 1995. gadā rota bija piedalīta Zemessardzes 1. Rīgas apriņķa brigādei kā 65. atsevišķā studentu rota.

1992. gada sākumā Zemessardzes rindās bija iesaistījušies 8400 cilvēki, bet 1993. gada sākumā 34 bataljonus zemessargu kopskaits bija 16 800 cilvēki. 1999. gadā Zemessardzes sastāvā bija 1672 ierindas un 14 900 ārrindas zemessargi, 2001. gadā — 14 000 zemessargu, 2004. gadā — 11 663, 2006. gadā — aptuveni 10 900 zemessargi.

1992. gada 19. martā gandrīz vienlaikus pie Zemessardzes štāba tika nodibinātas

Augstākās padomes padomnieku rota, kurai piešķīra Nr. 63, un Zemessardzes padomnieku rota, kurai piešķīra Nr. 62.

1992. gada 1. maijā tika izveidota Zemessardzes štāba speciālo uzdevumu vienība. 19. novembrī likvidēja Zemessardzes SUV, Rīgas pulka ierindas operatīvās grupas. To vietā tika izveidotas SUV apakšvienības Zemessardzes brigādēs. 1995. gada 2. augustā tika izdota pavēle par Zemessardzes SUV reorganizāciju. Tika likvidēti SUV štati Zemessardzes brigādēs un bataljonus un izveidota viena SUV vienība, kas bija tieši pakļauta Zemessardzes komandierim.

1992. gada rudenī Cēsis nodibināja Zemessardzes Kājnieku mācību centru, kur tajā pašā laikā notika pirmie kursi Lielbritānijas instruktoru vadībā. No 1995. gada janvāra mācību centrs strādāja regulāri, bet no 18. septembra Cēsu Kājnieku mācību centrs uzsāka patstāvīgu darbību ar bataljona tiesībām Zemessardzes 2. Vidzemes novada brigādes sastāvā.

1993. gadā tika pieņemti likumi «Par valsts aizsardzību» un «Par Latvijas Republikas Zemessardzi».

1993. gadā Zemessardzes Cēsu bāzē darbu uzsāka instruktoru skola — Kājnieku mācību centrs.

1993. gada 18. martā sāka veidot Zemessardzes aviāciju. Septembrī tika uzsākta Zemessardzes Aviācijas mācību centra «Spilve» izveide, uz kura bāzes izveidoja Zemessardzes aviācijas meklēšanas un glābšanas dienesta speciālo vienību. 1995. gadā Zemessardzes Cēsu, Limbažu, Rēzeknes un Daugavpils aeroklubi tika reorganizēti par aviācijas vienībām. 1996. gadā tika izveidota arī Jelgavas aviācijas vienība.

1993. gada rudenī Ogrē izveidoja sakarīgu mācību centru.

1994. gada 24. novembrī pieņēma «Likumu par valsts aizsardzību», saskaņā ar kuru Zemessardzi pakļāva Nacionālo bruņoto spēku komandierim.

1994. gada 4. jūnijā LR Zemessardzes priekšnieks apstiprināja Zemessardzes Jaunsardzes nolikumu, kas paredzēja jaunsargu vienību izveidošanu visā valsts teritorijā. 2003. gada decembrī Jaunsardzi nodeva Aizsardzības ministrijas pakļautībā.

1995. gada augustā Dobelē izveidoja Zemessardzes Izlūku mācību centru.

1998. gadā sākās NBS reorganizācija, saskaņā ar kuru Zemessardze bija pārveidojama, uz tās bāzes veidojot Sauszemes spēkus.

2002. gadā tika uzsāktas strukturālas reformas Zemessardzē.

2002. gada jūnijā aizsardzības ministrs izdeva pavēli par Zemessardzes restrukturizāciju, vairākus bataljonus apvienojot un

Mācībās «Guard Ex 2003».

Zemessardzes komandieri

24.09.1991. – 1994.
Anatolijs GORBUNOVs
(Zemessardzes priekšnieks)

19.01.1995. – 18.06.1998.
OF-5 Juris EIHMANIS

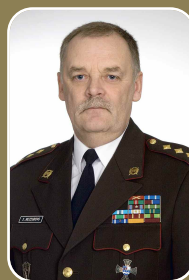
19.06.1998. – 21.03.1999.
OF-5 Raimonds GRAUBE

22.03.1999. – 22.08.2000.
OF-5 Jānis KONONOVs

23.08.2000. – 01.03.2004.
OF-5 Juris KIUKUČANs

02.03.2004. – 05.03.2008.
OF-5 Juris BEZZUBOVs

05.03.2008. – 14.10.2011.
OF-6 Juris ZEIBĀRTS

Kopš 15.10.2011.
OF-5 Leonīds KALNIŅš

Zemessardzes štāba priekšnieki

02.09.1991. – 28.07.1993.
Ģirts Valdis KRISTOVSKIS

29.07.1993. – 18.01.1995.
OF-5 Juris EIHMANIS

23.01.1995. – 18.06.1998.
OF-4 Raimonds GRAUBE

01.02.1999. – 31.12.1999.
OF-3 Jānis KAUKIS

27.02.2001. – 17.08.2004.
OF-4 Guntis PORIETIS

01.11.2004. – 27.05.2009.
OF-3 Ilgvars BAUMANIS

01.07.2009. – 14.10.2011.
OF-5 Leonīds KALNIŅš

Kopš 14.09.2012.
OF-5 Imants ZIEDIŅš

izveidojot struktūru ar diviem Zemessardzes novadiem un 20 bataljoniem.

2002. gada novembrī tika izdota NBS komandiera pavēle par Zemessardzes 5. kājnieku brigādes štāba un decembrī — NBS komandiera pavēle par Ādažu Mobilo strēlnieku mācību centra, kā arī Alūksnes Mobilo strēlnieku bataljona, Zemessardzes sakaru mācību centra un Izlūku mācību centra nodošanu NBS Mācību vadības pakļautībā.

2003. gada janvārī likvidēja Zemessardzes Svešvalodu mācību centru, un šajā laikā tika izdota kārtējā aizsardzības ministra pavēle par Zemessardzes vienību restrukturizāciju un bataljonu reorganizēšanu, ar kuru Zemessardzes brigādes pārdēvēja par Zemessardzes kājnieku brigādēm, Zemessardzes bataljonus — par Zemessardzes kājnieku bataljoniem, tāpat saskaņā ar šo pavēli tika reorganizētas un apvienotas vairākas Zemessardzes vienības.

2003. gada jūlijā tika izdota NBS komandiera pavēle par Zemessardzes SUV «Vanags» apvienošanu ar NBS SUV, kura tika nodota Sauszemes spēku komandiera pakļautībā.

2003. gada novembrī ar aizsardzības ministra pavēli tika noteikts veidot divus Zemessardzes novadus: 1. Zemessardzes novadā ar dislokācijas vietu Liepājā iekļāva Zemessardzes 1. un 4. kājnieku brigādi. 2. Zemessardzes novadā ar dislokācijas vietu Rēzeknē iekļāva Zemessardzes 2., 3. un daļu no 5. kājnieku brigādes. Reorganizējot Zemessardzes kājnieku brigādes un to nesprāgušas munīcijas neitralizēšanas nodaļas, tās nodeva Ādažu Mobilo strēlnieku mācību centram, izveidojot Nesprāgušas munīcijas neitralizēšanas rotu.

2004. gada martā ar aizsardzības ministra pavēli noteica, ka Zemessardzes komandieris

pilda Sauszemes spēku komandiera pienākumus.

2004. gada jūlijā uz Zemessardzes 34. kājnieku bataljona bāzes izveidoja Zemessardzes Artilērijas bataljonu, augustā uz Zemessardzes 54. kājnieku bataljona bāzes izveidoja Zemessardzes Inženiertehnisko bataljonu, klāt pievienojot Ādažu Mobilo strēlnieku mācību centra Inženiertehnisko rotu un Nesprāgušas munīcijas neitralizēšanas rotu. Septembrī uz Zemessardzes 17. kājnieku bataljona bāzes izveidoja Zemessardzes Pretgaisa aizsardzības bataljonu.

2005. gada janvārī tika izdota aizsardzības ministra pavēle par Zemessardzes Aizsardzības pret masveida iznīcināšanas ieročiem rotas izveidi. Šo rotu pievienoja Zemessardzes 31. kājnieku bataljonam.

2006. gada 1. janvārī Sauszemes spēki organizatoriski tika nodalīti no Zemessardzes.

2006. gadā izveidoja trešo ZS novadu, un bataljonu skaits tika samazināts līdz 18.

2010. gada 1. septembrī tika pieņemts jaunais Zemessardzes likums, kurā noteikts, ka Zemessardze ir NBS sastāvdaļa un tās mērķis ir iesaistīt Latvijas pilsoņus valsts teritorijas un sabiedrības aizsardzībā, un ka tā piedalās valsts aizsardzības uzdevumu plānošanā un izpildē atbilstoši likumā noteiktajiem uzdevumiem.

Sagatavojis Juris Ciganovs, Dr. hist.

Enerģija rodas no būšanas kopā

Džoanna Eglite

Foto — Armīns Janiks un no Bahmaņu ģimenes personiskā arhīva.

Bahmaņi ir no tiem, kuri par dzīvi nefilozofē. Viņi to dzīvo. Turklāt ar manāmu patiku. Kopā viņi ir kupla ģimene no Cēsu apkaimes, kurā ir gan jaunsargi, gan zemessargi, un pārējie ģimenē ir tik ciešā saskarē ar šīm kustībām, ka ir uzskatāmi par tām piederīgiem. Viņus militārais dzīvesveids aizrauj. Arī ģimenes sievietes. Aktīva dalība šajās organizācijās ļauj būt, darboties un piedzīvot lietas kopā. Un šķiet — tieši kopā būšana ir šīs ģimenes vērtīgākais laiks.

Satiekamies rudenīgā augusta dienā, atpūtas bāzē pie ezera, kur Bahmaņi pavadījuši vairākas atvaļinājuma dienas. Kopā sēņots, makšķerēts, mazliet peldēts, gatavotas maltītes, ceptas ābolkūkas un vārīta svaigu piparmētru tēja ar medu, ko vākušas bites turpat ābelārstā stropos. Mudinu abus pieaugušos Bahmaņus Arnoldu un Sigitu uz savrupu sarunu, bet viņi ap galdu sanāk visi: abi vecākie dēli Brendens un Lauris ar draudzenēm Leldi un Amandu un jaunākā meitiņa — Evelīna. Saruna par ģimeni attiecas uz visiem tās dalībniekiem. Katrs to apliecina ar savu klātbūtni un vērību, ieklausoties cits citā. Ja vien divi trūkstošie ģimenes locekļi, proti, medību terjers Seržants un kaķis, nebūtu atstāti sargāt māju, arī viņi noteikti gulētu līdzās un rūpīgi iedziļinātos saimnieku teiktajā.

Arnolds Bahmanis, virsseržants, ir zemessargs 27. kājnieku bataljonā Jaunsardzes 3. novada nodaļas 214. Cēsu jaunsargu vienības instruktors. Sigita ir pirmsskolas izglītības iestādes skolotāja un palīdz vīram, gan kārtojot nepieciešamo dokumentāciju, gan līdzdarbojoties Arnolda rīkotajās jaunsargu vasaras nometnēs un pārgājienos.

Ģimenes lielie puikas Brendens un Lauris pēc Jaunsardzes iestājušies Zemessardzē. Savu draudzeni Leldi Brendens satīcis Jaunsardzē. Savukārt Laura draudzene mācās par pavāri, un visi Bahmaņi labsirdīgi pajoko, ka gan Jaunsardzē, gan Zemessardzē pavāri ir ļoti vajadzīgi. Savukārt 11 gadus vecā Evelīna jau vairākus gadus pirms iestāšanās Jaunsardzē ar nepacietību prasīja vecākiem, kad arī viņa beidzot varēs būt jaunsargos.

Arnolds: «Es tik daudz esmu redzējis vecākus, kuru saziņa ar bērniem ir kā pienākumu saraksta lasīšana: tev jāravē vagas, tev jāiet uz treniņiem, tev jāmacās augst-

skolā. Mēs ar Sigitu neko saviem bērniem neesam uzspieduši. Arī Jaunsardzē visi iesaistījās tāpēc, ka paši to gribēja. Manuprāt, labu attiecību pamatā ģimenē ir zināma brīvība, spēja ieklausīties otra vēlmēs un vajadzībās. Jā, jābūt pamatnoteikumiem, kuri jāievēro. Piemēram, mēs puikām teicām, ka jāpabeidz vidusskola. Tālākais ir viņu pašu ziņā. Es pats nekad neesmu bijis īpaši apdāvināts skolnieks. Tādēļ, manuprāt, ir negodīgi prasīt no bērniem, lai viņi tādi būtu. Ja viņi to izvēlēties — lieliski. Ja ne — arī tā ir labi. Tikai pirms dažiem gadiem pats ieguvu augstskolas diplomu Sporta pedagogijas akadēmijā. Tas ļoti lielā mērā notika, pateicoties Sigitai, kura darbojās kā mans virzītājspēks un asistents.»

Bahmaņu bērni atzīst, ka militārā joma viņus aizrauj un daudz ir devusi. Brendens pabeidzis Priekuļu tehnikumu un ieguvis IT speciālista izglītību, savukārt Lauris šobrīd mācās Cēsu arodividusskolā par mēbeļu galdnieku, bet Evelīna, kad izaugs, vēlas strādāt par bērnudārza audzinātāju.

Arnolds: «Savā ikdienas darbā diezgan daudz esmu satīcis cilvēkus, kuri puikas gados savārijuši kādas ziepes — sakāvušies, viens, piemēram, izbraucis ar velosipēdu cauri svešai siltumnīcai. Ar to pilnīgi pietiek, lai ceļš uz profesionālo dienestu viņiem būtu liegts. Puikas gados par to pat neaizdomājas, bet pieaugušā vecumā tas var aizvērt durvis uz dzīvi, kādu gribētos dzīvot. Vērojot savus bērnus un visus tos, ar kuriem kopā esmu darbojies, redzu, ka Jaunsardze bieži pasargā no līdzīgu muļķību pastrādāšanas. Cilvēkos veidojas atbildības izjūta, disciplinētība. Turklāt ir tik daudz fizisku aktivitāšu, ka lielu daļu dulluma un enerģijas var ielikt tajās. Instruktora darba radošā daļa ir izdomāt dažādus aizraujošus pasākumus, pārgājienu, nometnes. Jaunsardze ieliek cilvēkā izpratni par militāro jomu. Noteiktu vērtību sistēmu. Arī vīrišķību.»

Arnolds profesionālajā dienestā ir 22 gadus, un pusi šī laika viņš ir strādājis ar jaunsargiem.

Arnolds: «Daļa cilvēku, kurus mācīju jaun-sargos, tagad ir profesionālajā dienestā, daži aizgājuši uz Latvijas Nacionālo aizsardzības akadēmiju un kļuvuši par virsniekiem. Sa-ikne starp mums nav zudusi. Mums katru gadu joprojām ir tradīcija starp Ziemassvēt-kiem un Jaungadu pulcēties kopā pie manis mājās. Arī ikdienā cilvēki, kurus esmu mā-cījis, labprāt piesakās palīdzēt rīkot dažādas nometnes un pārgājienu jaunajiem jaun-sargiem.

Mani puikas iesāka savas gaitas citā Jaunsardzes vienībā, bet, kad es sāku dar-boties kā instruktors, pārnāca pie manis. Tā es novērtēju vēl vienu būtisku iespēju, ko man deva šis darbs, — varēju pavadīt vē-rtīgu laiku kopā ar saviem bērniem ne tikai mājās, bet arī darbā. Manuprāt, tas ir pats būtiskākais, kas ir vajadzīgs jebkurās tuvās attiecībās — laiks kopā.

Pirms vairākiem gadiem Jāņmuižas tehnikumā uzņēmu Jaunsardzē 4. kursa puišus, par kuriem sūdzējās visi skolotāji. Pagāja laiks, un kursanti nāca un teica man: «Paldies!» Es pat toreiz īsti nesapratu un prasīju: «Par ko?» Un viņi atbildēja: «Par to, ka jūs ar mums tik daudz ņematies.»

Dažkārt mēs ar kolēģi prātojam par to, ko paši esam izdomājuši, un liekas — nu, nē, negribas lēkt āliņģi, pārvarēt 20 km pa mežu ziemā, bet, darot to, mēs aizraujamies un gūstam prieku. Aizrautība un enerģija ir vajadzīga, lai aizrautu un motivētu pārējos. Man tā rodas darot.»

Sigita zina un jūt, cik daudz Arnoldam nozīmē viņa darbs un cik ļoti viņš to mīl. Viņa, mazliet ķircinot, saka:

«Ir ierasts, ka nedēļu Arnolds ir prom no mājām darbā, brīvdienās rīko pārgājie-nus mežā, bet, kad pārrodas, nevar rimties stāstīt, kā viss noticis, kurš ko darījis.

Vai ir grūti dzīvot kopā ar militāristu? Nav tajā nekā ekskluzīva. Man dažkārt prasa, vai es vīru neizrakstīšu no mājasgrāmatas par to, ka viņš tik bieži ir prom. Protams, ne-izrakstīšu. Man ir svarīgi, ka viņš ir apmie-rināts un priecīgs. Un darbs, precīzāk — dzīvesveids, viņam to sniedz. Arnolds nāk mājās pozitīvi uzlādēts un ļoti enerģisks. Dažkārt pat ir tā, ka viņš īsti neprot atpūs-ties. Brīvās dienās jau plāno un organizē kaut ko uz priekšu. Atvaļinājumā arī parasti nevar uz vietas nosēdēt. Mums kaut kur ir jābrauc, jāskatās, jākustas. Bet tas mums vi-siem patīk, un tas mūs vieno.»

Arnolds: «Kad puikas bija mazi, es pie sevis domāju: viņi izaugs, un tad mēs ar Si-gitu ceļosim pa pasauli. Viņi ir lieli, bet mēs vienalga braucam kopā. Tā ir vislabāk.»

Arnolds Sigitu satika pirms 22 gadiem deju vakarā. Sigitas draudzenes toreiz ar zināmu skaudību teica: «Tu tā vienkārši

Arnolds Bahmanis ar abiem dēliem.

aizbrauci padejot uz Priekuliem un uzreiz apprecējies.»

Sigita: «Uzreiz gan tas nebija. Mēs kādu gadu draudzējāmies.»

Runājot par attiecībām, Arnolda un Si-gitas atbildes kļūst arvien īsākas, bet abi pār-galdu skatās viens otrā un dzirkstoši sasmai-dās, tā, it kā dejas un pirmā saskatīšanās no-tiktu nupat, mūsu acu priekšā.

Sigita: «Mums nekad nav bijis tādu no-pietnu strīdu vai īpašas pieslēpšanās.»

Arnolds: «Kā sācies, tā tas mums ir gājis. Mums abiem gribējās ģimeni. Liela nozīme ir sapratnei, iecietībai. Bet mums gan viena, gan otra ir bijusi vienmēr. Mums ir labi.»

Novirzot tēmu no sevis un Arnolda, Si-gita mudina Evelīnu pastāstīt, kā viņai iet Jaunsardzē. Un mazā stāsta, ka šogad no-metnē iemācījusies airēt un mācās burāt, ka visas šīs aktivitātes viņai ļoti patīk. Evelīna ir vienīgā, kura augusta dzestrumā ezerā vairākkārt izpeldējusies.

Arnolds klausās meitā un, sakot, ka visa viņa ģimene saistīta ar militāro jomu, atzīst, ka daudz domājis par pēdējā laikā tik bieži apspriesto jēdzienu «patriotisms».

Arnolds: «Es nepolitizēju militāro jomu. Precīzāk — es to nošķiru no politi-kas. Zemessardze un Jaunsardze mani aiz-rauj, dod iespēju dzīvot piepildītu dzīvi. Arī cilvēki man līdzās ar to aizraujas, pievieno-jas. Nāk draugi un draugu draugi. Cilvē-kiem tas kļūst par dzīvesveidu. Jā, protams, iesaistīšanās valsts militārajā aprītē aplie-cina tavu uzticību un lojalitāti valstij. Bet man pirmām kārtām darbs ir aizrautība, prieka un enerģijas avots.

Arī kara iespējamību un arvien pieau-gošo bruņošanas cenšos neattiecināt uz savu darbu, ģimenes locekļiem, kuri iesaistīti militārajā aprītē. Vismaz pagaidām man tās

ir paralēlas pasaules. Un es ļoti ceru, ka tā tas arī paliks.

Tāpat man šķiet, medijos pārāk tiek no-niecināts latviešu patriotisms. Esmu pārlie-cināts, ka mīlestība un piederības izjūta ir katrā no mums. Ja tā nebūtu, arī krastmala 18. novembrī būtu pustukša. Bet ar katru gadu tā tikai kļūst arvien pilnāka. Kas tad cits cilvēkus mudina sanākt kopā, ja ne pa-triotisms?

Vai mēs, mana ģimene, esam kārtīgi lat-vieši? (*Arnolds dzīvespriecīgi iesmejas un ietur nelielu pauzi.*) Jā, mēs esam kārtīgi lat-vieši. Ko es ar to saprotu? Iespējams, tā nav korekti teikt, bet tomēr — īsts latvietis ir cil-vēks, kurš dzīvo un strādā šeit. Un veido ģi-meni savā dzimtenē, savā zemē. Jā, ir visādi apstākļi. Varbūt. Un tomēr militārajā jomā darbs ir bijis vienmēr. Tikai jāgrib, jānāk un jāstrādā.»

Pēc tā, cik nepiespiesti Bahmaņi ieņem vietas, lai fotogrāfs nobildētu ģimenes port-retu, kļūst skaidrs, ka viņi fotografējušies kopā daudzas reizes. Labi ir ne tikai Arnol-dam ar Sigitu. Viņiem visiem kopā ir labi. Atvadāmies, un Bahmaņi atgriežas atpūtas mājas lielajā dzīvojamā istabā, čalojot par savu dārzu Mārsēnos, par to, ka derētu vēl viena sēņu mērce, un to, no kuras ābeles la-sīti āboli iepriekšējai ābolkūkai. Viņi ir li-dzīgi, tāpat kā līdzīgs ir darbs, ko Sigita un Arnolds dara šķietami katrs savā jomā. Abi pieaugušie Bahmaņi ir blakus, kad veidojas jaunu cilvēku dzīves un vērtību pamati. No viņiem iedvesmojas tie, kuri turpmāk dibi-nās ģimenes, audzinās bērnus un prātos par to, ko nozīmē patriotisms, kas dzīvē dod vislielāko spēku un kas ir kārtīgs latvietis. Pēc šīs tikšanās var vien ar gandarījumu pa-smaidīt, jo ar Latviju un latviešiem viss ir un būs kārtībā. **EB**

NBS pludmales volejbolistiem veiksmīgs starts Vācijā

No šā gada 4. līdz 8. jūlijam Vācijas pilsētā Vārendorfā norisinājās 20. CISM organizētā atklātā Eiropas kausa izcīņa pludmales volejbolā. Sacensībās piedalījās dalībnieki no septiņām valstīm, to skaitā septiņi karavīri un zemessargi no Latvijas Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem.

Sieviešu konkurencē zemessardzes Ilze Liepiņlausa un Sanda Ragozina (ZS 17. pretgaisa aizsardzības bataljons) apakšgrupu turnīrā ar rezultātu 2:0 (21:5 un 21:7) uzvarēja Vācijas pārstāves Elki Kadzeviču un Sinu Kostorzu, bet ar rezultātu 0:2 (18:21 un 19:21) sīvā cīņā zaudēja brazilietēm Taisai Fereirai un Fabiolai Konstancio. Tāpat Ilze un Sanda sīvā cīņā ar rezultātu 0:2 (16:21 un 21:23) piekāpās Ķīnas pārstāvēm Bai Bingai un Li Jiangai. Ceturtdaļfinālā Ilze un Sanda ar rezultātu 0:2 (18:21 un 16:21) zaudēja brazilietēm Andželai Vierai un Vanildai Leao, kuras vēlāk kļuva par turnīra uzvarētājām. Kopvērtējumā Latvijas pārstāvēs 5./8. vieta.

Vīriešu konkurencē 39 pāri sākumā sacentās 10 apakšgrupās. Latvijas komandas pārstāvi majors Vents Graudiņš (NBS Sporta klubs) un kaprālis Klāvs Zalkalns (Štāba bataljons) apakšgrupu turnīru noslēdza ar trim uzvarām trijās spēlēs, tāpat arī dižkareivis Mārtiņš Eglītis (NBS Sporta klubs) un kareivis Reinis Zelčs (Štāba bataljons) izcīnīja trīs uzvaras trijās spēlēs.

Latvijas/Vācijas duets majors Romāns Rudens (Nodrošinājuma pavēlniecība) un Kristiāns Rughss savā apakšgrupā izcīnīja divas uzvaras trijās spēlēs. Izslēgšanas spēlēs,

kas norisinājās pēc divminusu sistēmas, Latvijas/Vācijas duets Rudens/Rughss ar rezultātu 1:2 (15:21; 21:12 un 10:15) zaudēja Vācijas pārstāvējiem Knetčam/Reifam un ar rezultātu 0:2 (10:21 un 12:21) ķīniešiem J. Liu/V. Liu, tādējādi izstājoties no turpmākajām cīņām un sacensību kopvērtējumā iegūstot 17./24. vietu.

Eglītis/Zelčs izslēgšanas spēles sāka ar uzvaru pār vāciešiem Huskenū/Fricki-Jakobu, rezultāts 2:0 (21:5 un 21:11), tad sekoja zaudējums ar rezultātu 1:2 (21:19; 17:21 un 7:15) braziliešiem Gomesam/Vanderlejam, uzvara ar rezultātu 2:0 (21:19 un 21:14) pār nīderlandiešiem Kroku/Nobelu un arīdzan uzvara ar rezultātu 2:0 (21:19 un

21:13) pār Frijeru/Vandevālu. Latvijas pārstāvējiem Graudiņam/Zalkalnam pirmā kārtā bija brīva, otrajā kārtā uzvara pār kipriešiem Liotati/Zorbi ar rezultātu 2:1 (21:19; 19:21 un 15:6), vēlāk zaudējums Kataras pārstāvējiem Khalloufam/Sammoudam 1:2 (19:21; 21:17 un 8:15). Astotdaļfinālā Latvijas dueti tikās savā starpā, sīvā cīņā ar rezultātu 2:1 (17:21; 22:20 un 15:13) pārkāpi bija Graudiņš/Zalkalns. Ceturtdaļfinālā Graudiņš/Zalkalns ar rezultātu 1:2 (12:21; 24:22 un 15:17) zaudēja vāciešiem Betcienam/Šneideram. Turnīra kopvērtējumā Latvijas NBS pārstāvējiem V. Graudiņam/K. Zalkalnam — 7./8. vieta, bet M. Eglitim/R. Zelčam — 9./12. vieta.

Foto — www.facebook.com/CISM-Europe.

Mūsējo uzvaras Baltijas karavīru sporta spēlēs

No šā gada 19. līdz 22. jūlijam Lietuvas pilsētā Kaunā norisinājās 14. Baltijas karavīru sporta spēles. Karavīri sacentās 10 sporta veidos: mini futbolā, pludmales volejbolā, strītbolā, šahā, sporta makšķerēšanā, šaušanā, orientēšanās disciplīnā, vasaras biatlonā, svarcelšanā un galda tenisā. Savā starpā sacentās arī Baltijas valstu jaunsargi (virves vilkšanā, vasaras biatlonā, šķēršļu joslā un strītbolā). Latviju šajās sacensībās pārstāvēja 75 karavīri, zemessargi un jaunsargi.

Svaru bumbu celšanā kad. Armands Semjonovs izcīnīja otro vietu svara kategorijā līdz 68 kg (70 punkti), klt. Guntis Leimanis arī izcīnīja otro vietu, bet svara kategorijā līdz 78 kg (136 p.). Savukārt kad. Konstantīnam Rudko svara kategorijā līdz 95 kg (84 p.) — trešā vieta. Komandu vērtējumā Latvijas komandai otrā vieta.

Šaušanā ar šauteni M14 (attālums līdz mērķim — 300 m) labāko rezultātu no Latvijas komandas uzrādīja zs. Kristiāns Vujš, izcīnot 6. vietu (164 p.). Komandu vērtējumā Latvijas šāvējiem trešā vieta.

Orientēšanās sacensībās individuāli visātrāk 7,6 km distancē ar 7 kontrolpunktiem no Latvijas komandas veica

srž. Guntis Māliņš (50:18), izcīnot 2. vietu 19 dalībnieku konkurencē. Komandu vērtējumā Latvijas orientieristi (srž. Guntis Māliņš, lt. Artjoms Rekuņenko, kad. Emīls Henrijs Taube un lt. Elina Kārklīņa) — otrā vieta.

Sporta makšķerēšanas individuālajās sacensībās uzvaru izcīnīja lt. Arturs Baltis, komandu vērtējumā Latvijas komandai (lt. Arturs Baltis, vsrž. Deniss Artamonovs un zs. Pēteris Lideris) — otrā vieta.

Galda tenisā Latvijas komandas dalībnieki vsrž. Helmutu Dežurovs un kar. Armands Šteins pārliecinoši uzvarēja Igaunijas komandu (5:0), bet ar tādu pašu rezultātu zaudēja Lietuvas komandai, tādējādi izcīnot otro vietu.

Vasaras biatlonā individuāli labākos rezultātus no Latvijas komandas uzrādīja lt. Elina Kārklīņa, izcīnot 1. vietu (14:19), un kpt. Oskars Blaus, izcīnot 2. vietu (11:43). Komandu vērtējumā Latvijas komandai (kpt. Oskars Blaus, lt. Elina Kārklīņa, lt. Artjoms Rekuņenko un dmtr. Uldis Briedis) — 1. vieta.

Šaha individuālajās sacensībās uzvarēja zs. Valērijs Rižihs (6 punkti), arī komandu vērtējumā Latvijas komandai

(zs. Valērijs Rižihs, dkar. Jānis Slaidiņš un srž. Māris Noviks) uzvara (13 punkti).

Pludmales volejbola sacensībās uzvaru guva Latvijas I komanda (kpr. Jānis Graudiņš un kpr. Artis Lācis), savukārt trešajā vietā Latvija II komanda (maj. Romāns Rudens un dkar. Mārtiņš Eglītis). Arī sieviešu konkurencē uzvara Latvijas komandai — zs. Sigita Lapiņa un zs. Zane Leikumai.

Strītbolā sešu komandu konkurencē Latvija I komandai (dmtr. Matīss Caune, mtr. Matīss Čaupjonoks un zs. Edijs Stiebrīšs) — 3. vieta, bet Latvija II komandai (kar. Raivo Lemiesis, kar. Kristaps Pērkonis un kar. Ivars Gruzdas) — 5. vieta.

Mini futbola sacensībās Latvijas komanda ar rezultātu 8:5 uzvarēja Lietuvas komandu, bet ar rezultātu 7:3 zaudēja Igaunijas pārstāvējiem.

Jaunsargi sacentās divās vecuma grupās (12—15 un 16—18 gadi). Latvijas Jaunsardzes komanda, kurā startēja Gvido Bambulis, Leonards Kaspars, Emīls Valjickis, Alise Petrika, Marina Viksniņa, Gustavs Galvans, Raitis Kaspars, Jānis Šķirpāns, Ērika Jermacāne un Sanija Ozoliņa, demonstrēja lielisku fizisko sagatavotību, gūstot uzvaru piecās no septiņām disciplīnām: šķēršļu joslā gan jaunākajā, gan vecākajā grupā, virves vilkšanā, vasaras biatlonā (vecākajā grupā), strītbolā (vecākajā grupā) un kopvērtējumā. Jaunākās vecuma grupas jaunsargi izcīnīja otro vietu vasaras biatlonā un trešo vietu strītbolā.

Nākamgad Baltijas karavīru vasaras sporta spēles notiks Igaunijā.

Sagatavojusi NBS Sporta kluba Fiziskās sagatavošanas un sporta nodaļas vecākā apmācības instruktore seržante Ilze Volframa.

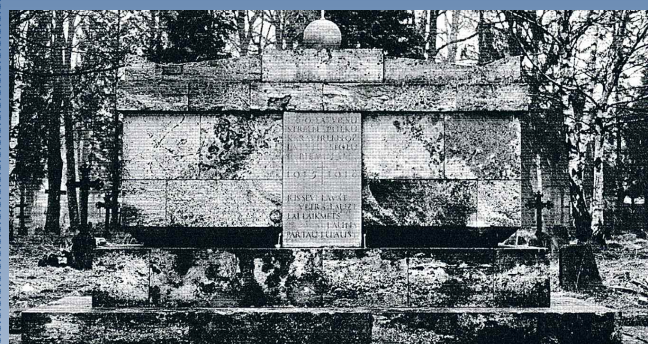
Zemessargs Dainis Upelnieks startē Riodežaneiro

Latvijas šāvējs zemessargs Dainis Upelnieks (ZS 54. inženiertehniskais bataljons), saņēmis speciālo atļauju jeb *wild card*, devās uz Riodežaneiro, lai piedalītos olimpiskajās spēlēs. Sacensībās apaļajā stendā viņš izcīnīja 14. vietu. D. Upelnieks kvalifikācijā nopelnīja 119 no 125 iespējamajiem punktiem. Pirmajās trīs sesijās Latvijas šāvējs pielāva piecas kļūdas, kas pēc pirmās dienas deva 70 punktus un 15. pozīciju. Nākamajā dienā atlikušajās divās sesijās viņš nesašāva tikai vienu no 50 mērķiem, kas ļāva pacelties uz 14. vietu. Īpaši sekmīga bija pēdējā kārtā, kur latvietis sašāva visus 25 šķīvjus. Finālā iekļūst seši labākie sportisti.

Foto — Romāns Kokšarovs.

Mazāk zināmie pieminekļi strēlniekiem

Ir zināmi pieminekļi strēlniekiem Nāves salā, Ložmetējkalnā, Ķemeru, Ikšķilē u.c. Bet strēlniekiem ir arī piemineklis Tartu (Tērbatā, Jurjevā). Strēlnieku rezerves bataljons atradās Tērbatā, šeit ārstējās arī no gūtajiem ievainojumiem, jo tur atradās strēlnieku kara slimnīca. Bija arī no ievainojumiem mirušie, kas tika apglabāti Tērbatas Puijestes kapos. Šajos kapos apglabāti arī Pirmā pasaules kara Kurzemes bēgļi, kuri lielā skaitā atradās Tērbatā. 1930. gada 28. septembrī minētajos kapos atklāja pieminekli (230 x 390 x 131 cm) — arhitektonisku kompozīciju, kas izgatavota no Allažu šūnakmens. Pieminekļa augšdaļā bija novietota bronzas lode ar 1,5 m augstu dzelzs krustu. Lode laikmeta griežos pazuda, bet, atjaunojot pieminekli, dzelzs krusts tika ievietots akmens lodē. Autors arhitekts Aleksandrs Birznieks. Piemineklis izgatavots Brāļu kapu darbnīcās Rīgā. Pieminekļa centrā smilšakmens plāksne ar tekstiem latviešu un igauņu valodā:

180 LATVIEŠU STRĒLNIEKU PULKA KARAVĪRU UN
98 LATVJU BĒGLU PIEMIŅAI
1915—1918

JŪS SEVI ĻĀVĀT VĒTRAI LAUZI,
LAI LAIKMETS JAUNS
PĀR TAUTU AUST.

LATI KUTTIDE RUGEMENDI
180 SŌDURI
JA 98 LATI PŌGENEJA
MALESTUSEKS
1915 — 1918

Piemineklis bija bojāts. Tas atjaunots 1988. gada 22.—23. aprīlī, no jauna iesvētīts 1988. gada 23. aprīlī.

Pie bijušās Spāres muižas Cēsu rajonā, kur Pirmajā pasaules kara laikā atradās kara slimnīca, tika apglabāti arī no ievainojumiem mirušie strēlnieki. To piemiņai 1935. gada 6. oktobrī atklāja betona pieminekli (155 x 79 x 49 cm) ar iestrādātu smilšakmens plāksni. Uz plāksnes ir uzraksts:

PIRMĀ PASAULES KARĀ
NO IEVAINOJUMIEM KRITUŠO
24 KARAVĪRU PIEMIŅAI.

LAI TAUTA JŪT, ŠE STAIGĀJOT, —
DZĪVS, KAS PAR BRĀĻIEM NOMIRT PROT.

Pieminekļa autors profesors Pēters Feders. Pēc Otrā pasaules kara piemineklis bija nedaudz bojāts, tagad bojājumi izlaboti.

Jelgavā, pareizticīgo kapos atrodas piemineklis latviešu strēlnieku piemiņai, kuri miruši vācu gūstā. Tas ir obelisks uz cokola (260 x 72 x 40 cm). Autors arhitekts Vladimirs Šervinskis. Izgatavots Brauera akmeņkaltuvē Jelgavā no pulēta granīta. Atklāts 1938. gada 22. maijā. Uz pieminekļa iekalti uzraksti latviešu un krievu valodā.

Vienā pusē teksts:

PASAULES KARĀ
LATVIEŠU STRĒLNIEKU UN
KRIEVU PULKU KRITUŠIEM
KARAVĪRIEM
ЛАТЫШСКИМ СТРЕЛКАМ
И РУССКИМ ВОИНАМ
ПАВШИМ В МИРОВУЮ ВОЙНУ

Otrā pusē teksts:

DUSIET, KAUVAS ĒRĢĻI!
СПИТЕ, ОРЛЫ БОЕВЫЕ!
1914—1918

Rīgas rajona Salas pagasta «Krāču kalnā», Ķemeru—Kalnciema šosejas malā, pie Liliju ezera (tuvākā autobusa pietura «Kūdra») ir piemineklis kritušo latviešu strēlnieku piemiņai. Arhitektoniskās kompozīcijas autors ir pulkv. Artūrs Galindoms, laukakmenī to kalis Kristaps Druka. Augstums 2 m. Atklāts 1936. gada 5. jūlijā. Pieminekli iestrādāta plāksne ar uzrakstu:

ŠE DUS MŪŽA MIERĀ 90 LATVJU
STRĒLNIEKI, KAS DZIMTENEI ZIEDOJUŠI
DZĪVĪBAS 1917. GADA KAUVĀS.

Pieminekļa augšdaļu rotājis krusts, kas pēc Otrā pasaules kara nokalts. Pieminekli uzstādījis vecais latviešu strēlnieks Kristaps Druka saviem kauju biedriem, kurus atradis, līdzinot vecos Pirmā pasaules kara ierakumus, un tos apbedījis.

Sagatavojis **Gunārs Kušķis**.

Foto no grāmatas «Ceļā uz Latvijas valstisko neatkarību. Brīvības cīņu pieminekļi».

Pirmās rezerves karavīru mācības šogad

Uz pirmajām šā gada rezerves karavīru mācībām, kas norisinājās no 15. līdz 21. augustam 1. Zemessardzes novadā, bija ierašanās 33 karavīri, kuri visas nedēļas garumā atjaunoja zināšanas un prasmes, tai skaitā ieroču apmācībā, lauka kaujas iemaņās, kaujas šaušanā un citās jomās.

Pavēstes uz pirmajām rezerves karavīru mācībām šogad tika izsūtītas 139 rezerves karavīriem. Bruņotajos spēkos ir pieņemts izsūtīt trīsreiz vairāk pavēstu, nekā plānots apmācīt karavīrus, rēķinoties ar situāciju, ka dati par rezerves karavīru adresēm un veselības stāvokli var būt neprecīzi un mainīties.

Šogad kopumā notiks 12 rezerves karavīru mācības, un tās lielākoties ir iekļautas regulāro spēku un Zemessardzes vienību plānotajās mācībās, kas ir daļa no četru gadu cikla mācībām, lai sagatavotos cikla noslēdzošajām mācībām «Namejs 18», kas notiks 2018. gadā. Mācības norisināsies visos spēku veidos, tai skaitā arī starptautiskajās sauszemes spēku mācībās «Sudraba bulta» šā gada oktobrī un Jūras spēku flotiles mācībās «Flotex» novembrī.

Pavēstes tika izsūtītas rezerves karavīriem, kuri atbilst tām Apvienotā štāba pieprasītajām specialitātēm, kuras nepieciešamas vairāku bruņoto spēku vienību personālstāva komplektēšanai. Pavēstē tiek norādīts gan ierašanās laiks un vieta, gan arī izskaidroti rezerves karavīra pienākumi.

Pavēstē norādītajā laikā rezerves karavīram jāpaziņo Rekrutēšanas un atlases centram, ja viņš pavēstē minēto iemeslu dēļ noteiktajā laikā un vietā nevar ierasties uz militārajām mācībām. Rezerves karavīru uz kārtējām vai pārbaudes mācībām neiesauc veselības stāvokļa dēļ, arī ja viņš ir apgādājamu ģimenes locekļu vienīgais apgādnieks vai viņa apgādībā ir ne mazāk kā divi pirmskolas vecuma bērni. Uz rezerves karavīru mācībām neiesauc arī rezerves karavīru, kurš dien Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs vai Ieslodzījuma vietu pārvaldē. Tāpat neiesauc arī to rezerves karavīru, kurš ir aiz-

domās turētais vai apsūdzētais kriminālprocesā par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, ir sodīts par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas.

Rezerves karavīram pēc pavēstes saņemšanas, bet ne vēlāk kā mēnesi pirms iesaukšanas aktīvajā dienestā, jāinformē darba devējs par plānoto iesaukšanu aktīvajā dienestā. Militāro mācību laikā rezerves karavīrs pilda aktīvo dienestu, par ko saņem kompensāciju, viņam ir karavīra statuss, un mācību laiks tiek ieskaitīts viņa izdienas stāžā.

Rezerves karavīri ir karavīri, kas atvaļināti no profesionālā dienesta Latvijas bruņotajos spēkos un nav noņemti no militārā dienesta uzskaites, kā arī zemessargi pēc līguma par dienestu Zemessardzē izbeigšanas, ja viņi nav sasnieguši maksimālo vecumu dienestam bruņoto spēku rezervē.

Foto — Gatis Dieziņš.

«Neatkarības sardzē» — jauna filma par Zemessardzi

Dienās, kad atzīmējam Zemessardzes izveidošanas 25. gadadienu, pirmizrādi piedzīvoja filmu studijas «Tritone Studio» pēc Aizsardzības ministrijas pasūtījuma veidotā filma «Neatkarības sardzē». Filmas autori ir režisors Jānis Vingris, operators Jānis Indriks, producete Zane Sietniece, komponists Andris Vilcāns, skaņas apstrāde — Andis Ansons.

Šī filma ir veltīta jubilejai — Latvijas Republikas Zemessardzei. Filmas veidotāji savu vēstījumu sabiedrībai ir centušies nodot it kā divos limeņos, proti, šajā filmā veidotas divas sižetiskās līnijas, kas stāsta par Zemessardzes veidošanu 20. gadsimta 90. gadu sākumā, kad Zemessardze un zemessargi kā lielākais valsts neatkarību atbalstošais bruņotais formējums piedalījās valsts robežas apsargāšanā un iekšējās drošības nodrošināšanā. Otrā sižetiskā līnija stāsta par Zemessardzes uzdevumiem mūsdienās — par to, ka šodien zemessargu funkcijas mainās. Zemessardzes 25. gadadienā varam secināt, ka tā ir kļuvusi par komplicētu uzdevumu veicēju: atmiņēšana, aizsardzība no masu iznīcināšanas

ieročiem, dalība starptautiskajās misijās, Eiropas kopējās drošības nodrošināšana — tie ir tikai daži no mūsdienu Zemessardzes uzdevumiem. Filma stāsta par šo uzdevumu veicējiem — zemessargiem, kas ikdienā ir parasta darba darītāji: uzņēmēji, pedagogi, studenti, lauksaimnieki. Vēsturiskās hronikas kadri ekrānā mijas ar mūsdienās filmēto materiālu. Filmas veidotāji Zemessardzi rāda kā cilvēku, kas no zīdaiņa autiņiem izaudzis un

spējis izveidoties par aktīvu un lietpratīgu savu pienākumu un uzdevumu veicēju, savas zemes patriotu, tādējādi simbolizējot Zemessardzi jau kā izveidojušos organizāciju. Kā teikts filmas nobeigumā — par labāko Baltijas valstīs.

Filma ir ieskaņota trijās valodās — latviešu, krievu un angļu, tādējādi paplašinot tās auditoriju un neaprobežojoties tikai ar interesentiem Latvijā.

Sagatavojis Juris Ciganovs.

Foto — Gatis Dieziņš.

ĢENERĀLIM KAZIMIRAM OLEKŠAM — 130

Ēriks Jēkabsons,

LU profesors.

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

Pirms 130 gadiem — 1886. gada 26. jūlijā Latgalē — Domopoles pagastā, Mastareigas ciemā (tag. Bērzpils pagasta teritorijā) zemnieka ģimenē dzimis ievērojams Latvijas un latviešu virsnieks — ģenerālis Kazimirs Olekšs. Beidzis vietējo pagasta skolu, viņš devās uz Pēterburgu, kur apmetās pie sava krusttēva un turpināja mācīties. 1907. gada rudenī puišs tika iesaukts obligātajā karadienestā un iedalīts 174. Rovnas kājnieku pulkā Čerkasu pilsētā. Dienesta laikā tika paaugstināts par jaunāko unteroficiēri un izšķīrās par virsnieka karjeru. 1910. gada augustā sekmīgi nokārtoja iestājpārbaudījumus Čugujevas kājnieku karaskolā un 1. septembrī uzsāka tajā mācības. Uzdāvēja labas sekmes šaušanā, 1911. gadā saņemot II šķiras nozīmi. Pēc trim gadiem — 1913. gada 6. augustā karaskola tika pabeigta, un podporučīks K. Olekšs uzsāka virsnieka dienestu 25. Smolenskas kājnieku pulkā Kozeņicē pie Radomas (Polijā), ieņemot rotas jaunākā virsnieka amatu.

Visu mainīja kara sākums 1914. gada vasarā. Jau tā pirmajās dienās pulks tika nosūtīts uz fronti pret Austroungāriju. Kara pirmajās nedēļās un mēnešos modernā kara apstākļi jeb reālā situācija izrādījās pilnīgi pretēja priekšstatiem par to, kādai tai jābūt. Tas izpauzās arī milzīgā kritušo virsnieku īpatnībā.

Daugavpils kājnieku pulkā viesojas armijas virsmācītājs Pēteris Apkalns. 20. gs. 30. gadu pirmā puse. 1. rindā otrais no kreisās puses — pulka komandieris pulkvedis K. Olekšs.

Tāpēc arī rotas jaunākais virsnieks K. Olekšs drīzumā bija spiests daudzkārt izpildīt rotas komandiera amatu, jo visi vecākie virsnieki bija krituši vai ievainoti. Arī viņš pats tika ievainots 1914. gada decembrī ar granātas šķembu. 1916. gada aprīlī viņš tika paaugstināts par poručiku, jūlijā — oficiāli iecelts par rotas komandieri, turklāt ilgstoši, tā paša gada jūnijā — augustā bija jāizpilda arī bataljona komandiera amats. 1917. gada februārī K. Olekšu iecēla par pulka mācību komandas priekšnieku, bet martā — paaugstināja par štābkapteini un jūnijā — par kapteini.

Par kaujās parādīto varonību K. Olekšs saņēma Svētās Annas IV šķiras ordeni ar uzrakstu «Par drošsirdību» un Svētā Staņislava III šķiras ordeni ar šķēpiem (abi — 1915. gada janvārī), Svētās Annas II (1915. gada aprīlī), Svētā Staņislava II (1915. gada jūlijā), Svētās Annas II šķiras ordeni (1915. gada oktobrī). Visi apbalvojumi bija piešķirti par kaujas nopelniem, ko apliecina tiem pievienotie šķēpi un lente. 1917. gada februārī viņš saņēma vienu no Krievijas armijas augstākajiem kaujas apbalvojumiem, ko piešķīra tikai pēc ļoti rūpīgas varoņdarba pierādīšanas — Jura zobenu (par to, ka «1916. g. 8. marta kaujā pie Zanaročas sādžas, komandējot rotu zem pretinieka krusteniskas uguns, pa atklātu lauku izveda rotu līdz dzeloņdrāšu aizžogojumiem, ar personisku piemēru aizrāva to aiz sevis, durkļu uzbrukumā ieņemot pretinieka ierakumu, turklāt ieguva ložmetēju un saņēma gūstā 50 zemāko pakāpju karavīrus»).

Galu galā 1917. gada augustā kapteinis Olekšs saņēma augsto Svētā Vladimira IV šķiras ordeni ar šķēpiem un lenti. Simboliski, ka no zemnieku kārtas nākušais virsnieks bija saņēmis divus tādus apbalvojumus, kuri līdz 1917. gada Februāra revolūcijai deva tiesības piederībai muižniecības kārtai. Tiesa, šoreiz tam vairs nebija nozīmes, Krievijā cars bija gāzts, valdīja haoss, kas izpauzās arī kā pakāpenisks disciplīnas zudums armijā. Jūlijā gan Krievijas pagaidu valdība un armijas pavēlniecība mēģināja organizēt vēl vienu izmisīgu uzbrukumu, taču tas beidzās nesekmīgi un ar smagiem zaudējumiem. K. Olekšs par 11. jūlija kaujām pie Tarnopoles tika izvirzīts vēl vienam augstam apbalvojumam, kurš arī atspoguļoja politiskās situācijas maiņu — virsnieka Svētā Jura IV šķiras krustam (tam bija jāpauž armijas demokratizēšanās un virsnieku tuvināšanās vienkāršajiem karavīriem, jo pirms tam karavīri saņēma Jura krustus, bet virsnieki — ordeņus un zobenus). Savukārt 2. septembrī viņš tika izvirzīts paaugstināšanai apakšpulķveža dienesta pakāpē. Pēc septembrī gūtā granātas šķembas ievainojuma viņš kā bataljona komandieris tika aizkomandēts uz aizmuguri — 26. kājnieku rezerves pulku. Tomēr nepaspēja saņemt ne apbalvojumu, ne paaugstinājumu, jo rudenī notika bolševiku apvērsums, — strauji izzuda disciplīnas atliekas armijā un sabruka pati armija.

Turpinājums 32. un 33. lpp.

Sākums 31. lpp.

19. decembrī, jau pēc pulka izformēšanas, K. Olekšs slimības dēļ tika komandēts uz kara hospitāli Petrogradā, bet 1918. gada 8. martā ar Voronežas Strādnieku, zaldātu un zemnieku deputātu padomes lēmumu atvaļināts no armijas. 12. martā Petrogradā hospitāļa ārstu komisija atzina, ka viņš zaudējis 40% no darba spējām, tāpēc ir karadienes-tam nederīgs. Virsnieks atgriezās vācu karaspēka okupētajā Latvijā un dzīvoja tēva mājās Domopoles pagastā.

bolševiku kontrolētā teritorijā. Uz Rīgu devās arī K. Olekšs, un 10. decembrī viņš iestājās Latvijas Pagaidu valdības bruņotajās vienībās, bet 15. decembrī saņēma rīkojumu formēt Virsnieku rotu. Tomēr 1919. gada 2.—3. janvārī, valdībai un tai uzticību saglabājušajām, stipri sarukušajām karavīru vienībām atkāpjoties uz Kurzemi, K. Olekšs bija starptiem, kuri palika Rīgā (vismaz oficiāli — slimības dēļ, ko nevar pilnībā izslēgt). 1919. gada martā, sākoties masveida mobilizācijai Padomju Latvijas armijā, tajā tika iesaukts arī K. Olekšs, turklāt iedalīts 2. padomju latviešu

14. novembrī, kad «sākās izšķirošais uzbrukums pilsētai un mūsējie atkāpās no fortiem, nokārtoja stāvokli un ar precīzām un pamatotām pavēlēm pārgrupēja karaspēku, virzīja to pret vāciešiem un satrieca to labo spārnu, tā sekmēdams galīgu uzvaru un bermontiešu padzišanu no visas Lejaskurzemes».

Pats K. Olekšs 1939. gada nogalē Liepājas kauju nozīmi novērtēja sekojoši:

«Liepājas aizstāvēšana jāuzskata kā atsevišķa operācija, kuras izvešanā bija jārikoja pilnīgi patstāvīgi. Kā zināms, šinī laikā ienaidnieks gan bija padzīts no Pārdaugavas, tomēr tas vēl neļāva mūsu armijas vadībai uzturēt sakarus ar Liepāju pa zemes ceļu. Virspavēlnieka pavēles varēja saņemt tikai pa radio, kurš arī bojājās. Sakari pa jūru bija ļoti gausi. Pastāvīgo sakaru nodrošināšana ar virspavēlnieku Liepājas aizstāvēšanas vadībai bija no ļoti liela svara, jo tās aizmugure bija tikai jūra. Neveiksmju gadījumā varēja viss iet zudumā. Tas nenotika, mēs sakāvām ienaidnieku, un tagad varam jautāt un atbildēt — ko deva Liepājas aizstāvēšanas uzvara? Par to lemj ienaidnieka vadība pēc Pārdaugavas ieņemšanas: «Pagaidām noturēt Rīgas fronti, nodrošināt satiksmi un ieņemt pietiekoši stipri savu aizmuguri Kurzemi.» Lai pietiekoši stipri ieņemtu savu aizmuguri, ienaidniekam bija ļoti vajadzīga Liepāja, jo, izmantojot tās tuvumā esošos ezerus un bijušo fortu līniju, pilsētu varēja labi aizstāvēt, tāpēc tā bija izdevīgs novietojšanās punkts, kur palikšana bija droša. Ar Liepājas ieņemšanu ienaidnieks ne tikai nodrošinātu savu aizmuguri, bet tiktu iznīcināts tur atrodošais mūsu karaspēks. Ja ienaidnieks Liepāju būtu ieņēmis, padzīt viņu no turienes nebūtu viegli, tas prasītu daudz laika un saistītu ievērojamus mūsu spēkus. Turpretim apstākļi bija tādi, ka bija jāsteidzas ar Latgales atbrīvošanu. To prasīja tas apstākļis, ka mūsu austrumu frontes kaujas darbība viņa citās frontēs varēja uzlaboties. Tas viņam dotu iespēju pievest pastiprinājumus pret mums. Patiesībā tā arī notika un sevišķi Latgales frontes kreisajā spārnā, pret kuru pretinieks pieveda pastiprinājumus no Igaunijas frontes. Šinī mūsu frontes daļā mēs sasniedzām sprasto mērķi tikai ar niknām cīņām. Grūti paredzēt, kā būtu izveidojusies mūsu kaujas darbība austrumu frontē un kas vispārī būtu noticis ar šo fronti, ja Liepāju būtu ieņēmis ienaidnieks. Skaidrs tikai viens, ka atstāt ienaidnieku Liepājā un visus spēkus pārsviet uz Latgali nebūtu bijis iespējams. Ja daļa mūsu spēku paliktu pie Liepājas vai mums būtu ienaidnieks jāpadzen no pilsētas, tad jau būtu palaists izdevīgākais moments drīzumā atbrīvot Latgali. Kā un kad varētu notikt Latgales atbrīvošana, tanī gadījumā, ja Liepāja būtu kritusi ienaidnieka rokās, grūti

Zviedrijas armijas virsnieku viesošanās 8. Daugavpils kājnieku pulkā. 20. gs. 30. gadu pirmā puse. Ceturtais no labās — K. Olekšs.

1918. gada 18. novembrī tika proklamēta Latvijas neatkarība un darbu uzsāka Pagaidu valdība Kārļa Ulmaņa vadībā, taču minētais notika ārkārtīgi sarežģītā situācijā — faktiski vācu okupācijas apstākļos, pagaidām tikai ar ierobežotu tautas atbalstu inteliģencei. Drīz pēc tam Padomju Krievijas valdība anulēja Brestas miera līgumu ar Vāciju un sāka savas armijas virzību uz rietumiem. Apstākļos, kad Latvijā ienāca Sarkanā armija un arī tās sastāvā esošās latviešu strēlnieku vienības, bet Pagaidu valdība bija spiesta sadarboties gan ar vācu okupācijas varu, gan vietējiem vācbaltiešiem (viņiem īsā laikā, jau sākot no 11. novembra, bija izdevies no brīvprātīgajiem izveidot samērā spēcīgas karaspēka vienības), tautas atbalsts tai bija vājš un izdevās saformēt tikai vairākas karavīru rotas Rīgā, Cēsīs, Tukumā u. c. Rīgā situāciju gandrīz pilnībā turpināja kontrolēt vācu okupācijas varas iestādes, turklāt revolucionārs noskaņojums bija skaidri manāms arī Vācijas karaspēka vienībās, kuru karavīri vienkārši vēlējās beigt karot un atgriezties mājās.

Vācu karaspēks bez cīņas atkāpās no Latgales un Vidzemes un kopā ar to Rīgas virzienā devās daudzi, kuri nevēlējās palikt

strēlnieku pulka štāba kancelejā par rakstvedi. Sākoties armijas sabrukumam, viņš 18. maijā Valmierā dezertēja un atgriezās Rīgā, no kuras vācu spēki 22. maijā bija padzinuši bolševikus, bet 8. jūnijā pieteicās Rīgā esošajā Kara ministrijā (acimredzot Andrieva Niedras valdības) un tika komandēts uz Liepāju tur formējamo spēku rīcībā.

Sekoja kaujas pie Cēsīm, kurās igauņu un latviešu spēki pilnībā sakāva vāciešus, tādējādi dodot iespēju jūnijā beigās K. Ulmaņa valdībai nokāpt no tvaikoņa «Saratov» klāja un atgriezties vāciešu atstātajā Liepājas pilsētā. K. Olekšs nekavējoties stājās tās rīcībā un 1. jūlijā tika iecelts par Liepājas rajona Latviešu karaspēka štāba priekšnieku, septembrī amats tika pārdēvēts par Lejaskurzemes kara apgabala štāba priekšnieku. Tieši kapteinis Olekšs lielā mērā vadīja Latvijas armijas daļu organizēšanos Liepājā, liekot pamatu topošajai Zemgales divīzijai. Tieši šim karaspēka daļām Liepājā bija jāizcīna nopietnas un upuriem bagātas kaujas ar uzbrūkušajām Bermonta armijas vācu daļām, 14. novembrī tās galīgi padzenot no pilsētas. Vēlāk K. Olekšam tika piešķirts III šķiras Lāčplēša Kara ordenis par to, ka viņš 1919. gada

pareģot. Bet nenoliedzami ir tas, ka Latgales atbrīvošana novilcinātos un tā prasītu lielākus upurus. Kā redzams no šīm rindiņām, kuras dibinās uz Latgales atbrīvošanas norisi, 14. novembra uzvara pie Liepājas nav tikai Lejaskurzemes atbrīvošana, bet tā pātrināja arī Latgales atbrīvošanu, ja pat šī uzvara nebija galvenā mūsu austrumu frontes panākumu noteicēja pie Latgales atbrīvošanas, jo tā deva iespēju visus spēkus vērst pret pretinieku austrumu frontē pēdējā un mums visizdevīgākā brīdī. Tāda pēc būtības ir nozīme Liepājas aizstāvēšanās izšķirošai kaujai 14. novembrī — mūsu uzvarai. Viegla smiltis Jums, varoņi, kas devāt mums brīvību! Mīļš sveiciens Jums, Lejaskurzemes kauju dalībnieki, kas vēl esat šeit!»

1919. gada decembrī K. Olekšs tika par kaujas nopelniem paaugstināts pulkveža-leitnanta pakāpē, bet 1920. gada janvārī iecelts par Zemgales divīzijas štāba priekšnieku. Divīzijas apgādē un apmācībā piedalījās Francijas armijas virsnieki, ar kuriem štābam bija jāsadarbojas. Aprīlī divīzija tika pārvietota uz Latgales fronti un līdz miera noslēgšanai ieņēma pozīcijas tās labajā sektorā.

Armijai pakāpeniski pārejot uz miera laika štatiem, K. Olekšs 1921. gada janvārī tika iecelts par Robežsargu divīzijas sastāvā iekļautā 1. Latvijas strēlnieku pulka komandieri, bet tā paša gada augustā — par Latgales divīzijas štāba priekšnieku. 1924.—1926. gadā viņš mācījās un sekmīgi beidza Virsnieku akadēmiskos kursus (starplaikā — 1925. gadā paaugstināts par pulkvedi), no 1929. gada bija 8. Daugavpils kājnieku pulka komandieris, no 1935. gada maija — Vidzemes divīzijas komandiera palīgs (līdz ar iecelšanu paaugstināts par ģenerāli), bet 1936. gada maijā

Ģenerālis A. Krustiņš Latvijas armijas manevru laikā kopā ar 8. Daugavpils kājnieku pulka virsniekiem. 20. gs. 30. gadu pirmā puse. Piektais no kreisās — pulkvedis K. Olekšs.

veselības stāvokļa dēļ tika atvaļināts no armijas. Dienesta laikā bija apbalvots arī ar Triju Zvaigžņu III un IV šķiras ordeniem, kā arī Aizsargu Nopelnu krustu. Bija studentu korporācijas «*Lacuania*» goda filistrs.

Pēc atvaļināšanas Olekšs strādāja par akciju sabiedrības «Ogle» valdes locekli, turpinot vadīt arī sev piederošās Grumužu ūdensdzirnavas Maltas pagastā. Pēc valsts okupācijas, no 1941. gada februāra strādāja par prečzini uzņēmumā «Turība», sākoties vācu okupācijai, 1941. gada augustā—novembrī bija Rēzeknes patērētāju biedrības tehniskais vadītājs, pēc tam saimniekoja savās ūdensdzirnavās. Pēc Otrā pasaules kara klusi dzīvoja Rīgā,

Piebalgas ielā, strādājis ielu komitejā. Miris 1970. gada 2. februārī, apbedīts Rīgā, Sarkandaugavas kapos.

Ģenerālis Kazimirs Olekšs bija ievērojams karavīrs, kurš par tādu bija kļuvis, neraugoties uz grūtībām, turklāt pierādīja savas karavīra dotības gan Krievijas, gan Latvijas armijas rindās, gan kara, gan miera dienesta laikā. Neapšaubāms Latvijas patriots, viens no retajiem ģenerāļiem, kuram izdevās izvairīties no represijām un nomirt dzimtenē. Šodien mums jāatceras Kazimirs Olekšs gan kā viens no Latvijas ģenerāļiem — Latgales dēliem, gan viņa paveiktais Neatkarības kara laikā, pirmām kārtām kaujās pie Liepājas. **13**

4. augustā aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis devās uz Riodežaneiro (Brazīlija), kur pārstāvēja Latvijas valdību XXXI vasaras olimpiskajās spēlēs. Aizsardzības ministrs olimpisko spēļu norises vietā bija no 4. augusta līdz 11. augustam, vienu dienu pavadot arī Nova Odesā, lai tiktos ar tautiešiem, kas dzīvo Brazīlijā.

R. Bergmanis piedalījās olimpisko spēļu atklāšanas ceremonijā, apmeklēja olimpisko ciematu un tikās ar Latvijas sportistu komandu. Uzturēšanās laikā Riodežaneiro R. Bergmanis noskatījās pludmales volejbola priekšsacīkstes, riteņbraukšanas grupas braucienu, svarcelšanu sievietēm, peldēšanas, vindsērfiga un tenisa sacensības.

8. augustā aizsardzības ministrs devās uz Nova Odesu, kur apmeklēja latviešu kultūras centru, tikās ar Nova Odesas mēru Benjaminu Bilu Vjeriu de Suzu un vietējiem deputātiem, bet Latvijas Goda konsulātā Brazīlijā iepazinās ar Brazīlijas latviešu kopienu, tās līdzšinējo darbību un nākotnes plāniem, kā arī sniedza intervijas vietējiem medijiem.

R. Bergmanis kā svarcēlājs piedalījies trijās olimpiskajās spēlēs (1992., 1996., 2000.), kļūstot par pirmo sportistu, kurš pēc valstiskās neatkarības atjaunošanas ir nesis Latvijas valsts karogu olimpiskajās spēlēs.

«Mūsu sportistiem ir labas medaļu izredzes daudzos sporta veidos. Reizi četros gados, kad notiek olimpiskās spēles, ir jāskatī

vairākiem faktoriem, lai sportists kļūtu par medaļnieku. Ir jābūt ne tikai labā sportiskā, bet arī emocionālā formā, nepieciešama veiksmē un līdzjutēju atbalsts. Olimpiskās spēles ir vienīgais sporta forums, kurā, izcīnot zelta medaļu, sportists mūžīgi kļūst par olimpisko čempionu. Tādu emociju, kādas iegūsti olimpiskajās spēlēs, nav nevienā citā sporta forumā,» daloties savā pieredzē, atzīst R. Bergmanis.

POZITĪVI VĒRTĒ PRETGAISA UN PRETRAĶEŠU AIZSARDZĪBAS SISTĒMU IZVĒRŠANU VALSTĪ

Lietuvas ārlietu ministrs Lins Linkevičs, komentējot Bundesvēra ģenerāļa Mihaēla Ģšosmana izteikumus par pretgaisa aizsardzības sistēmu «Patriot» iespējamu izvietošanu Baltijas valstīs, atzinis šādus nodomus par loģiskiem, jo tādā veidā izdotos aizpildīt robežu Baltijas valstu pretgaisa aizsardzībā. Taču ministrs arī norādījis, ka pagaidām Lietuva neesot saņēmusi nekādus oficiālus priekšlikumus no Vācijas vai Nīderlandes.

Nīderlandes BS kompleksi «Patriot», kas NATO uzdevumā bija izvērtēti Turcijā.

Augusta sākumā brigādes ģenerālis M. Ģšosmans, viens no Bundesvēra Gaisa spēku pavēlniecības pārstāvjiem, intervijā aģentūrai «Reuters» pavēstījis, ka Vācija un Nīderlande oktobrī gatavojas Krētas salā (Griekija) veikt pretgaisa un pretraķešu apvienotās aizsardzības sistēmas «Patriot» testēšanu, kas turpmākajos gados varētu kļūt par modeli daudzpusējai šo raķešu izvietošanai Polijā vai Baltijas valstīs. Divpusējās mācībās paredzēts pārbaudīt jaunu pretgaisa un pretraķešu apvienotās aizsardzības koncepciju, kuras izstrādei abas valstis veltījušas pēdējo gadu. Ja kopīgie treniņi Krētā būs veiksmīgi, Vācija un Nīderlande varētu vērsties pie NATO ar priekšlikumu nodot divpusējo pretgaisa un pretraķešu vienību alianses uzdevumu izpildei, tādējādi stiprinot NATO kolektīvo aizsardzību un drošību.

L. Linkevičs uzskata, ka Vācija un Nīderlandē darbojas pareizā virzienā un būtu tikai apsvēcama dažāda formāta (pagaidu vai pastāvīga) NATO pretgaisa un pretraķešu resursu dislokācija Baltijā. Līdzīgu optimismu ir paudusi arī Igaunijas puse, norādot, ka būtu ļoti vēlama kopīgas sabiedroto pretgaisa un pretraķešu vienības izvietošana Igaunijā.

Iepriekš bija publicēta informācija, ka mācību rīkošanas ietvaros uz Baltijas valstīm šovasar tikšot nosūtīta ASV «Patriot» baterija. Šajā kontekstā M. Ģšosmans paudis, ka daudz iespaidīgāks politiskais vēstījums potenciālajam agresoram varētu būt vienlaikus vairāku sabiedroto valstu pievienošanās pretgaisa un pretraķešu aizsardzības spēju nostiprināšanai Baltijā. Pēc M. Ģšosmana domām, apvienojot ASV, Vācijas un Nīderlandes pašaizsardzības ieroču potenciālus vienotā vektorā un izvietojot tos Polijā vai Baltijas valstīs, izdotos būtiski uzlabot alianses austrumu flanga aizsardzības spējas pret uzbrukumiem no gaisa.

MASVEIDĀ PIRKS JAUNU BRUŅOJUMU

Aizsardzības ministra vietnieks Bartošs Konvackis informējis, ka jauna bruņojuma iegādes programmu realizācijai tiks piešķirts gandrīz 21 miljards dolāru. No tiem 10 miljardi dolāru tiks novirzīti vidējā darbības rādīusa zenitraķešu kompleksu iegādei, kā arī taktiskās pretraķešu aizsardzības sistēmām. Aptuveni pieci miljardi dolāru tiks iztērēti pretgaisa aizsardzības kompleksiem. 3,3 miljardus izmaksās helikopteru, bet 2,5 miljardus — jaunu zemūdeņu iegāde.

Lielākā daļa no visiem plānotajiem pirkumiem tiks integrēta Polijas Bruņoto spēku tehniskās modernizācijas programmā 2017.—2022. gadam. Izdevumu pozīciju galīgā redakcija tiks izskatīta parlamentā šī gada septembrī.

Šīs vasaras sākumā aizsardzības ministrs Antonijs Macerevičs intervijā masu medijiem bija izteicies, ka Varšavā tiek izvērtēta iespēja slēgt starpvaldību līgumu ar ASV par pretraķešu kompleksu «Patriot» piegādi. Zināmas domstarpības attiecībā uz šiem kompleksiem saistītas ar to cenu, proti, nesen B. Konvackis sazinājās ar masu medijiem un norādījis, ka amerikāņu «Patriot» esot nepieņemami dārgi.

Armijas tehnoloģiskās modernizācijas nolūkā Polija šovasar parakstījusi nodomu protokolu ar Izraēlas kompāniju «Elbit Systems» par turpmāko sadarbību kopējos projektos. Protokolā ir aktualizēta arī programma «Kryl», kuras ietvaros «Elbit Systems» pēc Polijas armijas pasūtījuma būvēs ieroču sistēmas jaunajām poļu pašgājējartilērijas iekārtām «Kryl» (kompānija «Huta Stalowa Wola»).

OPTIMIZĒS AIZSARDZĪBAS MINISTRIJAS STRUKTŪRU

Igaunijas valdība pieņēmusi lēmumu reorganizēt un samazināt valsts aizsardzības resoru. Rezultātā trīs dažādi departamenti tiks apvienoti vienā — Aizsardzības investīciju departamentā. Pēc Finanšu departamenta likvidācijas visas tā funkcijas tiks pārdalītas starp citām ministrijas struktūrvienībām, bet daļa uzdevumu nonāks Aizsardzības spēku atbildībā. Tiks arī likvidēts aizsardzības ministra sekretāra vietnieka amats investīciju jautājumos.

Aizsardzības ministrs Hanness Hanso paskaidrojis, ka lēmums samazināt Aizsardzības ministrijas menedžmentā iesaistīto cilvēku skaitu ir saistīts ar nepieciešamību paplašināt un padziļināt nacionālās aizsardzības plānošanas pasākumus visas valdības līmenī. Pēc reorganizācijas Aizsardzības ministrijā tiks samazināts birokrātijas līmenis, minimizēta struktūrvienību sadrumstalotība un būtiski ietaupītas personāla izmaksas. Reģionālās drošības situācijas eskalācijas apstākļos nacionālās aizsardzības efektīva veidošana ir īpaši kritiska, norādījis ministrs.

Līdzšinējo četru ministra sekretāra vietnieku vietā paliks trīs, bet 19 departamenta direktoru vietā būs 15. AM darbinieku skaits saruks par 30 cilvēkiem, kuru funkcijas tiks nodotas jaunizveidotajam Igaunijas Aizsardzības investīciju centram (AIC), bet atsevišķi uzdevumi — Aizsardzības spēku Nodrošinājuma pavēlniecībai.

AM reorganizācijas pasākumi stāties spēkā jau 2017. gada 1. janvārī, un jaunajam AIC tiks nodotas visas Aizsardzības ministrijas funkcijas, kas tā vai citādi saistītas ar iepirkumiem un infrastruktūras objektiem. Pateicoties AIC izveidei, AM departamenti tiks atslogoti un varēs efektīvāk pildīt tiem uzticētos uzdevumus.

Valdība ir arī apstiprinājusi izmaiņas Aizsardzības spēku reglamentā, kas paredz Militārās izlūkošanas centram (MIC) piešķirt pilnvaras izmantot slepenos aģentus, atļaut MIC darbiniekiem veikt dažādus pasākumus, vajadzības gadījumā intervēt personas un veikt izlūkošanas procedūras arī ārpus Igaunijas Republikas robežām.

«Kryl» izvērtēta šaušanai.

BS plāno iegādāties aptuveni 170 pašgājējartilērijas iekārtas «Kryl» (kalibrs 155 mm), lai pakāpeniski aizvietotu novecojušās 122 mm pašgājējartilērijas sistēmas «2S1 Gvozdzika».

PIRKŠ TANKUS «LEOPARD»

Čehijas Aizsardzības ministrija publicējusi plānus iegādāties Spānijas militārajās noliktavās iekonservētos Vācijas ražojuma tankus «Leopard – 2A4». Lai iepazītos ar tehnikas uzglabāšanas apstākļiem, čehu militārā delegācija apmeklēja Saragosā izvietotās militārās noliktavas. Viens no čehu delegācijas izraudzītajiem tankiem izbrauca no noliktavas, lai praktiski demonstrētu tehnisko sistēmu stāvokli. Spāņu speciālisti arī iesniedza izvērtēšanai tehnikas specifikācijas.

«Leopard 2A4» ir Vācijas militāri rūpnieciskā kompleksa ražošana kopš 1979. gada, un jau 20 valstis to iekļāvušas savos bruņutehnikas parkos. No vācu konveijeriem jau ir izlaisti kopumā 3000 šādu tanku. Galveno tanka sastāvdaļu — 120 mm kalibra gludstobra lielgabalu — ražo vācu kompānija «Rheinmetall». Tankā apbruņojumā ir arī divi 7,62 mm kalibra ložmetēji. «Leopard 2A4» masa ir 55 t. Tankā mērķēšanas komplekss ir lāzertālmērs ar iebūvētu termovizoru.

Pie tanka vājajām vietām eksperti pieskaita tā sliktu aizsardzību pret mīnām — šāda pieredze ir gūta operācijās Afganistānā. Turklāt tanka cena pasaules bruņojuma tirgū ir viena no visaugstākajām analoģu vidū. Kaujas jaudas uzlabošanai kompānija «Rheinmetall» jau ir izstrādājusi jaunu 130 mm kalibra lielgabalu «Leopard» modernizācijai. Jaunā lielgabala pašmasa ir trīs tonnas, un tā eksperimentālais modelis tika demonstrēts šī gada jūnijā starptautiskajā militārās tehnikas izstādē «Eurosatory 2016» Parīzē. Vienlaikus jaunajam lielgabalam tiek izstrādāta arī piemērota munīcija — divu veidu šāviņi, viens ar volframa serdeni, otrs — šķembu-fugas.

IZSTRĀDĀS JAUNU KAUJAS BEZPILOTA LIDAPARĀTU

Lielbritānija sadarbībā ar Franciju realizē projektu par nākotnes kaujas bezpilotā lidaparāta (BPL) izstrādi — FCAS (Future Combat Air Systems). Abu valstu inženieriem dots uzdevums izstrādes gaitā ņemt vērā, ka nepieciešama jauno BPL iekļaušana kaujas ierīdā, sinhronizējot to izmantošanu ar Lielbritānijas un Francijas gaisa spēku sastāvā esošajiem pilotējamajiem lidaparātiem. Tāpēc katra partnervalsts izstrādās vienu BPL variantu, kas varēs sazināties ar nacionālajām pilotējamām lidmašīnām ar atšķirīgām tehniskajām specifikācijām. Galvenā atšķirība starp britu un franču kaujas aviāciju ir datu uztveršanas un pārraides sistēmas. Iespējams, ka jaunajos BPL daļu no vadības funkcijām varēs realizēt no pilotējamajiem lidaparātiem. Tas nozīmē, ka salīdzinājumā ar BPL virszemes komandvadības centru gaisā operējošs iznīcinātāja pilots varēs labāk pārrēdēt reālo situāciju un dot precīzāku komandu bezpilotā lidaparātam veikt kaujas triecienus.

2020. gadā paredzēta FCAS projekta tehniskā izvērtēšana, bet 2025. gadā plānota pirmā eksperimentālā BPL pacelšanās gaisā.

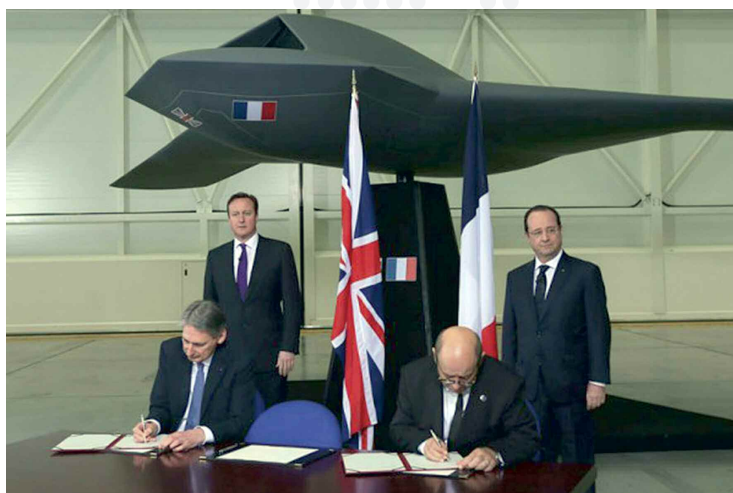
PALIELINĀS MILITĀRO BUDŽETU UN FORMĒS JAUNUS DROŠĪBAS SPĒKUS

Francijas prezidents Fransuā Olāns paziņojis, ka 2017. gadā valsts aizsardzības budžets tiks palielināts par 600 miljoniem eiro salīdzinājumā ar 2016. gadu. Šogad Francijas aizsardzības izdevumi bija apstiprināti 32 miljardu eiro apmērā. Jāatzīmē, ka budžeta pieaugums tika plānots jau iepriekš, paredzot to aizsardzības attīstības sešu gadu programmā «Projet de loi de programmation militaire 2014—2019». Tikmēr starptautiskie apskatnieki ir apbrīnājuši, ka Francijai nāksies līdz 2022. gadam militāros izdevumus kāpināt par kopumā septiņiem miljardiem eiro, lai varētu izpildīt Parīzes apņemšanos — līdz 2025. gadam militārā budžeta apjomu pietuvināt 2% no iekšzemes kopprodukta.

Francijas iekšlietu ministrs Bernārs Kaznēvs informējis, ka pieņemts lēmums formēt jaunus nacionālos drošības spēkus — Nacionālo gvardi (NG), tādējādi reaģējot uz teroraktu skaita būtisku pieaugumu valsts teritorijā. NG sastāvā plānoti 84 000 cilvēku, un atbilstoši lēmumi valdībā un parlamentā tiks pieņemti steidzamā kārtībā.

Saskaņā ar līdzšinējiem plāniem NG personālsastāvs tiks sakomplektēts jau līdz 2019. gadam, lai pēc iespējas ātrāk uzsāktu pildīt drošības pasākumus, pārņemot daļu funkciju valstī izvērstajā operācijā «Sentinelle». Pašlaik šajā operācijā piedalās kopumā 10 000 vīru no dažādām drošības struktūrām.

Francijā Nacionālā garde pastāvēja līdz 1872. gadam, un toreiz šie spēki bija nošķirti no armijas struktūrām.

Nodomu protokola parakstīšana 2014. gadā par kopējo projektu FCAS.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi **majora Vizma Kaļčeva**.

Foto — <http://militaryedge.org>; <http://www.kaitseministerium.ee>;

<http://www.armyrecognition.com>;

http://www.primeportal.net/tanks/ulrich_wrede/leopard_2a4/;

<http://www.doppeladler.com>.

MILITĀRĀ APVĒRSUMA MĒĢINĀJUMS NATO DALĪBVALSTĪ

Šī gada 16. jūlijā visu pasauli pāršalca trauksmaina ziņa, ka Turcijā īstenots militārā apvērsuma mēģinājums. Turcijai ir otra lielākā armija (426 000 karavīru) no visām NATO dalībvalstīm, un apvērsums šajā valstī varēja novest pie neprognozējamām sekām reģionālā un globālā mērogā. Taču Turcijas prezidentam Redžepam Tajipam Erdoganam un valdībai izdevās noturēt valsts varu, un apvērsums izgāzās. Tiesa gan, dumpinieki sākotnēji sagrāba vairākus stratēģiski svarīgus objektus Ankarā, Stambulā un citās pilsētās.

R. T. Erdogans saskaņā ar konstitūcijas 120. un 121. paragrāfu ir izsludinājis ārkārtas stāvokli valstī uz trim mēnešiem, kas ļauj prezidentam pieņemt virkni lēmumu bez parlamenta akcepta. Masu mediji ziņo, ka apvērsuma mēģinājums Turcijā noveda pie masveida aizturēšanām un kadru tīrīšanas armijā un visās valsts struktūrās. Tiek ziņots par lēmumu pilnībā izformēt prezidenta elitāro gvardi sakarā ar tās masveida dalību apvērsuma mēģinājumā. Saistībā ar līdzdalību apvērsumā aizturēti vai atstādīnāti no amata simtiem armijas virsnieku, kā arī tiesneši, prokurori, policisti, skolotāji, universitāšu dekāni, mediju vadība utt.

Puča iedvesmošanā un organizēšanā Ankara apsūdzējusi trimdā ASV kopš 1999. gada mītošo garīdznieku — imāmu Fetullu Gilenu un viņa vadīto kustību «Hizmet», kurai gadu gaitā bija radies atbalsts visā Turcijā. Jāatzīmē, ka visās aizturēšanās vai atļaišanās no amatiem par iegānu tiek minēta līdzdalība F. Gilena vadītajā kustībā «Hizmet». R. T. Erdogans ir publiski apsolījis «iztīrīt pilnīgi visu valsti no «Hizmet» sērgas».

Jāatzīmē, ka ANO Drošības padomei neizdevās savākt vajadzīgo balsu skaitu, lai publiskotu nosodošu paziņojumu attiecībā uz apvērsuma mēģinājumu Turcijā. Tajā pašā laikā vairākas valstis ir oficiāli nosodījušas Turcijas dumpiniekus un aicinājušas saglabāt mieru un tiesisko kārtību valstī. Zīmīgi, ka drīz pēc puča Irānas prezidents telefonsarunā ar R. T. Erdoganu norādījis, ka apvērsuma mēģinājums būšot labs tests, nosakot patiesos Turcijas sabiedrotos vai pretiniekus gan valsts iekšienē, gan starptautiskajā arēnā.

ASV ir oficiāli atteikušās izdot Turcijai ASV dzīvojošo imāmu F. Gilenu, pamatojot savu lēmumu ar patiesu vainas pierādījumu trūkumu. Šajā sakarā R. T. Erdogans publiski paudis asu kritiku Vašingtonai. Turcijas tieslietu ministrs Bekirs Bozdā 9. augustā

APVĒRSUMA MĒĢINĀJUMA STATISTIKA (DAŽĀDI MEDIJI PUBLISKO ATŠĶIRĪGUS DATUS)	
Apvērsuma naktī gāja bojā	gandrīz 300 cilvēku
Apvērsuma naktī tika ievainoti	2100 cilvēku
Pučā kodolu veidoja	aptuveni 4000 BS virsnieku (10% no visa virsnieku sastāva)
Pučā pasākumos bija iesaistītas	35 lidmašīnas, 37 helikopteri un 246 bruņutehnikas vienības
TURCIJAS PREZIDENTA VEIKTO SANKCIJU UN TĪRĪŠANU STATISTIKA PĒC PUČA	
No amatiem atstādīnāti	257 premjerministra biroja darbinieki
	8777 Iekšlietu ministrijas darbinieki
	1500 Finanšu ministrijas darbinieki
	15 200 izglītības sistēmas darbinieki
Pieprasīta atkāpšanās	1577 universitāšu dekāniem, profesoriem
Pedagogu licence anulēta	21 000 privātskolu skolotāju
Atsauktas licences	24 radiostacijām un televīzijas kanāliem
Aizturēti vai atļauti	vairāk nekā 6000 militārpersonu un gandrīz 9000 policistu
	283 prezidenta gvardes vīri, izdoti orderi par vēl 300 gvardiešu aizturēšanu
No amata uz laiku atstādīnāti	3000 tiesnešu un prokuroru
Turcijas premjerministra vietnieks Numans Kurtulmušs 8. augustā oficiāli paziņojis, ka saistībā ar militārā apvērsuma mēģinājumu vēl slēpjas un bēgju 216 aizdomās turamās personas — 30 žandarmi un 186 karavīri, kuru vidū ir arī deviņi ģenerāļi.	
Tiesu procesi par aizdomās turamajiem vēl nav noslēgušies.	

publiski izteicis aicinājumu ASV, lai tās neupurē attiecības ar Ankaru viena cilvēka (R. Gilena) dēļ. B. Bozdā uzsvēris, ka ASV atteikšanās no R. Gilena izdošanas novedīs pie ļoti negatīvas ietekmes uz Ankaras un Vašingtonas attiecībām, tajā skaitā turku tautā vairojot patiesu naidu pret amerikāņiem. Tādējādi pučs Turcijā ir nopietni satricinājis Turcijas attiecības ar ASV, kā arī negatīvi ietekmējis attiecības ar Eiropas Savienību, kārtējo reizi attālinot Ankaru no iestāšanās sarunām uzņemšanai ES. Viens no starptautiskās sabiedrības bažu iemesliem ir arī Turcijas pēkšņā izteikti draudzīgā izturēšanās pret Krieviju, intensificējot attiecību uzlabošanu. 9. augustā R. T. Erdogans, tiekoties Sanktpēterburgā ar V. Putinu, ir cētnies maksimāli nogludināt vēl nesen tik aktuālās domstarpības abu valstu starpā.

Uz žurnālistu jautājumu par Turcijas Bruņoto spēku kaujas spēju strauju mazināšanos sakarā ar tīrīšanu, Turcijas BS pārstāvji apgalvo, ka pārmaiņas armijā nebūšot tik lielas. Visi ar «Hizmet» saistītie BS karavīri jau esot identificēti, un tie veido ne vairāk kā 10% no visiem virsniekiem (aptuveni 4000 virsnieku). BS vadība norāda, ka katra desmitā virsnieka atļaišana vai izolēšana nekādā gadījumā neietekmēs Turcijas armijas kaujas spējas. Tiek uzsvērts, ka armijas pamatmasu veido obligātā militārā dienesta karavīri, kuri ik pēc 16 mēnešiem nomainās.

Tikmēr augstos BS amatos tiek iecelti desmitiem virsnieku, kuri puča laikā demonstrēja savu uzticību prezidentam un valdībai.

Lai nākotnē nepieļautu militārā apvērsuma mēģinājumus, R. T. Erdogans plāno pakļaut Bruņotos spēkus un izlūkdienestus tieši prezidenta birojam, kā arī slēgt militārās akadēmijas, to vietā atverot Aizsardzības ministrijas pakļautībā esošas universitātes. Aizsardzības ministrijas tiešai uzraudzībai paredzēts pakļaut arī sauszemes, gaisa un jūras spēkus.

Ja R. T. Erdoganam izdosies realizēt savas ieceres, Turcija jau tuvākajā nākotnē varētu kļūt par prezidentālu republiku un strauji virzīties autoritārisma virzienā. Starptautiskās politikas pētnieki un apskatnieki pauž bažas, ka pēc puča var pastiprināties jau agrākajos gados R. T. Erdogana veiktie mēģinājumi ierobežot civilās tiesības, iegrožot civilo sabiedrību un mediju neatkarību. Pastāv risks, ka tīrīšanas Turcijā var pilnībā novājināt jebkādas opozīcijas spēkus. Tādējādi R. T. Erdogans būs veiksmīgi izmantojis savā labā apvērsuma mēģinājumu, lai ap sevi konsolidētu varu un ieviestu atbilstošas konstitucionālas pārmaiņas. R. T. Erdogana iecerētā jaunā kārtība neizbēgami apdraudēs demokrātiskās pamatvērtības Turcijā.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavoja
majore Vizma Kaļčeva.

Abonēt var visās «Latvijas pasta» nodaļās,
kā arī internetā www.abone.pasts.lv
un zvanot pa informatīvo tālruni 67008001

Ārvalstīs militāro žurnālu
«Tēvijas Sargs»
var abonēt pie redakcijas pārstāvjiem.

Abonēšanas cena Latvijā:

1 mēnesim — EUR 0,71
6 mēnešiem — EUR 4,27
12 mēnešiem — EUR 8,54

Abonēšanas cena ārvalstīs:

Eiropā	12 mēnešiem — EUR 41,00
ASV	12 mēnešiem — USD 68,00
Kanādā	12 mēnešiem — CAD 70,00
Austrālijā	12 mēnešiem — AUD 73,00

Informācija uzzināma, arī zvanot pa tālruni +371 67335391 vai rakstot uz e-pastu: redakcija@sargs.lv

DAILES TEĀTRA 2016./2017. GADA SEZONAS ATKLĀŠANA

Lielā zāle

Marks Tvens

TOMA SOJERA PIEDZĪVOJUMI

Izrāde bērniem 2 daļās
Pirmizrāde 2016. gada 31. augustā
Režisors **Dmitrijs Petrenko**

Lielā zāle

Robērs Tomā

8 MĪLOŠAS SIEVIETES

Krimināla komēdija 2 cēlienos
Pirmizrāde 2016. gada 21. septembrī
Režisors **Dž. Dž. Džilindžers**

Mazā zāle

Genādijs Ostrovskis

MĪĻĀKAIS

Psiholoģiska drāma
Pirmizrāde 2016. gada 18. septembrī
Režisors **Genādijs Ostrovskis** (Krievija)

**Mākslas telpa
„Brīvības 75”**

Elitas Patmalnieces personālizstāde

VIENA TAADA. ELITA.

No 2016. gada 20. septembra
līdz 2016. gada 11. decembrim

WWW.FACEBOOK.COM/ZURNALSTEVIJASSARGS

WWW.SARGS.LV

ISSN 14075040

08

9 771407 504002

Augusts, 8 (204) 2016 • Cena € 0,85